

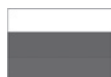
PWOJÈ KORE FANMI

KREYÒL
AYISYEN-AYITI

**Fason pou Pale, pou Chanje Konpòtman,
ak Fason pou Ede Granmoun Aprann**

LIV PATISIPAN

Yon modil nan pwogram fòmasyon
pou Ajan Kore Fanmi

COPYRIGHT POLICY

Published by Partners in Health. Subject to the rights of Partners in Health, this publication may be freely reviewed, abstracted, reproduced, or translated provided that all copyright, trademark, and other proprietary notices are included in such use. No portion of this publication may be sold or otherwise used or distributed in conjunction with any commercial purpose. ♦

Liv patisipan sa a genyen modil fòmasyon debaz pou sèvi nan pwojè pilòt *Initiative Agent Communautaire Polyvalent (IACP)* an Ayiti. IACP se yon efò pou kolabore ant Gouvènman Ayiti a, Bank Mondyal, UNICEF, Pwogram Alimantè Mondyal, Partners In Health/Zanmi Lasante, ak World Vision, ki deziyen pou pote gwo amelyorasyon nan jan pou moun jwenn sèvis sante ak sèvis sosyal debaz pou fanmi ayisyen yo, sitou sa ki pi mizerab yo.

Fòmasyon an ap pèmèt Ajan Kore Fanmi yo (AKF) òganize entèvansyon yo yon fason ki pi bon, ak pran reskonsabilite yo yon fason ki bay bon rezilta pou: 1) bay edikasyon sou manje ak sante pou fanmi yo; 2) bay atik ak sèvis debaz dirèkteman pou fanmi yo; epitou 3) ogmante sistèm referans yo pou fè jan pou moun yo jwenn sèvis sante ak sèvis sosyal yo vin fasil.

Dokiman fòmasyon sa a te devlope nan tèt ansanm avèk patnè pwojè yo. Se World Bank, UNICEF, ak Pwogram Alimantè Mondyal ki finanse entèvansyon IACP.

Liv pou fòmasyon sa a se yon adaptasyon. Li genyen ladann anpil enfòmasyon ki sòti nan: *Teknik Mobilizasyon Kominote Pou Ajan Sante*, Pwoje Ayiti Sante, 2004; *Proposition d'agenda de la session de formation des agents de santé*, Module 4, MSH-USAID, 2008; and *Savoir pour Sauver*, 4th ed., UNICEF, WHO, UNESCO, UNFPA, UNDP, UNAIDS, WFP and the World Bank, (New York, NY: United Nations Children's Fund), 2010.

© Tèks: Partners In Health/Zanmi Lasante, 2012.

Foto: Partners In Health/Zanmi Lasante

Konsiltan deyò pou tèks: Bonnie Kittle

Konsepsyon: Mechanica, Annie Smidt ak Partners In Health/Zanmi Lasante

Kote ki Enprime Liv la: ID Plus

Edisyon egzamen pilòt nan lang kreyol pibliye nan mwa dawout 2012.

Avèk liv sa a nou voye yon koutchapo bay anpil moun k ap travay nan sante Ajan Kore Fanmiy k ap travay san pran souf pou fè misyon sa a vin yon reyalite, epitou paske yo se poto-mitan plan nou genyen pou sove lavi, ak pou pote chanjman nan sitiyasyon moun nan kominote ki pa gen mwayen pou viv byen. Chak jou, yo vizite moun k ap viv nan kominote yo pou ba yo sèvis, edikasyon, ak sipò, epitou montre yo kijan tèt ansanm se youn nan pi bon remèd ki genyen pou konbat kont pandemi, lamizè ak dezespwa.

Sa ki nan Liv la

MODIL 1: Kòman pou Bay Enfòmasyon

Kontèks.	1
Objektif yo	3
Pati Enpòtan yo	4
Kòman pou Bay Enfòmasyon	6
Tout sa ki Aji sou Sante ak Konpòtman Fanmi yo.	9
Fason pou Montre Respè	12
Teknik pou Koute.	14
Lè Se yon Sèl Moun ki Pale ak lè se 2 Moun ki Pale	16
Fason pou Poze Kesyon	18
Teknik ak Prensip pou bay Konsèy nan lè w ap vizite Fanmi yo.	20
Vizit nan Kay	22
Lis Tout Sa Ajan Kore Fanmi Dwe Fè Lè ap Pale.	28

Pyès teyat	29
Nòt	42

MODIL 2: Chanjman nan Konpòtman

Kontèks	43
Objektif yo	44
Pati Enpòtan yo	45
Etap Chanjman	46
Aktivite Ajan Kore Fanmi pou Etap Chanjman.	51
Ankourajman nan Chanjman Konpòtman	53
Etap pou Ankourajman nan Chanjman Konpòtman	56
Objektif lavi yo	57
Pratik Etap Chanjman	60
Etap Pratik Chanjman, Pyès Teyat, ak Lis Tout Sa pou Fè pou Obsève.	62
Lis Tout Sa ki pou Fèt pou Ankouraje Chanjman nan Konpòtman	72
Nòt	73

MODIL 3: Fason pou Ede Granmoun Aprann

Kontèks	75
Objektif yo	76
Pati Enpòtan yo	77
Prensip pou Ede Granmoun Aprann	78
Metòd ak Materyèl Edikasyon	81
Lis Tout sa ki Dwe Fèt pou Ede Granmoun Aprann.....	86
Pyès Teyat	87
Nòt	97
Fòm Evalyasyon.....	98

MODIL 4: Mobilizasyon Kominotè

Kontèks.....	99
Objektif yo	100
Pati Enpòtan yo	101
Entwodiksyon nan Mobilizasyon Kominotè	102
Vizit nan Lekòl.....	112
Reyinyon Kominotè Yo	117

Istwa Mobilizasyon Kominotè	121
Istwa Kolera	123
Istwa Vizit nan Lekòl	124
Responsabilite Ajan Kore Fanmi Yo	126
Nòt	128
Fòm Evalyasyon	129

Modil 1: Kòman pou Bay Enfòmasyon

KONTÈKS

Bi prensipal Ajan Kore Fanmi an se pou ede fanmi yo rann sante yo ak fason yap viv la pi bon. Pou fè sa, Ajan Kore Fanmi an ap ede fanmi yo pwoteje, rejwenn, ak reyalize dwa moun ki pi enpòtan, tankou dwa pou dlo pwòp, manje, rad, kay pou rete, swen sante, travay ak sèvis sosyal yo. Ajan Kore Fanmi yo (AKF) pa kapab ofri fanmi yo tout bagay sa yo poukont yo, men yo kapab ede fanmi yo. Pou fè sa, Ajan Kore Fanmi yo edike fanmi yo, ede yo gen konpòtman ki pi bon pou sante yo, bay yo resous, voye yo al pran swen sante oswa sèvis medikal, epitou Ajan Kore Fanmi yo ap akonpaye fanmi yo tou.

Pou fè sa, Ajan Kore Fanmi yo fèt pou vizite fanmi yo souvan, toujou chèche epi evalye siy ak fason moun yo mizerab, voye ka ijan yo bay travayè sosyal yo, epitou ede tout manm fanmi yo jwenn sèvis yo. Yo fèt pou vaksinen timoun yo, bay moustikè, epi, nan kèk ka, ofri premye swen. Ajan Kore Fanmi yo fèt pou bay fanmi yo ak kominote yo edikasyon tou sou prekasyon pou maladi, vaksinasyon, planin familyal, sante repwodiktif, edikasyon, bon jan fason pou edike timoun, konpòtman pozitif, ijyèn pèsònèl ak ijyèn kominotè ak lapwòpte, vyolans ki baze sou sèks, ak sante mantal. Anplis edikasyon an, Ajan Kore Fanmi yo fèt pou ede fanmi yo genyen epi sipòte konpòtman ki pi bon pou lasante yo. Finalman, yo fèt pou ofri sipò sikolojik ak ankadreman sosyal ki enpòtan pou fanmi kap souffri avèk maladi ak lòt pwoblèm.

Pou kapab fè travay sa a avèk anpil atansyon, Ajan Kore Fanmi yo fèt pou sevi ak bon jan fason pou pale ak lòt moun ki bay bon jan rezilta, tankou fason pou montre respè, fason pou rekonèt reyalite fanmi yo, fason pou koute yon fason pozitif, fason pou ankouraje de moun pale, epitou fason pou bay enfòmasyon egzat. Ajan Kore Fanmi yo fèt pou konprann ak pratike tout prensip chanjman konpòtman, tankou idantifye etap chanjman ki nan moun yo, ede moun idantifye tou pi bon posiblite pou sitiyasyon yo, epitou bay ankourajman pou gen konpòtman ki pi bon pou lasante. Finalman, Ajan Kore

Fanmi yo fèt pou konprann ak pratike prensip edikasyon granmoun, tankou ankourajman ak devlopman eksperyans moun, ak fè moun yo pale a de, nan diskisyon, ak nan aprantisaj ant kamarad.

Ajan Kore Fanmi yo fèt pou rekonèt tou gen bagay yo pap kapab ede manm kominote a chanje fasil, pa egzanp lè pa gen ase resous, sitiyasyon konplike fanmi, oswa pwoblèm kap simaye nan kominote a. Sa ap ede Ajan Kore Fanmi yo chèche konnen kijan pou ede manm kominote a deside ki konpòtman ki pi bon pou lasante pou yo genyen, oswa ki sèvis pou yo jwenn.

Nan modil sa a, wap aprann kichòy sou bon jan fason pou pale ki nesesè pou angaje avèk manm kominote a yon fason ki bay bon jan rezilta, epi tou pou ede yo rann sante yo vin pi bon. Bon jan fason sa yo gen ladan yo montre respè, poze kesyon ouvè pou ankouraje de moun pale, koute yon fason pozitif, aprann kichòy sou reyalite fanmi an, bay enfòmasyon egzat san yo pa bougonnen oswa san yo pa pale anpil, epitou montre onètete sou sa yon Ajan Kore Fanmi kapab fè ak sa li pa kapab fè. Nan Modil 2 ak 3, wap aprann kichòy sou chanjman konpòtman, pi bon mwayen pou fe edikasyon granmoun, ak fason pou pratike yo pandan wap travay avèk fanmi yo.

OBJEKTIF YO

Nan fen modil la, wap kapab:

- a. Dekri bon jan fason pou pale.
- b. Rekonèt sitiyasyon ak faktè ki aji sou bon jan fason fanmi yo pou rann sante yo ak fason yap viv la pi bon.
- c. Esplike kijan pou montre respè lè yap pale avèk fanmi yo, epitou esplike pou kisa li enpòtan pou montre respè lè yap bay fanmi yo enfòmasyon, ede yo jwenn sèvis yo, epitou vin gen konpòtman ki pi bon pou lasante yo.
- d. Bay 3 bon jan teknik pou koute, epitou bay egzanp sou kilè pou itilize chak teknik sa yo lè yap pale avèk fanmi yo.
- e. Esplike pou kisa pale a de se enpòtan lè yon Ajan Kore Fanmi ap pale avèk fanmi yo.
- f. Dekri kesyon ouvè yo ak kesyon fèmèn yo, bay egzanp nan chak, epitou lè Ajan Kore Fanmi yo esplike kijan pou sèvi ak kalite kesyon sa yo sa kapab ede yo pale avèk fanmi yo yon fason ki bay bon jan rezilta.
- g. Dekri objektif prensipal yon vizit nan kay.
- h. Dekri prensip ak etap Ajan Kore Fanmi yo ta dwe sèvi pou bay konsèy pandan vizit nan kay yo.
- i. Site twa tip vizit nan kay ki genyen.
- j. Bay tout etap ki genyen lè yap fè vizit nan yon kay.

PATI ENPÒTAN YO

- Ajan Kore Fanmi yo fèt pou sèvi ak bon jan fason pou pale lè yap pale avèk fanmi yo pou fanmi yo ka fè yo konfyans, santi yo jwenn respè, konprann enfòmasyon Ajan Kore Fanmi yo ap bay yo a, epitou santi yo gen dwa pou vin gen konpòtman ki pi bon pou lasante yo, pou jwenn sèvis, epitou pou aprann enfòmasyon tounèf yo.
- Men kèk bon mwayen pou pale ak bay enfòmasyon: montre respè, koute yon fason pozitif, sèvi ak kesyon ouvè pou ankouraje de moun pale, ankouraje moun yo fè konnen eksperyans ak opinyon yo, epitou baze sou yo, bay enfòmasyon egzat, klè, sèvi ak imaj, fè demonstrasyon lè sa nesesè, bay enfòmasyon sou sa ki esansyèl yo, sa ki pi enpòtan yo. poze kesyon dirèk dekwa pou fanmi yo konprann, aprann reyalyte moun yo, epitou montre ou onèt.
- Gen anpil faktè sosyal ak ekonomik ki anpeche fanmi yo pran bon jan fason pou yo rete an santé (aji sou bon jan fason fanmi yo pou rann sante yo ak fason yap viv la pi bon.) Ajan Kore Fanmi yo fèt pou aprann faktè ki aji sou fanmi yap travay avèk yo a, pou yo kapab ede fanmi yo jwenn solisyon pozitif pou difikilte ak pwoblèm yo.
- Ajan Kore Fanmi fèt pou toujou montre respè pou eksperyans, lide, koutim ak dwa fanmi yo.
- Ajan Kore Fanmi yo fèt pou sèvi ak teknik ki bay bon jan rezilta pou koute pou yo ka aprann eksperyans fanmi yo, epitou pou ankouraje de moun pale. Men kèk teknik pou koute: koute san bay repons, poze kesyon pou jwenn espikasyon, poze youn sèl kesyon a la fwa, ba fanmi yo tan yo bezwen pou yo repon san ou pa mete repons nan bouch yo epi refomile lide yo sa vle di reprann ak mo pal sa fanmi yo di, fè ti souri tanzantan, fè fanmi yo kompliman lè yo bay yon enfòmasyon ki korèk
- Ajan Kore Fanmi yo fèt pou sèvi ak pale a de lè yap pale avèk fanmi yo. Moun yo aprann, sonje, ak aplike pi plis bagay yo aprann nan pale a de avèk kamarad yo pase yo sonje bagay yo tandè nan ekspoze espè yo. Pale a de avèk fanmi yo ankouraje aprantisaj, konpreyansyon, ak fason pou rezoud pwoblèm yo.

PATI ENPÒTAN YO

Swit

- Ajan Kore Fanmi yo ta dwe poze kesyon ouvè pou ankouraje de moun pale avèk fanmi yo.
- Vizit nan kay yo se youn nan pati ki pi enpòtan nan travay Ajan Kore Fanmi yo. Ajan Kore Fanmi yo ap vizite fanmi yap pran swen yo souvan. Yap vizite fanmi ki pi mizerab yo pi souvan, epi yap vizite lòt fanmi yo mwen souvan.
- Ajan Kore Fanmi yo dwe mete prensip sa yo an pratik pou fè vizit lakay: prezante tèt yo, rasanble enfòmasyon, bay enfòmasyon tounèf, pale sou posiblite ki genyen yo, kreye yon plan sou kisa yo dwe fè, epi ranfòse enfòmasyon ak konpòtman fanmi yo.
- Ajan Kore Fanmi yo dwe mete prensip sa yo an pratik pou fè vizit nan lekòl: Kontakte direktè/direktris lekòl la, chwazi ak prepare yon sijè, prepare materyèl yo, bay sijè a, tcheke pou wè kijan yo konpran sijè a, epi rezime pati enpòtan yo.

Bon Jan Mwayen pou Pale

Sonje wòl ou kòm Ajan Kore Fanmi se pou ede fanmi yo rann sante yo ak fason yap viv la pi bon. Pou fè sa, wap aprann enfòmasyon enpòtan sou lasante yo, jan pou yo jwenn sèvis yo, ak fason pou yo vin gen konpòtman ki pi bon pou sante yo. Men moun yo pap aprann enfòmasyon tounèf, yo pap jwenn sèvis yo, oswa yo pap gen konpòtman ki pi bon pou lasante yo senpleman paske ou di yo pou yo fè sa. Pou ka ede moun yo pran desizyon sa yo ou fèt pou sèvi ak bon jan mwayen pou pale pou konprann eksperyans moun yo, epitou pou ede yo jwenn fason pou fini ak tout sa ki ka anpeche yo vin gen konpòtman ki bon pou lasante yo.

Wap pratike bon jan fason sa yo pandan vizit nan kay yo, ak nan aktivite kominote a tankou pòs rasanbleman, klèb manman, klèb jenn, vizit nan lekòl, ak reyinyon kominotè yo.

Kisa yon Ajan Kore Fanmi bezwen fè pou li ka yon bon kominikatè?

LIS TOUT SA POU FÈ POU YON BON JAN MWAYEN POU PALE

- ☐ Aprann reyalite moun yo, epitou montre ou onèt.
- ☐ Montre respè pou moun.
- ☐ Esplike bagay yo aklè epi dousman.
- ☐ Sèvi ak mo senp sa vle di mo fanmi yo kabab konprann.
- ☐ Poze kesyon pou asire moun yo konprann.
- ☐ Poze kesyon ouvè, epi ankouraje de moun pale.
- ☐ Aprann epi rekonèt reyalite ak pwoblèm moun yo.
- ☐ Ankouraje moun yo fè konnen eksperyans ak opinyon yo, epi baze sou yo.
- ☐ Koute avèk anpil atansyon epi yon fason ki pozitif nan sa moun yo ap di a, epitou montre ou konprann.
- ☐ Obsève ekspresyon ak langaj kòporèl moun yo pou wè kijan wap pale avèk yo.
- ☐ Montre ou gen konesans teknik (sou manje, vaksinasyon, sante manman, elatriye).
- ☐ Ranje sa wap di a nansitiyasyon ak reyalite moun nan.
- ☐ Pa bougonnen, pa pale anpil, oswa pa enpoze ou sou moun yo.
- ☐ Aji kòm yon resous, pa kòm yon otorite.
- ☐ Montre ou respekte kilti moun yo.
- ☐ Montre ou onèt sou sa ou kapab fè ak sa ou pa kapab fè.
- ☐ Gade moun nan nan je.
- ☐ Sekwe tèt ou pou montre wap koute.
- ☐ Bay moun nan tan li bezwen poul pale.
- ☐ Bay moun nan tan pou poze kesyon.
- ☐ Repete pwen ki enpòtan nan sa moun nan di yo oswa fè moun nan repete yo.
- ☐ Fè moun nan konpliman lè li di yon bagay ki korèk.
- ☐ Mete moun nan alèz avek bonjan akèy.
- ☐ Reitre baryè kominikasyon (pa montre twop emosyon, elatriye).

LIS TOUT SA POU FÈ POU YON BON JAN MWAYEN POU PALE

Swit

- ☐ Sèvi ak imaj, desen, echantiyon pou bay eksplikasyon
- ☐ Fè demonstrasyon
- ☐ Koriye moun nan si li ba yon enfòmasyon ki pa korèk oswa ki pa konple
- ☐ Mande moun nan eksplike sa li konprann
- ☐ _____
- ☐ _____
- ☐ _____
- ☐ _____

Pou kisa li enpòtan pou Ajan Kore Fanmi yo aprann bon jan fason pou pale ak pou yo bon kominikatè?

- Bon jan fason pou pale kreye konfyans.
- Bon jan fason pou pale fè moun yo santi yo respekte ak tandè yo, epitou li pi posib pou koute ak tandè ou.
- Bon jan mwayen pou pale ede asire moun yo ap konprann enfòmasyon ak mesaj sou la sante yo.
- Bon jan mwayen pou pale, bay ankourajman, ak sipò pou devlope konfyans moun yo pou eseye konpòtman ak bon jan fason tounèf yo (pi plis pase senpleman lè ou di yon moun sa pou li fè).
- Yon Ajan Kore Fanmi ki koute ak konprann bezwen ak pwoblèm moun yo kapab ede brase lide sou lòt posiblite ak solisyon pozitif.

Anpil pwogram sante sèvi ak sig **IEC** pou montre yon pwogram genyen ladan aspè **Edikasyon** ak **Fason pou Pale** anplis **Enfòmasyon** (mesaj sante). Lè ou pale byen kote ou montre respè, koute, ankouraje de moun pale, aprann reyalite moun, ankouraje, sipòte, ak ranje (deziyen) sa wap di a pou sitiyasyon moun, wap gen yon pi bon chans pou ede moun yo aprann enfòmasyon enpòtan sou lasante, jwenn sèvis yo, epitou eseye konpòtman tounèf ki bon pou lasante tankou bay tibebe bwè lèt manman oswa sèvi ak kapòt.

Lè w chèche konnen fanmi yo, ou kapab pi byen konprann difikilte yo genyen pou jwenn sèvis yo epi pou eseye konpòtman lasante tounèf yo. Answit, ou kapab ede brase lide ak sijere fason pou retire oswa pou gen kontwòl difikilte sa yo, olye ou ensiste sou konpòtman ki ka pa reyalize. Si w pale byen avèk moun yo, yap pi ka kontinye pratike tou konpòtman tounèf ki pi bon pou lasante yo pandan lontan.

Tout sa ki Aji sou Sante ak Konpòtman Fanmi yo

Si ou aprann enfòmasyon enpòtan sou sante, sèvis yo, ak konpòtman ki bon pou rann lasante ou pi bon sa kapab ede fanmi yo amelyore sante yo ak fason yap viv. Men anpil fwa, menmsi fanmi yo aprann enfòmasyon yo, konnen sèvis yo, ak jwenn ankourajman pou gen konpòtman ki pi bon pou sante yo, li ka toujou difisil pou yo gen konpòtman ki pi bon pou lasante yo, ak pou amelyore sante yo ak fason yap viv la pi bon.

Gen anpil faktè ak sitiyasyon ki aji sou bon jan fason fanmi yo pou chanje konpòtman ki bon pou lasante yo, ak pou rann fason yap viv la pi bon. Li enpòtan pou aprann epi konnen faktè sa yo pou kapab ede fanmi yo fè chanjman ki pozitif.

Lè yap pale avèk moun sou fason pou chanje konpòtman ki pi bon pou sante, travayè sante yo ka konsantre sou sa moun yo fè ki pa bon. Yo ka repwoche moun ki lan la mizè yo poutèt yo vin malad paske yo parese oswa yo gwosye. Travayè sante ta dwe mete plis aksan sou bon konpòtman moun yo. Yo pa dwe pale mal ak moun yo sou move konpòtman yo. Yo pa dwe reproche yo ni joure yo. Itilize bon teknik pou sansibilize yo pou yo adopte konpòtman tounef kap pi bon pou yo.

Sonje pati bon jan fason pou pale sa a se aprann epi rekonèt reyalitye ak sitiyasyon moun yo. Lè wap pale avèk fanmi yo, li enpòtan pou aprann epi rekonèt difikilte fanmi yo genyen (povrete grav, sitiyasyon konplike fanmi, mank resous nan kominote a elatriye). Sa ap pèmèt ou ede fanmi yo fè chanjman ki pozitif.

ISTWA JEZILA

Jezila ap viv nan yon ti vil andeyò nan Plato Santral avèk 4 pitit li yo. Mouche Jezila te kite kay la pou jwenn travay Ozetazini, paske li pa t ka jwenn yon travay an Ayiti. Fanmi an pa t gen nouvèl li nan 3 ane yo.

Pa gen sistèm dlo oswa latrin nan kominote a. Tout moun sèvi ak dlo rivyè a pou benyen, pou bwè, ak pou lave.

Yo jou apre epidemi kolera a te kòmanse, yon zanmi ki fè pati klèb manman zòn nan vini lakay Jezila pou pale ki gen rapò ak kolera. Zanmi a di tout moun fè pou bwè dlo pwòp pou yo pa gen kolera, epitou pou trete dlo a, ou dwe bouyi li. Pandan zanmi a ap pale, Jezila fè siy avèk tèt li, men li rete an silans. Jezila konnen kijan li danjere pou bwè dlo rivyè a, men li pa gen ase lajan pou achte bwa pou bouyi dlo a chak jou.

ISTWA JEZILA

Swit

Kèk semèn apre, de (2) pi piti timoun Jezila yo leve avèk dyare ak vomisman. Li voye pi gran timoun nan kote Ajan Kore Fanmi zòn nan. Ajan Kore Fanmi a vini nan kay la touswit avèk Sewòm Oral ak konprime pou trete dlo a. Depi li melanje Sewòm Oral la, epi li asire timoun yo bwè li, li vire gade Jezila. Ajan Kore Fanmi a di Jezila avèk yon ton sevè, “Èske ou koute radyo? Gen anpil anons yo bay ki gen rapò ak kolera chak jou! Kijan ou kapab kontinye kite pitit ou yo bwè dlo rivyè a lè ou konnen kijan dlo a danjere? Ou ta dwe bwè dlo pwòp ak sèvi ak yon latrin.”

Ajan Kore Fanmi a bay Jezila eksplikasyon sou fason pou konsève dlo pwòp, pou bay timoun yo Sewòm Oral, epitou li di Jezila pou mennen timoun yo nan Sant Tretman Kolera a. Men Jezila fache paske li fèk tande eksplikasyon. Li santi li fache paske Ajan Kore Fanmi an panse se limenm ki lakòz timoun li yo malad. Li renmen pitit li yo, epi li pa panse li jis pou Ajan Kore Fanmi a sijere li pa byen pran swen timoun yo.

Kesyon

1. Kisa zanmi a te fè pou ede fanmi Jezila?
2. Kisa Ajan Kore Fanmi a te fè pou ede fanmi Jezila?
3. Kimoun Ajan Kore Fanmi a repwoche pou timoun yo ki malad la?
4. Kisa ou panse ki te lakòz maladi timoun yo? Ki sitiyasyon (faktè) nan lavi Jezila ak nan kominote a ki te lakòz timoun yo vin malad?
5. Kisa Ajan Kore Fanmi a te fè ki pa bon?

Fason pou Montre Respè

Pou ka pale yon fason ki bay bon jan rezilta avèk fanmi yo, ou fèt pou kapab fè moun yo santi yo alèz ak santi yo jwenn respè.

Kijan ou konnen lè yon moun montre respè pou ou? Kisa moun nan fè epi di? Kijan ou kapab montre respè pou fanmi wap travay avèk yo a?

Ou dwe fè chak fanmi santi li an sekirite ak jwenn respè, pou manm fanmi a ka santi li libelibè pou fè konnen lide yo, san yo pa voye jete lide yo ak koutim yo. Respè pou lide, koutim, ak dwa manm fanmi an ta dwe fòme baz pou tout kominikasyon avèk fanmi wap travay avèk yo a.

LIS TOUT SA POU FÈ POU MONTRE RESPÈ

- ☐ Chache bon jan okazyon pou ou vin konnen chak manm fanmi an apa, epitou pou yo vin konnen w tou. Aprann non tout manm fanmi an, epi toujou site non yo lè wap pale ak yo.
- ☐ Gade moun yo nan zye lè wap pale avèk yo.
- ☐ Pale avèk chak moun apa (pa sèlman nan gwo gwoup).
- ☐ Ankouraje moun yo pale.
- ☐ Koute lide moun yo, epi fè yo dekouvri pwòp reyalite yo.
- ☐ Poze kesyon ouvè (pou fè moun pale) pou ou kapab aprann epi konnen sitiyasyon ak reyalite chak fanmi pi byen.
- ☐ Kite moun yo poze kesyon, epi reponn kesyon yo dapre tout sa ou konnen. Si ou pa konnen repons pou yon kesyon, di ou pa konnen, men wap chèche konnen repons lan.
- ☐ Poze kesyon ouvè (pou fè moun pale) sou sa moun yo konnen deja ki gen rapò ak sijè wap pale a.
- ☐ Ankouraje moun yo aprann enfòmasyon tounèf sou sijè wap pale a. Pou fè sa, mete ti enfòmasyon tounèf nan sa moun nan konnen deja.
- ☐ Felisite moun nan sou sa li konnen sou sijè a epi pou fason li pratike.
- ☐ Aprann reyalite chak fanmi, epi rekonèt difikilte ak pwoblèm reyalite a.

Fason pou Koute avèk Anpil Atansyon

Ou dwe sèvi ak bon jan fason pou pale pou ede rann sante fanmi yo ki nan kominote ou pi bon. Youn nan pati pou vin yon bon kominikatè se koute byen.

Kisa ou dwe fè pou ka koute byen?

- Ou dwe fè atansyon nan sa moun nan ap di a.
- Ou pa dwe vin distrè oswa ou pa dwe panse sou lòt bagay pandan moun nan ap pale.
- Ou dwe montre wap koute lè ou gade moun nan, lè ou bay repons pou sa moun nan ap di a, epitou lè ou poze kesyon, si li apwopriye.
- Ou pa dwe reflechi sèlman sou sa wap di kòm repons, men ou dwe vrèman reflechi sou sa wap di, epitou ou dwe koute sa moun nan ap di a.
- Ou dwe asire ou konprann sa moun nan ap di a depi ou poze kesyon pou esplikasyon pandan moun nan ap pale.
- Ou dwe refomile sa moun nan ap di a, epitou ou dwe di sa pou moun nan ankò, pou asire ou konprann.

Teknik pou Koute

1. Koute San Bay Repons

Moun kap koute sèvi ak sèlman kominikasyon san pale (kontak nan zye, souke tèt li), ak repons kout (u huh, wi, ummm) pou montre enterè li, epitou pou ankouraje moun k ap pale a kontinye pale.

Teknik sa a ankouraje moun kap pale a pou kontinye pale san pwoblèm ak eksprime lide li yo.

2. Poze Kesyon pou Esplikasyon

Moun kap koute a poze moun k ap pale a kesyon espesyal pou li kapab esplike sa moun k ap pale a ap di.

Teknik sa a ede moun kap koute jwenn plis enfòmasyon sou sitiyasyon an pou kapab konprann moun k ap pale a byen. Sa ede moun kap pale a konsidere tout aspè sitiyasyon an oswa sijè a lè li reponn kesyon ki asosye avèk lide li yo. Teknik sa a kapab ede moun k ap pale a ak moun k ap koute a evalye lòt posiblite ak solisyon posib yo.

3. Refomile Lide yo

Moun k ap koute a redi avèk pwòp mo pa li, sa li te konprann moun ki t ap pale a te di.

Teknik sa a ede moun kap koute a asire li te konprann sa moun kap pale a te di. Sa pèmèt moun k ap pale a tou esplike nenpòt bagay moun kap koute a pa te konprann, paske li kapab tandè lide yo repete sou fòm rezime.

Chak nan teknik pou koute sa yo ka bay bon jan rezilta pi byen pou sèten sikonstans, men moun kap koute byen yo chanje souvan ant 3 teknik pou koute sa yo nan yon konvèsasyon. Tout 3 teknik pou koute yo se teknik ki enpòtan. Pou vin yon Ajan Kore Fanmi ki bay bon jan rezilta, ou fèt pou byen konprann t tou le 3 teknik pou koute yo, epitou ou fèt pou sèvi e teknik sa yo lè wap pale avèk moun ki nan kominote ou yo. Finalman, koute se yon zouti ki pi pwisan pase pale.

Lè Se yon Sèl Moun ki Pale ak lè se 2 Moun ki Pale

De (2) kalite kominikasyon yo plis konnen se lè youn sèl moun pale ak lè de moun pale.

Pale sèl se lè youn sèl moun ap pale, epi lòt moun yo ap koute.

Pale a de se yon konvèsasyon ant 2 oswa plis moun kap pale youn ak lòt.

Lè se youn sèl moun ki pale ak lè de moun pale sa kapab sèvi pou bay enfòmasyon. Lè se youn sèl moun ki pale sa ka bay bon jan rezilta pafwa, pa egzanp pandan fòmasyon lè fòmasyon a vle bay enfòmasyon tounèf yo vit. Men, pou ekspozé yo ka bay bon rezilta, yo dwe toujou gen lè pou fè diskisyon ak kesyon.

Men pi souvan, pale a de a se fason ki bay pi bon rezilta pou kominike ak pou ankouraje aprantisaj.

Rechèch montre kijan moun yo aprann, sonje, ak aplike pi plis bagay yo aprann nan pale a de avèk kamarad yo pase yo sonje bagay yo tandè nan ekspoze espè yo. Sètènman, gen yon wòl pou enfòmasyon moun ki gen konesans oswa eksperyans espesyal. Men, moun yo pi ka pran sa ak jwenn avantaj ladan si gen pale a de, ki fè yo sonje tout kesyon yo.

Pale a de mande pasyans, imilite, ak yon vrè konviksyon ki endike gen yon bagay yon moun kapab aprann nan men yon lòt moun. Pale a de mande yon ouvèti pou aprann enfòmasyon tounèf, yon volonte pou jwenn difikilte, ak yon bon lespwa ki endike yon chanjman posib.¹

Lè se yon sèl moun ki pale	Pale a de
Se yon modèl tradisyonèl pwofesè-elèv, kote pwofesè a bay enfòmasyon yo, epi elèv la pran yo	Kominikasyon an se ant de (2) oswa plis moun
Kominikasyon se yon fason (pwofesè ak elèv sèlman)	Tout moun patisipe
Kapab bay bon jan rezilta nan simaye kèk kalite enfòmasyon (done enpòtan, elatriye), men aprantisaj la limite	Bay opòtinite pou kesyon
Pa gen posiblite pou kesyon oswa konvèsasyon	Bay opòtinite pou fè konnen eksperyans ak konesans
Pa gen posiblite pou patisipan yo montre kisa yo konnen oswa panse sou sijè a	Bay opòtinite pou refleksyon
Pa fleksib	Fleksib
Pa gen posiblite pou refleksyon	Ankouraje aprantisaj ki bay bon jan rezilta paske patisipan yo angaje avèk sijè a, epi youn aprann nan men lòt
	Lè li nesèsè, fòmatè a kapab mete sou nan enfòmasyon patisipan yo bay pandan pale a de a

1. Anne Hope ak Sally Timmel, *Fòmasyon pou Transfòmasyon: Yon Liv Enfòmasyon pou Travayè Kominotè*, Liv 1 rev. ed. (Bourton on Dunsmore, Rugby, UK: Practical Action Publishing, 1995), Sitasyon paj 19 la asosye avèk edisyon nimerize 2009.

Fason pou Poze Kesyon

Yon bon fason pou ankouraje de moun pale se poze kesyon nan yon fason ki bay bon jan rezilta. Poze kesyon nan yon fason ki bay bon jan rezilta kapab:

- Ankouraje diskisyon.
- Ankouraje moun fè konnen lide ak eksperyans yo.
- Ankouraje moun egzamine yon sijè oswa yon pwoblèm libelibè.
- Ede moun pran desizyon, jwenn akò, ak pran mezi.

Gen 2 kalite kesyon prensipal:

Kesyon fèmèn – Kesyon fèmèn yo mande yon repons wi oswa non sèlman; kesyon fèmèn yo pa mande plis enfòmasyon.

Kesyon ouvè – Kesyon ouvè yo mande plis enfòmasyon pase senpleman yon repons wi oswa non. Kesyon ouvè yo mande yon repons pi long ki bay plis enfòmasyon. Kesyon ouvè yo sèvi ak **kisa, kijan, kilè, kimoun, ki kote, pou kisa, kilès** – mo sa yo mande plis enfòmasyon pase wi oswa non sèlman.

Kesyon fèmèn yo ak kesyon fleksib yo itil alafwa. Men, pou kapab ankouraje de moun pale epi aprann, ou fèt pou poze kesyon ouvè. Si ou poze twòp kesyon fèmèn, ou pap aprann anpil enfòmasyon, epi ou ka montre ou pa enterese tande plis enfòmasyon, oswa ou ka montre ou se yon moun ki prese.

Lè wap sèvi ak yon kesyon ouvè, ou souvan ap chèche kèk enfòmasyon espesyal tankou konesans, aksyon, oswa santiman. Pa egzanp:

- Konesans – Kisa ki lakòz kolera?
- Konviksyon – Pou kisa ou panse moun yo malad avèk kolera?
- Aksyon – Kisa nou kapab fè pou anpeche kolera?

Egzanp kesyon ouvè ak kesyon fèmèn yo

1. Èske ou dòmi anba yon moustikè lannwit?
2. Kijan ou sèvi ak yon moustikè kòrèkteman?
3. Pou kisa ou pa dòmi anba yon moustikè?
4. Èske tibebe ou gen lafyèv?
5. Èske tibebe ou malad?
6. Kijan tibebe ou ye epi kijan li aji?
7. Èske fanmi ou bwè dlo pwòp?
8. Ki kote ou pran dlo pou fanmi ou?
9. Èske yon moun nan kominote'w te gen kolera?
10. Ki siy ak sentòm kolera?
11. Kisa ou kapab fè pou pa pran kolera?
12. Èske ou sèvi ak metòd pou pa ansent?
13. Kisa ou konnen sou metòd pou pa ansent?
14. Pou kisa ou panse pwa kò tibebe ou ogmante?
15. Èske tibebe ou vaksinen?
16. Èske ou te ale nan pòs sanitè a?
17. Ki vaksen tibebe ou te resevwa?
18. Kisa ou bay tibebe ou manje?

Teknik ak Prensip pou bay Konsèy nan lè w ap vizite Fanmi yo

Fason Moun yo Mizerab

Youn nan reskonsabilite prensipal ou se pou vizite fanmi yo lakay yo. Wap vizit tout fanmi ki frape yo pi regilyèman, men w ap vizit kèk fanmi pi souvan pase lòt yo. W ap vizite fanmi ki pi mizerab yo pi souvan, epi wap vizite fanmi ki mwen mizerab yo mwen souvan.

Kisa sa vle di lè yon moun mizerab? Kisa sa vle di si yon fanmi mizerab?

Zafè moun yo pa bon lè yon evènman negatif frape yo epi yo pedi kontwòl yo. Moun yo mizerab si yo ka frape mal nan evènman negatif ki depase kontwòl yo. Menm evènman negatif la ap gen konsekans diferan pou moun ki gen diferan fason moun yo mizerab. Tank yon momr tank l ap frape mal nan evènman negatif yo.²

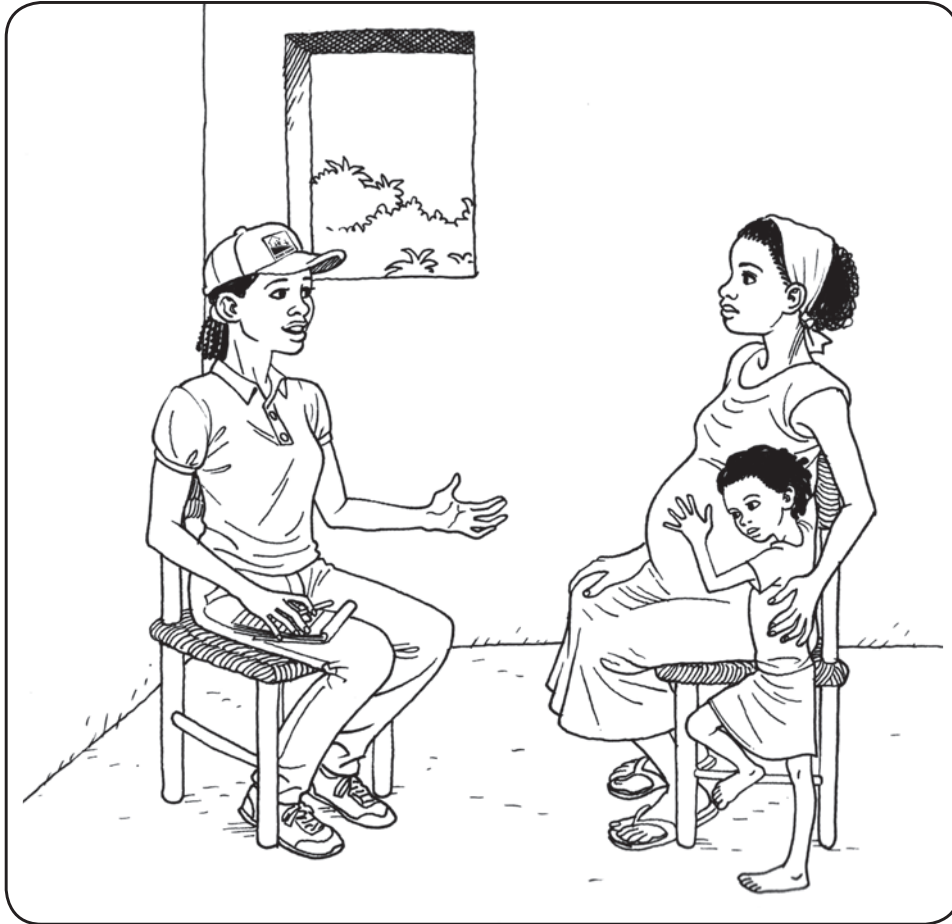
Ki kèk egzanp kondisyon ki vle di fanmi yo mizerab?

- Chèf fanmi an te mouri ane pase.
- Fanmi an gen timoun ki poko gen laj 15 zan epi ki gen manman yo ki te mouri ane pase.
- Fanmi an gen timoun ki poko gen laj 5 ane epi ki te mouri ane pase.
- Gen yon fanm ansent nan kay la.
- Fanmi an gen timoun k ap viv lwen kay la pou yo al travay (“restavèk”), oswa k ap viv nan yon enstitisyon.
- Gen maladi grav ak kwonik oswa andikap nan fanmi an.
- Fanmi an pa gen aksè regilye nan swen sante.
- Timoun ki nan fanmi gen malnitrisyon.
- Fanmi an pa gen yon sous dlo pwòp.
- Kay fanmi an nan trè move eta.

2. Adapte nan Piers Blaikie, Terry Cannon, Ian Davis, ak Ben Wisner, *At Risk: Natural hazards, People's Vulnerability, and Disasters* (London, UK: Routledge, 1994). Adapte tou nan *Participatory Vulnerability Analysis: A Step-by-Step Guide for Field Staff* (London, UK: ActionAid International, 2000).

- Fanmi an pa gen yon latrin.
- Fanmi an pa gen ase manje (ensekirite alimantè).
- Timoun fanmi an pa kapab ale lekòl.

Vizit nan Kay

Objektif yon vizit nan kay

- Bay bon jan atansyon pou chak fanmi apa
- Swiv fanmi ki pi mizerab yo depre.
- Aprann sitiyasyon ak reyalyte fanmi yo.
- Ankouraje fanmi yo pou aprann epi pratike konpòtman ki pi bon pou sante yo.
- Ede manm fanmi yo pratike bon jan fason tounèf yo.
- Ede manm fanmi yo idantifye fason pou abòde obstak pou pratike konpòtman ki bon pou sante yo.
- Kominike epi ranfòse mesaj enpòtan sou sante.
- Distribiye pwodui pou sove lavi tankou sache Sewòm Oral ak moustikè.
- Evalye manm fanmi an pou maladi grav ak pwoblèm.
- Voye manm fanmi yo nan sèvis sante ak sèvis sosyal yo.
- Bay repons pou ijans, lè li nesèsè.

Kominikasyon Youn-a-Youn

Pandan vizit nan kay yo, wap pi ka pale avèk manm fanmi yo **youn-a-youn**. Si ou pale youn-a-youn sa ap reprezante pati ki pi enpòtan nan travay ou.

Pale youn-a-youn se pale ant kèk moun kote chak moun gen posiblite pou fè konnen lide yo epi pou yo resevwa remak.

Pandan kominikasyon ak edikasyon gwoup la, ankouraje moun yo travay ansanm pou rezoud pwoblèm kominote tout moun genyen, pale youn-a-youn pèmèt ou bay plis atansyon pou chak fanmi apa, ak konsantre sou fason pou ede fanmi yo rezoud pwoblèm chak moun yo apa.

Si wap pale avèk yon sèl moun oswa avèk yon gwoup, ou dwe toujou itilize bon jan bon jan fason pou pale: montre respè, aprann reyalite fanmi yo, koute avèk anpil atansyon, poze kesyon ouvè, epi ankouraje de moun pale.

Prensip pou Bay Konsèy

Kenbe sekrè: toulède moun yo dakò yo pap pataje enfòmasyon yo diskite sou yo ba okenn lòt moun ki nan kominote a.

San Patipri: Ajan Kore Fanmi a pa ta dwe kite valè pèsònèl oswa konviksyon pèsònèl parèt, epitou li pa ta dwe jije konpòtman oswa opinyon ki diferan.

Konsiderasyon: Ajan Kore Fanmi la ta dwe eseye konprann opinyon moun nan avèk objektivite san li pa montre pitye oswa san li pa kriye pou sitiasyon moun nan.

Onètete: Ajan Kore Fanmi a ta dwe toujou di laverite ak bay enfòmasyon konplè.

Respè pou Chwa Malad la: Ajan Kore Fanmi a pa ta dwe senpleman bay konsèy oswa fè chwa pou moun nan; olye sa, li ta dwe devlope bon jan fason moun nan pou fè chwa kòrèk yo pou tèt li.

Bon Kominikasyon: Ajan Kore Fanmi la dwe montre respèk, aprann sou reyalite fanmi yo, koute byen, poze keksyon ouvè (ki ankouraje plis paròl), e ankouraje dyalòg.

Kondisyon pou yon bon konselin

- Ken be sekrè moun nan
- Pa jije moun nan
- Mete w nan plas moun nan pou ka konprann li
- Di moun nan tout verite
- Respekte libète moun nan pour l pran desizyon l vle a

Etap Konselin

1. Byen vini: Salye, fè konesans, mete moun nan alèz
2. Entretyen: Poze kesyon epi koute avèk atansyon
3. Ransèyman: Pale klè epi bay enfòmasyon ak egzanp
4. Chwa: moun nan pran desizyon epi ajan refòmile li
5. Eksplikasyon: Bay bon jan enfòmasyon sou desizyon ki te pran
6. Randevou: Bay pwochen randevou ak remesye moun nan

Etap pou Vizite Fanmi yo

Avan Vizit la

- 1. Idantifye fanmi yo:** Kreye yon lis fanmi ou pral vizite dapre plan fanmi yo ak plan travay ou. Konnen ki kote kay yo ye epi kile vizit yo ap komanse.
- 2. Materyèl yo:** Prepare kenpòt materyèl w ap bezwen pou vizit la, tankou rejis, plim, materyèl edikatif you, oswa materyèl pou demonstrasyon.
- 3. Sijè yo:** Revize ak prepare sijè w ap diskite ak fanmi yo pandan vizit yo. Etidye kenpòt materyèl edikatif nan davans; ou pa dwe li ladann yo fò pou moun tandè, men olye pou fè sa pito ou deja abitye avèk yo pou kapab pale sou y oak fanmi yo fasil.

Vizit la

- 4. Entwodiksyon:** Salye fanmi an epi fè manm fanmi an santi yo alèz. Esplike bi vizit nan kay la, asire w ap kenbe enfòmasyon yo an sekre, epitou mande si gen nenpòt kesyon. Mande si lòt manm fanmi an la, epi si yo ta ka bezwen patisipe nan diskisyon an.
- 5. Lavaj men:** Mande pou lave men ou avèk savon (pote savon ou si li posib).
- 6. Rasanble enfòmasyon yo:** Ankouraje manm fanmi an pou esplike pwendvi yo, pou di ou sa yo konnen, epitou pou dekri sitiyasyon an avèk mo pa yo. Poze kesyon sou sante chak manm fanmi an. Pa egzanp, mande kijan pwa kò yon timoun ogmante, sa timoun nan te ap manje, elatriye.
- 7. Bay enfòmasyon yo:** Bay enfòmasyon san patipri sou sijè ki nesèsè, epi reponn nenpòt kesyon moun nan ta ka genyen. Pa egzanp, revize pwen enpòtan yo nan dènye sesyon edikasyon sante nan pòs rasanbleman an.
- 8. Diskite sou posiblite yo:** Ankouraje moun nan pou konsidere tout posiblite yo pou yo ka deside sou pi bon mezi pou pran.

9. Objektif ak Plan: Ede moun lan devlope yon plan etap pa etap sou sa l ap fè pou pran mezi pou amelyore sitiyasyon fanmi an. Fikse yon objektif, epi ede moun nan kreye yon plan etap-pa-etap pou sa yo kapab fè pou ede reyalize objektif yo.

Fin vizit la

10. Ranfòsman: Diskite sou fason ou kapab ede, lè wap retounen viziteyo, ak fason lòt moun yo ta ka ede sipòte plan-daksyon an. Di fanmi an mèsaj poutèt tan yo pase avèk ou a. Bay manm fanmi yo nenpòt materyèl ou pote pou yo.

Kalite Vizit nan Kay yo

Vizit Woutin: Ajan Kore Fanmi fè vizit woutin yo dapre plan fanmi yo ak plan travay li genyen pou chak fanmi li responsab. Nan vizit yo ajan a ap swiv tout etap pou vizit nan kay (verifikasyon, diskite sou yon sijè espesyal nan plan fanmi an, verifiye eta sante fanmi an, bay sèvis oswa referans, elatriye).

Vizit Ponktyel: Ajan Kore Fanmi an al vizite kay chak fanmi pou bay yon mesaj espesifik oswa envitasyon, tankou, pou fè fanmi fanmi yo sonje pou vin nan pòs rasanbleman nan jou espesyal.

Vizit Selektiv: Ajan Kore Fanmi vizite kay yo petèt yon bezwen espesyal oswa gwoup moun. Tankou, yon jou li gen dwa vizite tout timoun ki souffri malnitrisyon, tout fanm ansent, tout moun k ap souffri maladi kwonik yo, oswa tout moun k ap swiv trètman pou tibèkiloz.

LIS TOUT SA AJAN KORE FANMI DWE FÈ LÈ Y AP PALE

- ☐ Kominike yon fason ki bay bon jan rezilta avèk fanmi yo lè yo montre respè, aprann reyalite fanmi yo ak faktè ki frape konpòtman sante, koute avèk anpil atansyon, ankouraje de moun pale, poze kesyon ouvè.
- ☐ Montre respè pou fanmi yo lè ou chèche konnen yo, lè ou aprann non yo, lè ou ankouraje yo bay lide yo, lè ou koute yo, lè ou kite yo poze kesyon, lè ou konfime konnesans yo, ak lè ou aprann reyalite yo.
- ☐ Sevi ak teknik pou koute lè wap pale avèk fanmi yo, tankou 1) Koute san Bay Repons; 2) Koute epi Poze Kesyon pou Esplikasyon; epi 3) Koute epi refòmile lide yo.
- ☐ Pale a de lè wap pale avèk fanmi yo pou ankouraje yo fè konnen lide ak eksperyans yo, aprantisaj yo, ak opòtinite pou poze kesyon ak refleksyon.
- ☐ Poze kesyon ouvè pou ankouraje de moun pale lè wap pale avèk fanmi yo.
- ☐ Swiv 5 prensip pou bay konsèy lè wap pale avèk manm fanmi yo: 1) kenbe sekre; 2) san patipri; 3) konsiderasyon; 4) onètete; epi 5) respè pou chwa malad la.
- ☐ Swiv etap sa yo pou fè vizit nan kay: 1) entwodiksyon; 2) lave men; 3) rasanble enfòmasyon; 4) bay enfòmasyon; 5) diskite sou posiblite yo; 6) plan-daksyon; epi 7) ranfòsman.

PYÈS TEYAT 1: KOUTE SAN BAY REPONS

Gid: De (2) aktè to ta dwe chita youn anfas lòt. Pyès teyat la ta dwe dire 1–2 minit.

Moun kap pale a: Di moun k ap koute a kichòy sou yon moun ou konnen ki te malad, ak kisa kite pase moun nan.

Moun kap koute a: Pandan moun ap pale, w ap koute. Ou p ap bay repons long, oswa ou p ap poze kesyon, men wap toujou fè kontak nan zye avèk moun k ap pale a nan yon fason amikal, souke tèt ou, epi di bagay tankou “uh-huh”, “hmm”, “wi”, ak lòt son ankourajman tanzantan, lè li apwopriye.

PYÈS TEYAT 2: POZE KESYON POU ESPLIKASYON

Gid: De (2) aktè yo ta dwe chita youn akote lòt, pa nesesèman fas-a-fas, men toupre. Moun k ap pale a ap bay moun k ap koute a enstriksyon sou fason pou fè ak bay Sewòm Oral, Aktè yo pa bezwen yon sachè Sewòm Oral, yo pa bezwen dlo, oswa yo pa bezwen yon boutèy. Yo kapab senpleman fè tankou yap sèvi ak bagay sa yo. Aktè yo ta dwe swiv tèks sa a, oswa yo ta dwe kreye yon bagay ki sanble ak tèks la. Pyès teyat la ta dwe dire 1–2 minit.

Moun kap pale a: (*demonstrasyon pandan wap pale*) Pou fè Sewòm Oral nan yon sachè, wap bezwen yon veso ki mezire yon lit; yon kiyè pwòp; yon lit dlo potab; ak yon sachè Sewòm Oral. Ou fèt pou louvri sachè a, mete sa ki ladan nan dlo ki nan resipyan an, epi byen brase li avèk kiyè a.

Moun kap koute a: Èske w ap pale de Sewòm Oral yo distribiye yo nan sant sante a?

Moun kap pale a: Wi, ki gen rapò ak menm sachè sa yo. Yo sanble avèk sa a (*montre yon sachè Sewòm Oral*).

Moun kap koute a: Èske mwen kapab jwenn yo nan pòs rasanbleman an?

Moun kap pale a: Wi, men li pi bon pou planifye pou jwenn yo nan sant sante a, si ou kapab. Pafwa, pa genyen ankò nan pòs rasanbleman an.

Moun kap koute a: Kijan m ap konnen si yo gen ase nan pòs rasanbleman an?

Moun kap pale a: Mande Ajan Kore Fanmi ki alatèt pòs rasanbleman an depi yon semèn anvan. Pètèt li kapab sonje rezève kèk pou ou.

Moun kap koute a: OKE. Èske pa gen pwoblèm pou sèvi ak dlo rivyè a?

Moun kap pale a: Li pi bon pou sèvi ak dlo tiyo a, men si ou jwenn dlo rivyè a, ou fèt pou bouyi li pandan 20 minit dabò epi answit kite li frèt.

Moun kap koute a: OKE. Ki kantite yon lit mezire?

PYÈS TEYAT 2: POZE KESYON POU ESPLIKASYON

Swit

Moun kap pale a: Yon lit se kantite likid ki plen 2 boutèy kola gran-manjè (*montre boutèy la*). Èske ou gen yon boutèy ki gen bouchon k ap kenbe tout likid sa a isit la nan kay la?

Moun kap koute a: Kite mwen gade (*li ale pran yon resipyan pou montre resipyan an*). Èske sa a bay bon jan rezilta?

Moun kap pale a: Wi, sa a ta dwe travay byen.

PYÈS TEYAT 3: RE-ESPESIFYE LIDE YO

Gid: De (2) aktè yo ta dwe chita youn akote lòt, pa nesesèman fas-a-fas, men toupres. Moun kap pale a ta dwe esplike opinyon li ki gen rapò ak sèvis li te resevwa yo nan sant sante a. Moun kap koute a ta dwe reponn. Pou fè sa, li dwe re-espesifye lide moun k ap pale a. Aktè yo ta dwe swiv tèks sa a, oswa yo ta dwe kreye yon bagay ki sanble ak tèks la:

Moun kap pale a: Èske mwen pa kapab kwè sa ki te pase nan sant sante a jodi a! Lè mwen te rive a 8:30, te deja genyen 10 fanm kap tann konsiltasyon prenatal (anvan-akouchman) yo. Mwen konnen nou dwe tann anjeneral, men jodi a sa te dwòl!

Moun kap koute a: Hmm – sa sonnen tankou ou te pase yon jounen ki di.

Moun kap pale a: Wi, epi apre mwen te rive, anpil lòt fanm te rive, epi nou te apeprè 20 antou, epitou pa gen moun ki tap tann nou. Nou te tann jouk apeprè 11:00, epi pa t gen moun ki te rive, pa gen anplwaye ditou! Finalman, pandan mwen tap pare pou ale lakay mwen, yon anplwaye netwayaj te vini, epi li te di mwen anplwaye yo te mennen yon fanm akouche nan lopital la pou yon ijans. Mwen swete yo te konnen mwen la bonè nan jounen an. Ala yon gaspiyaj tan!

Moun kap koute a: Sa sonnen tankou lou te dwe rete tann lontan, sa sonnen tankou ou fwistre toutbon, epi ou pa t apresye yo fè ou tann. Pou mwen, sa sonnen tankou ou vle yon moun te kite yon nòt oswa yo te dwe fè tout fanm yo vini pou vizit prenatal yo pou ou te ka konnen pou pa t tann, epi ou pa ta pèdi tout tan sa a.

Moun kap pale a: Se vre!

PYÈS TEYAT 1: KESYON FÈMEN

Sèn: Yon manman mennen tibebe 1 ane li nan yon sesyon siveyans kwasans. Ajan Kore Fanmi a ap poze li kèk kesyon.

AKF: Èske tibebe ou te malad pandan mwa pase a?

Manman: Wi.

AKF: Èske ou te mennen tibebe ou nan sant sante a?

Manman: Wi.

AKF: Èske ou te jwenn medikaman?

Manman: Wi.

AKF: Èske tibebe ou manje byen?

Manman: Wi.

AKF: Èske pwa kò tibebe ou ogmante?

Manman: Wi.

AKF: Èske te gen nenpòt pwoblèm depi lè ou te vini pou mezire pwa kò a?

Manman: Non.

PYÈS TEYAT 2: KESYON OUVÈ

Sèn: Yon manman mennen tibebe 1 ane li nan yon sesyon siveyans kwasans. Ajan Kore Fanmi a ap poze li kèk kesyon.

AKF: Ki pwoblèm sante tibebe ou te genyen pandan mwa pase a?

Manman: Tibebe mwen te pran yon grip semèn pase a.

AKF: Kifè tibebe ou te gen yon grip semèn pase. Kisa ou te fè?

Manman: Mwen te mennen li nan sant sante a.

AKF: Kisa ki te pase lè ou te ale nan sant sante a?

Manman: Doktè a te ban mwen kèk medikaman, kidonk mwen te bay tibebe medikaman yo chak jou.

AKF: Trè byen, mwen kontan tandè sa. Kijan tibebe ou santi li kounye a?

Manman: L ap refè, men li poko fin bon nèt.

AKF: Ki konsèy doktè a te ba ou sou fason pou bay tibebe malad ou manje?

Manman: Li pa t ban mwen okenn konsèy sou fason pou bay tibebe a manje. Mwen te fèk bay tibebe a lèt tete.

AKF: OKE, lè tibebe ou a malad, ou dwe kontinye bay li lèt tete, men ou dwe bay tibebe ou manje tou ki gen vitamin ak pwoteyin pou li kapab refè pi vit. Nou te pale sou vitamin ak pwoteyin nan sesyon sante a semèn pase. Ki kalite manje ki gen vitamin ak pwoteyin?

Manman: Mwen sonje fwi ak legim gen vitamin, epi ze gen pwoteyin.

AKF: Trè byen. Kisa ou ka bay tibebe ou manje pou asire li jwenn pwoteyin ak vitamin?

Manman: Mwen kapab bay li ze, fig, ak mango.

PYÈS TEYAT VIZIT NAN KAY

AKF: Bonjou, Dominik Kijan ou ye?

Dominik: (*kap pote tibebe Filip*) Pa mal. E oumenm?

AKF: Mwen byen. Sa bon pou ou. Èske mwen ka antre nan kay la pou yon vizit?

Dominik: Wi, antre. Ou mèt chita.

AKF: Mwen sonje ou te di mwen patnè ou a te gen yon move grip mwa pase a. Kisa li ye?

Dominik: Li anfòm, gras ak Bondye.

AKF: Èske li nan kay la kounye a? Èske bèlmè ou la? Pètèt yo ta ka vin chita ansanm avèk nou?

Dominik: Mouche mwen nan travay, men bèlmè mwen isit la. (*Rele li pou li vin jwenn yo*)

AKF: Bonjou, Celestine. Kijan ou ye? Èske ou toujou gen doulè nan do?

Celestine: Wi, enpe. Men kisa ou kapab espere nan laj mwen?

AKF: Èske li ta posib pou mwen lave men mwen, souple?

Dominik: Sètènman, kivèt lesiv la ak savon an nan kwen an.

AKF: Mèsi. (*ap lave men*) Kijan Filip ye? Dènye fwa mwen te vizite ou, ou te di ou te prale nan pwogram manje a nan sant sante a. Kisa ki te pase nan vizit la?

Dominik: Nan pwogram manje a, yon mis te mezire pwa kò Filip, epi li te ban mwen Nourimanba pou mwen bay Filip. Li te vin gwosi konsa depi lè a.

AKF: Se byen, mwen kapab wè kijan li sanble pi byen. Èske ou te gen pwoblèm pou jwenn Nourimanba?

Dominik: Non. Mis lan te di mwen ta dwe retounen nan sant sante a chak mwa pou mezire pwa kò Filip, epitou l ap ban mwen plis Nourimanba.

AKF: Anplis Nourimanba, kilòt manje Filip manje? Kisa li te manje ayè?

PYÈS TEYAT VIZIT NAN KAY

Swit

Dominik: Ebyen, li kontinye ap bwè lèt tete. Anplis Nourimanba, ayè, mwen te fè sereyal pou li avèk lwil ak fig kraze. Li te manje yon ze ak enpe mango.

AKF: Sa sonnen byen. Konbyen fwa li te manje ayè?

Dominik: Li te manje 4 fwa, epi mwen te lave men mwen chak fwa mwen te bay li manje.

Celestine: Wi, li te fè sa. Mwen te fè li sonje.

AKF: Dominik gen chans pou genyen ou isit la pou ede li. Mwa pase, èske ou te di pwa kò Filip te ogmante nan sant sante a? Ki pwa kò li te genyen?

Dominik: Pwa kò Filip te ogmante. Nou te ale nan pòs rasanbleman an semèn pase paske li te fèt sou wout la.

AKF: Mwen kontan anpil. Èske mwen kapab wè Kat Road to Health li? (*li sanble sou sa*) Ah wi, mwen remake pwa kò Filip ogmante pi plis pase yon kilo depi lè li kòmanse Nourimanba. Ou fè yon bon travay. Ki sijè sante yo te bay sou koze a nan pòs rasanbleman an?

Dominik: Se te ki gen rapò ak moustikè.

AKF: Kisa ou te aprann sou moustikè?

Dominik: Si ou dòmi anba yon moustikè, moustik p ap mòde ou, epi ou p ap gen malarya. Tout moun ta dwe dòmi anba yon moustikè.

AKF: Pou ki manm fanmi li pi enpòtan pou dòmi anba moustikè a?

Celestine: Mesye ki nan kay la, sètènman.

AKF: Menmsi li enpòtan pou tout moun dòmi anba yon moustikè, si genyen yon sèl, pi piti timoun nan ak manman an ta dwe dòmi anba moustikè a paske yo se moun ki pi mizerab nan fanmi an. Konbyen moustikè nou genyen?

Dominik: Nou genyen 2.

AKF: Trè byen. Kimoun ki te dòmi anba moustikè yo lannwit pase a?

Dominik: Filip ak mwen ak mouche mwen.

PYÈS TEYAT VIZIT NAN KAY

Swit

AKF: Ekselan, jan ou konnen, li enpòtan pou ou pran tout prekosyon pou oumenm ak Filip pa gen malarya. Paske pwa kò li toujou pa ase, si li malad, sa kapab mal anpil. Èske gen moun nan fanmi an ki te malad depi lè mwen te vizit kay la mwa pase?

Dominik: Non – tout moun pòte yo byen.

AKF: Trè byen. Fè mwen sonje kijan ou planifye pou bay Filip manje?

Dominik: M ap bay li Nourimanba, epitou m ap bay li lòt manje nan 3 gwoup manje nou te diskite sou yo dènye fwa a. M ap kontinye bay li lèt tete toutan li mande sa.

AKF: Trè byen, Dominik. Mwen kontan paske ou sonje 3 gwoup manje yo. Nan yon ti tan Filip ap retounen gen pwa kò nòmal li. Mèsi pou vizit la. Li te bon pou wè ou, epi salye patnè ou pou mwen. Celestine, mwen swete w ap pran swen do ou. M ap retounen ankò nan apeprè 4 semèn.

Dominik: Mèsi anpil pou vizit la. Li te bon pou wè ou.

SIJÈ PYÈS TEYAT POU VIZIT NAN KAY

PYÈS TEYAT 1

Imajine w se Ajan Kore Fanmi kap vizite Jezila, fanm nan istwa nou te li anvan an. Epidemi kolera te kòmanse, epi pè ki nan zòn nan te vizite Jezila, epi li te fè Jezila konnen pou Jezila bouyi dlo pou anpeche limenm ak pitit li yo pran kolera. Jezila konnen kijan li danjere pou bwè dlo rivyè a, men li pa gen ase lajan pou achte bwa pou bouyi dlo a chak jou. Kèk semèn apre, de (2) pi piti timoun Jezila yo leve avèk dyare ak vomisman. Li voye pi gran timoun nan vin kote ou.

PYÈS TEYAT 2

Manman tibebe 3 semèn nan enkyete paske li panse li pa pwodui ase lèt pou tibebe li. Li vle kòmanse bay tibebe lèt anpoud anplis lèt lete l ap ba li a. Lè ou se Ajan Kore Fanmi, ou konnen lèt anpoud la se pa pi bon chwa a. Ajan Kore Fanmi a ta dwe mande manman an kisa ki fè li panse tibebe a pa jwenn ase lèt tete, ede manman an jwenn solisyon si li gen pwoblèm pou bay tibebe a lèt tete, epi bay manman an konsèy sou avantaj alètman sèlman, ak sou danje ki genyen nan itilizasyon lèt anpoud bebe.

PYÈS TEYAT 3

Manman an tibebe 8 mwa a enkyete paske tibebe li vin mens, epi tibebe a sanble malad, pa fè jès, ak tris. Ajan Kore Fanmi a ta dwe poze kesyon sou pwa kò tibebe a li te mezire nan dènye pòs rasanbleman na, li ta dwe mande kisa tibebe a manje, epitou li ta dwe bay manman an konsèy sou bon jan pòsyon manje, gwoup manje, ak alètman.

PYÈS TEYAT 4

Yon fanmi ki gen yon manman ansent ak 2 timoun piti ap viv toupre yon marekaj, epi te gen ka malarya nan zòn nan. Ajan Kore Fanmi a ta dwe bay manman an konsèy sou itilizasyon moustikè sou kabann, li ta dwe ede fanmi an enstale moustikè a, epitou li ta dwe mande fanm ansent lan pou li dòmi anba moustikè a avèk timoun li yo chak lannwit.

SIJÈ PYÈS TEYAT POU VIZIT NAN KAY

Swit

PYÈS TEYAT 5

Tibebe 9 mwa yon manman ap refè nan kolera. Manman an te mennen tibebe a nan sant tretman kolera, men kounye a tibebe a retounen nan kay la, epi manman an pè pou tibebe a ak lòt timoun yo pa gen kolera. Ajan Kore Fanmi a ta dwe bay manman an konsèy pou lave men li ak pou pirifye dlo a, epitou li ta dwe ede manman an jwenn solisyon pou pwoblèm li ta ka genyen pou fè pratik sa yo.

PYÈS TEYAT 6

Yon manman ki ansent depi 5 mwa santi li fatige anpil ak fèb. Li vle ale nan sant sante a, men li abite trè lwen. Li pa te ale nan vizit anvan akouchman yo. Ajan Kore Fanmi a ta dwe bay manman an konsèy sou avantaj vizit anvan akouchman, li ta dwe endike manman an te ka anemik, epi manman an kapab jwenn èd pou sa, epitou li ta dwe ede manman an jwenn yon fason pou ale nan vizit anvan akouchman yo.

PYÈS TEYAT 7

Yon fanm ansent dwe akouche nan kè semèn. Li gen plan pou akouche lakay li, menm jan li te fè pou lòt tibebe yo. Ajan Kore Fanmi a ta dwe bay manman an konsèy sou enpòtans akouchman nan sant sante a, epitou li ta dwe ede manman an fè plan pou sa. Ajan Kore Fanmi a ta dwe montre manman an tou kijan li enpòtan pou bay tibebe a lèt tete nan 1 èdtan ki vini apre akouchman an.

PYÈS TEYAT 8

Yon manman ki fèk akouche lakay li pa gen plan pou ale nan sant sante a pou yon vizit apre akouchman pou tèt li ak pou tibebe a. Ajan Kore Fanmi a ta dwe bay manman an konsèy sou enpòtans vizit apre akouchman yo, sou vaksinasyon, elatriye, epitou li ta dwe ede fanm nan chèche konnen kijan pou ale nan yon vizit apre akouchman.

SIJÈ PYÈS TEYAT POU VIZIT NAN KAY

Swit

PYÈS TEYAT 9

Yon manman enkyete paske yo te di li pitit 2 zan li a gen malnitrisyon modere, epi timoun nan dwe manje plis pwoteyin (ze, lèt, ak vyann). Li pa panse l ap kapab fè sa. Ajan Kore Fanmi a ta dwe bay manman an konsèy sou enpòtans 3 gwoup manje yo, epitou li ta dwe ede manman an jwenn fason pou asire pitit li jwenn ase pwoteyin.

NÒT

[illegible]

Modil 2: Chanjman Konpòtman

KONTÈKS

Youn nan wòl ki pi enpòtan yon Ajan Kore Fanmi genyen se ede moun yo aprann konpòtman ki pi bon pou la sante yo, adopte konpòtman sa yo, epitou kontinye pratike konpòtman yo pandan lontan. Pou kapab fè sa, Ajan Kore Fanmi yo fèt pou konprann epi sèvi ak prensip ak pratik chanjman konpòtman. Sa vle di Ajan Kore Fanmi yo fèt pou aprann idantifye etap chanjman ki nan moun yo, idantifye tout sa ki ka anpeche yo pratike konpòtman ki bon pou la sante yo, epitou ede yo pran kontwòl oswa fini ak difikilte sa yo pou yo kapab mennen lavi ki pi bon pou la sante yo a.

Pafwa moun yo kapab chanje konpòtman yo vit. Men souvan, chanjman yon konpòtman pran tan. Menm lè moun yo konprann poukisa ak kijan yo ta dwe chanje konpòtman yo, epi yo gen resous ak ankadreman pou fè chanjman yo, yo ka pa chanje konpòtman yo touswit. Moun yo bezwen souvan plizyè eksperyans ak opòtinite pou eseye yon bon jan fason oswa yon konpòtman tounèf anvan yo adopte chanjman an, epi adopte li nèt.

Nan modil sa a, patisipan yo ap aprann idantifye 5 etap chanjman yo:

1) Pa konnen, 2) Konnen, 3) Vle/Dakò, 4) Fè, epi 5) Temwaye. Yap aprann ki aktivite ki bay pi bon jan rezilta pou ede moun yo ki te yon etap pou ale nan lòt etap la. Yap aprann epi pratike etap pou ankouraje chanjman nan konpòtman, tankou evalyasyon sitiyasyon yon moun, idantifikasyon konpòtman ideyal ki nesesè, idantifikasyon difikilte, bay èd pou jwenn solisyon, negosyasyon pwochen etap ak konpòtman entèmedyè, epi bay ankadreman pou konpòtman tounèf.

OBJEKTIF YO

Nan fen modil la, w ap kapab:

- a.** Dekri 5 etap chanjman konpòtman: Pa konnen, Konnen, Vle/Dakò, Fè, ak Temwaye, epi bay egzanp pou chak.
- b.** Idantifye ki etap chanjman ki nan yon moun, epi kisa Ajan Kore Fanmi yo kapab fè pou ede moun nan sòti nan yon etap pou ale nan pwochen etap la.
- c.** Defini ankourajman pou chanjman nan konpòtman, epi esplike pou kisa li se yon pati enpòtan nan travay Ajan Kore Fanmi a.
- d.** Esplike kisa konpòtman ideyal ak konpòtman entèmedyè ye, epi bay egzanp pou chak.
- e.** Idantifye etap ki nan pwosesis pou bay ankourajman nan chanjman konpòtman.
- f.** Pratike etap pou bay ankourajman nan chanjman konpòtman.
- g.** Negosye yon objektif lavi ki soti nan plan kore fanmi.

PATI ENPÒTAN YO

- Youn nan pi enpòtan wòl Ajan Kore Fanmi se ede moun yo aprann konpòtman ki pi bon pou lasante yo, adopte konpòtman sa yo, epitou kontinye pratike konpòtman yo pandan lontan.
- Pafwa moun yo kapab chanje konpòtman yo vit. Men souvan, chanjman yon konpòtman pran tan. Menm lè moun yo konprann pou kisa ak kijan yo ta dwe chanje konpòtman yo, epi yo gen resous ak ankadreman pou fè chanjman yo, yo ka pa chanje konpòtman yo touswit.
- Genyen 5 etap debaz moun fè pou yo kapab chanje yon konpòtman nèt:
 1. Pa Konnen
 2. Konnen
 3. Vle/Dakò
 4. Fè
 5. Temwaye
- Ajan Kore Fanmi yo fèt pou kapab rekonet nan ki etap chanjman yon moun ye, epitou yo fèt pou kapab rekonet aktivite espesyal k ap ede moun nan kite yon etap pou ale nan pwochen etap la. Aktivite ki bay enfòmasyon egzat ap ede moun yo kite etap 1 pou ale nan etap 2. Aktivite ki ankouraje de moun pale, solisyon pwoblèm, ak negosyasyon, epitou ofri ankadreman san pran souf, ede moun yo sòti nan 3 ak 4 pou ale nan etap 5.
- Ajan Kore Fanmi yo fèt pou sevi ak ankourajman pou chanjman nan konpòtman pou ede moun yo vin gen konpòtman ki pi bon pou lasante yo, epi pratike konpòtman yo pandan lontan. Ankourajman pou chanjman nan konpòtman gen ladan pwopozisyon ti etap oswa konpòtman entèmedyè, rekonet n difikilte, bay èd pou jwenn solisyon, epi ofri sipò, pou yon moun pratike pètèt konpòtman ideyal ki bon pou sante, oswa pou pi piti yon konpòtman ki pi bon pou sante pase sa li tap pratike anvan.

Etap Chanjman

Lè moun yo adopte konpòtman tounèf, anjeneral yo fè yon seri etap. Chak etap depannde etap ki anvan li a:

Etap Chanjman

- 1. Pa konnen** – moun nan pa menm konnen konpòtman an.
- 2. Konnen** – Moun nan konnen konpòtman an, men li poko pratike li; menmsi li ka anvizaje li.
- 3. Vle/Dakò** – Moun nan vin konnen konpòtman an, epi li anvizaje pratike konpòtman an; moun nan ka pran yon desizyon, li ka planifye fason pou fè sa, epitou moun nan ka gen bagay li bezwen pare li ka kòmanse pratik la.
- 4. Fè** – Moun nan te kòmanse pratike konpòtman an.
- 5. Temwaye** – Moun nan kontinye pratike konpòtman an pandan lontan.

Lè Ajan Kore Fanmi yo konnen etap chanjman an, kijan sa kapab ede yo lè yap travay avèk fanmi yo pou ankouraje konpòtman ki pi bon pou sante yo?

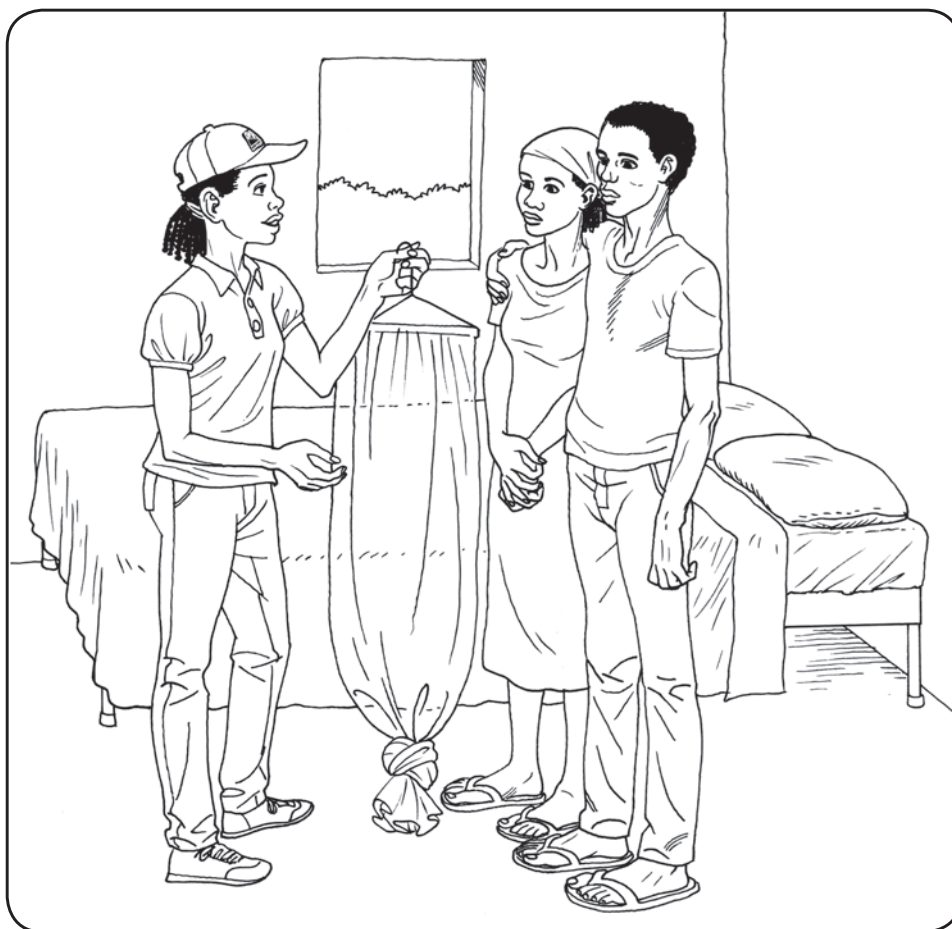
- Sa ede Ajan Kore Fanmi a konprann chanjman konpòtman an se yon chanjman ki fèt ofi-amezi, epi moun yo bezwen tan ak sipò san pran souf pou yo kapab fè chanjman yo nèt.
- Sa ede Ajan Kore Fanmi a pran pasyans, epitou sa ede Ajan Kore Fanmi a pa pèdi lespwa avèk moun ki pran anpil tan pou chanje konpòtman yo.
- Lè Ajan Kore Fanmi a konprann nan ki etap yon moun ye sa kapab ede li deside ki mesaj oswa apwòch kominikasyon pou sèvi ak li nan yon vizit patikilye. Pa egzanp, si yon moun nan etap pa konnen, li apwopriye pou bay enfòmasyon yo. Si yon moun nan etap Vle/Dakò, li apwopriye pou bay ankadreman moral ak ankourajman, ak yon chans pou mete bon jan fason yo an pratik.
- Lè Ajan Kore Fanmi yo rekonèt gen anpil etap sa ede yo vin konprann yo ka bezwen fè plizyè vizit pou gen siksè nan ede moun nan adopte yon konpòtman tounèf.

Idantifikasyon Etap Chanjman

Pou ka ede yon moun chanje yon konpòtman ki pi bon pou sante li, sa ede ou kapab idantifye nan ki etap chanjman moun nan ye nan moman an. Sa ap ede ou deside kisa moun nan bezwen pou li ka sòti nan etap la li ye nan moman an, pou ale nan pwochen etap la, ak fason ou kapab pi byen ede moun nan fè avans sa a. Istwa ki anba la a bay egzanp sou yon moun k ap vanse nan etap chanjman yo.

ISTWA JAN

Jan ap viv avèk fanmi li toupre yon ti lak nan Latibonit. Gen anpil moustik lakay Jan ki sòti nan dlo-dòmi ki nan lak la. Moun ki nan kominote li a soufri malarya souvan, epi tout 5 pitit Jan yo te soufri avèk malarya pou pi piti yon fwa nan lavi yo.

Yon jou, madanm Jan, Clenard, sòti nan yon pòs rasanbleman, epi li di Jan Ajan Kore Fanmi ki te nan pòs rasanbleman an te fè konnen tout moun ta dwe dòmi anba yon moustikè pou yo pa gen malarya. Li di Jan Ajan Kore Fanmi yo te esplike kijan moustik yo bay malarya, si yon moustik ki pote malarya a mòde moun, moun sa a kapab gen malarya, epi moustikè yo fè moustik yo kanpe lwen pandan lannwit. Clenard te mande Ajan Kore Fanmi yo yon moustikè, men yo te di li yo pa t gen ankò, epitou li ta dwe ale nan sant sante ki pi pre a sou lòt bò montay la si li te vle jwenn youn.

Nan pwochen semèn nan, Ajan Kore Fanmi zòn nan vini lakay Jan ak fanmi li pou pale avèk yo sou fason pou itilize moustikè. Li chita avèk fanmi an, epi li esplike yo kijan lè wap sèvi ak moustikè kapab pwoteje yo kont malarya lè moustikè a anpeche moustik mòde pandan lannwit, moman moustik sòti deyò pi plis. Ajan Kore Fanmi a esplike kijan sa trè enpòtan pou timoun yo ak pou fanm ansent yo, paske malarya kapab sitou danjere pou yo. Jan te wè moun nan kominote li a ki mouri avèk malarya, kidonk li konnen Ajan Kore Fanmi a ap di laverite. Li deside pran konsèy Ajan Kore Fanmi a, paske sante fanmi li trè enpòtan pou li. Ajan Kore Fanmi a bay Jan 2 moustikè, youn pou chak kabann ki nan kay la. Li montre Jan kijan pou enstale ak sèvi ak moustikè yo.

Nan apremidi sa a, Jan enstale moustikè yo avèk madanm li – yon moustikè pou li, madanm li, ak tibebe yo a, epi lòt moustikè ap pou lòt timoun yo. Nan lannwit sa a, li montre timoun yo kijan pou yo antre anba moustikè yo pou moustik pa kapab antre anba moustikè a. Answit, tout fanmi an dòmi anba moustikè yo pandan lannwit lan.

Aprè Jan fin sèvi ak moustikè yo pandan kèk semèn, li remake timoun yo pa gen mak sou kò yo kote moustik mòde yo, epi okenn ladan yo pa te vin malad. Li pale avèk zanmi ak vwazen li yo de sa ki gen rapò ak moustikè yo, epitou li ankouraje yo pou yo ale nan sant sante a pou yo jwenn moustikè pou pwoteje fanmi yo.

Lè sezon sèk la kòmanse, li vin prèske twò cho pou dòmi pandan lannwit. Pitit Jan yo ap plenyen pou fè konnen yo pa kapab dòmi anba moustikè yo, paske moustikè yo pa kite ti van fre pase. Kounye a, yo sèvi ak moustikè a sèlman si youn nan pi gran timoun yo pran tan pou antre anba moustikè a pandan lannwit. Souvan, Jan ak madanm li tèlman fatige nan lè pou yo dòmi, sa fè yo pa enterese asire si timoun yo ap sèvi ak moustikè yo, epitou Jan ak madanm li pa sèvi ak moustikè pa yo a tou, paske li fè twò cho.

Yon jou, kouzen Jan an, Daniel, sòti nan Plato Santral pou vin vizite yo. Li di li te vini pou di Jan mèsi pou ankourajman li te ba li pou sèvi ak moustikè yo. Daniel te pran konsèy Jan, epi li te resevwa.

ISTWA JAN

Swit

moustikè nan sant sante a. Paske yo te kòmanse sèvi ak moustikè yo depi 6 mwa, pa okenn moun nan fanmi Daniel ki te vin malad avèk malarya. Li di Jan lòt moun ki nan kominote li a remake pitit li yo te rete an sante, alòske pitit pa yo tap pran malarya. Anpil nan vwazen yo te swiv egzanp sa a, epi kounye a yo sèvi ak moustikè pou pwoteje fanmi yo.

Jan sonje avèk ki pasyon li te ankouraje zanmi ak vwazen li yo pou yo sèvi ak e moustikè lè fanmi li te fèk kòmanse sèvi ak yo. Li konnen li ta bon pou sante fanmi li pou kontinye sevi ak moustikè yo. Li konnen tou moustikè yo se yon avantaj, sitou lè li fè cho, epitou si li pa kontinye ankouraje fanmi li, yo pap sèvi ak moustikè yo regilyèman.

Kesyon

- Nan ki pati istwa a Jan ye nan chak etap chanjman an (etap 1, 2, 3, 4, ak 5)?
- Pandan chak etap, kisa Ajan Kore Fanmi yo ki nan istwa a te fè pou ede Jan sòti nan yon etap pou ale nan pwochen etap la?
- Ki lòt bagay Ajan Kore Fanmi yo te ka fè pou ede Jan ak fanmi li kòmanse sèvi ak moustikè, epi kontinye sèvi ak yo pandan lontan?
- Kijan konpòtman Jan sipòte konpòtman kouzen li ak vwazen yo? Pou kisa sa enpòtan?

Aktivite Ajan Kore Fanmi pou Etap Chanjman

Li enpòtan pou ou kapab we nan ki etap chanjman yon moun ye, pou ou kapab bay moun nan sa li bezwen pou li kapab sòti nan yon etap pou ale nan pwochen etap la. Lè ou se Ajan Kore Fanmi, w ap fè anpil aktivite. Kèk nan aktivite sa yo travay pi byen pou ede moun yo fè etap chanjman yo pi bonè, epitou kèk lòt travay pi byen pou dènye etap chanjman yo. Pa egzanp, aktivite ki bay enfòmasyon yo kapab ede moun yo sòti nan etap 1 pou ale nan etap 2. Aktivite ki bay kore san pran souf ak verifikasyon kapab ede moun yo sòti nan etap 4 pou ale nan etap 5. Kèk aktivite byen mache pou tout etap yo.

Etap	Aktivite Apwopriye
Etap 1: Pa konnen Moun nan pa konnen konpòtman an.	Aktivite ki devlope sansibilizasyon epi ki bay enfòmasyon: • Ekspozisyon kominotè, prezantasyon, pyès teyat • Pòs rasanbleman • Sesyon edikasyon kominotè • Radyo • Afich • Vizit nan kay ak konsèy pou chak moun apa • Gwoup sipò pou manman yo, jèn yo, elatriye
Etap 2: Konnen Moun nan tandè kichòy sou konpòtman an, epi li konnen sa li ye.	Aktivite ki bay ankourajman epi ki ede fanmi yo diskite sou avantaj konpòtman an: • Diskisyon an gwoup (kozri) • Kat konsèy avèk chak fanmi apa • Diskisyon pandan reyinyon gwoup sipò pou manman yo, jèn yo, elatriye. • Vizit nan kay • Demonstrasyon avèk imaj • Aktivite an gwoup pou fanmi an ak pou kominote a • Negosyasyon avèk manm fanmi an ki gen enfluyans (mari, bèlmè, elatriye) pou manm fanmi sa yo ka sipòte chanjman konpòtman an

Etap	Aktivite Apwopriye
Etap 3: Vle/Dakò Moun nan vle eseye nouvo konpòtman an, epi li fè etap pou prepare pou kòmanse konpòtman an.	Aktivite ki ankouraje negosyasyon ak pale a: • Pale youn-a-youn pandan vizit nan kay pou ede idantifye difikilte, epi brase lide pou jwenn solisyon posib yo • Diskisyon avèk moun ki renmen ak manm fanmi ki gen enfliyans yo tankou mari yo, manman yo, oswa bèlmè yo pandan vizit nan kay • Negosyasyon pandan vizit nan kay pou idantifye etap moun nan bezwen pou li kapab kòmanse pratike konpòtman an • Idantifikasyon yon konpòtman entèmedyè moun nan kapab kòmanse fè kòm yon premye etap pou pratike konpòtman ideyal la • Ede moun nan fè premye etap la, pa egzanp, ede li enstale yon moustikè, chita avèk yon nouvo manman pandan lap eseye ba tibebe li tete, elatriye
Etap 4: Fè Moun nan eseye konpòtman an.	Aktivite ki ankouraje lwanj, epi ogmante avantaj konpòtman tounèf la: • Felisitasyon ak lwanj pou moun nan ak pou lòt manm fanmi yo • Gwoup sipò avèk lòt moun kap eseye menm konpòtman tounèf la • Reyinyon kominotè pou ankouraje manm kominote a pou bay sipò • Pwogram nan radyo
Etap 5: Temwaye Moun nan kontinye pratike konpòtman tounèf la pandan lontan	Aktivite ki bay ankadreman san pran souf: • Vizit regilye nan kay pou fè swivi, pou verifye, ak pou ogmante avantaj konpòtman tounèf la • Idantifikasyon lòt manm fanmi oswa zanmi ki kapab kontinye sipòte konpòtman tounèf la • Kèk fòm rekonesans pou konpòtman tounèf la • Lwanj ak ankourajman san pran souf

Ankourajman nan Chanjman Konpòtman

Lè ou konnen yon konpòtman ki bon pou lasante ak rezon ki fè ou ta dwe pratike konpòtman an (etap 1 ak 2), li souvan pa ase pou fè ou kòmanse pratik konpòtman ki bon pou sante a. **Konnen pa vle di w ap fè.**

Anpil fwa, menm si moun yo konnen yo ta dwe pratike yon konpòtman ki bon pou lasante, epi yo kwè konpòtman an ap ede yo, yo pa pratike konpòtman an, paske yo jwenn difikilte. Yon pati enpòtan nan travay ou se pou ede moun yo reflechi sou fason pou abòde difikilte sa yo, pou yo kapab sòti nan etap konnen pou ale nan etap fè. Ou pap kapab abòde tout difikilte moun yo genyen, men ou kapab ede yo avèk kèk nan difikilte yo.

Pati pou ede moun pou gen kontwòl difikilte yo epi pou kòmanse pratike konpòtman tounèf yo se pou ede idantifye ti etap ak etap entèmedyè yo kapab fè, pou menm si yo ka pa kòmanse pratike konpòtman ideyal la touswit, yo kapab pran mezi pou fè sa.

Definisyon Ankourajman pou Chanjman nan Konpòtman

Ankourajman pou chanjman nan konpòtman se moyen pou ede yon moun rekonèt ak abòde tout sa ki anpeche moun nan pratike yon konpòtman ideyal ki bon pou sante li; epi sèvi ak negosyasyon pou pwopoze ti etap oswa fason modifye pou kòmanse pratik konpòtman tounèf la, pou moun nan ka pètèt rive pratike konpòtman ideal la, oswa pou pi piti yon konpòtman ki pi bon pou sante li pase anvan.

Konpòtman Ideyal ak Konpòtman Entèmedyè

Pou kapab ankouraje chanjman nan konpòtman, ou fèt pou konnen kisa konpòtman ideyal ki bon pou lasante yo ye, men ou dwe konnen tou kisa ti etap, etap entèmedyè yo ye, sa vle di konpòtman ki pa ideyal, men ki pi bon pase anvan, epitou yo se etap nan bon direksyon an.

Gen plizyè konpòtman entèmedyè posib pou yon konpòtman ideyal. Konpòtman entèmedyè yo ka diferan pou chak moun, paske yo depann de difikilte moun nan genyen, epitou yo depannde sa moun nan kapab fè pou abòde difikilte yo.

Travay ou se pou ede tout fanmi yo travay pou yo vin gen konpòtman ideyal ki bon pou lasante yo. Yon fason ideyal, konpòtman entèmedyè yo ankouraje avèk fanmi yo se etap ki ale avèk fason pou vin gen konpòtman ideyal la.

Konpòtman ideyal	Konpòtman entèmedyè
Yon fanm ansent ale pou pi piti nan tout 3 vizit anvan akouchman obligatwa yo nan sant sante a.	
Yon fanm ansent fè yon egzamen tout swit apre akouchman.	
Yon manman ba tibebe li tete tout swit apre li fin akouche nan mwens ke 1 edtan.	
Yon manman ba tibebe li tete depi lè tibebe a fenk fèt jouk lè li gen 6 mwa; li bay tibebe a tete sèlman, li pa sèvi ak lot manje tanko lot lèt, dlo, te, elatriye. Selman medikaman doktè ka preskri.	
Yon manman ba tibebe 7–8 mwa li manje 3 repa ak 2 tigoute pa jou.	
Yon manman ba tibebe 2 zan li 3 repa balanse pa jou plis 2 tigoute. Repa yo gen ladan ase manje ki bay devlopman, pwoteksyon, ak fòs.	
Yon manman bay tibebe ki fèk fet vaksen touswit a apre li fin akouche, epi manman an mennen tibebe nan pòs rasanbleman chak mwa jouk lè tibebe a pran tout vaksen yo.	
Yon fanmi bati ak sèvi nan yon latrin pou pa pran kolera ak lòt maladi danjere ki simaye nan kontak avèk pou pou.	
Tout manm fanmian lave men yo chak fwa anvan yo manje, anvan yo prepare manje, ak anvan yo manyen tibebe yo oswa anvan yo vizite moun ki malad, epitou apre yo fin fè bezwen yo (pou pou), apre yo sòti nan kominote a, epitou anvan yo manyen tibebe yo, e apre yo fin fè twalet tibebe yo oswa apre yo fin vizite moun ki malad.	
Tout fanmian dòmi anba moustikè chak swa pou yo pa pran malarya.	

ETAP POU ANKOURAJMAN NAN CHANJMAN KONPÒTMAN

Premye Kontak

1. **Evalye sitiyaşyon moun nan** pandan vizit nan kay la. Pou fè sa, obsève epi fè yon pale a de ouvè ki gen rapò ak sa moun nan ap pratike nan moman an. Chèche konnen nan ki etap chanjman moun nan ye.
2. **Idantifye konpòtman ideyal** moun nan bezwen adopte pou li ka an sante (oswa pou timoun nan ka an sante).
3. **Bay lòt enfòmasyon** sou konpòtman ideyal (avantaj yo, danje pou pa pratike li, jan pou jwenn sèvis, elatriye) moun nan bezwen.
4. **Pwopoze konpòtman ideyal**, epi mande si moun nan vle eseye li.

Dezyèm Kontak (lòt vizit)

5. Chèche konnen kijan moun nan ap kontwòle tèt li avèk konpòtman ideyal tounèf la.
6. Si li gen difikilte avèk konpòtman tounèf la, fè yon **pale a de** avèk li.
7. **Idantifye difikilte** li genyen yo.
8. **Ede li jwenn solisyon** pou abòde difikilte yo.
9. **Negosye** pou idantifye yon konpòtman entèmedyè ki abòde difikilte yo, menmsi se pa konpòtman ideyal la.
10. Si li te adopte konpòtman tounèf la, **felisite** li, epi fè lwanj pou li.
11. **Fè yon rekòmandasyon tounèf** selon bezwen moun nan (oswa selon laj timoun nan).

Objektif Lavi yo

Objektif Lavi Fanmi		Aksyon
1	Fanmi an gen ase mwayen pou yo fè kòb oswa revni.	• Referans
2	Fanmi an gen ase manje pou manje epi li pa ap manke manje.	• Pwomosyon • Distribisyon resous • Referans
3	Fanmi an ap viv nan kay ki bon pou yo.	• Pwomosyon • Distribisyon resous • Referans
4	Fanmi an gen dokiman idantifikasyon (kat ID pou granmoun, batistè pou timoun).	• Pwomosyon • Referans
5	Fanmi an pa fè eksperyans vyolans domestik.	• Pwomosyon • Referans
6	Fanmi an pa abandone okenn timoun, oswa timoun ki te abandone deja tounen nan fanmi an.	• Pwomosyon • Referans
7	Manm fanmi an ki gen andikap yo te dekouvri ak sipòte pou asire yo kapab viv nan fason pi byen posib.	• Pwomosyon • Referans
8	Fanmi an gen bon pratik ijyèn pou pwòp tèt yo ak pou anviwònman yo.	• Pwomosyon • Distribisyon resous • Referans
9	Fanmi an sèvi ak dlo potab.	• Pwomosyon • Distribisyon resous • Referans
10	Fanmi an sèvi ak yon latrin.	• Pwomosyon • Distribisyon resous • Referans
11	Fanmi an jete fatra yon fason ki bon.	• Pwomosyon
12	Lafimen fè manje pa aji sou kay la.	• Pwomosyon • Referans
13	Fanmi an konnen epi li sèvi ak metòd planin si sa bon pou yo.	• Pwomosyon • Distribisyon resous • Referans

Objektif Lavi Fanmi		Aksyon
14	Fanmi an konnen ki jan maladi kapab simaye ak fason pou anpeche moun pa pran maladi moun pran nan fè bagay.	• Pwomosyon • Distribisyon resous • Referans
15	Manm fanmi ki gen maladi kwonik ap resevwa epi suiv tretman.	• Pwomosyon • Referans
Fanm Yo		
16	Fanm ansent nan fanmi an jwenn ase manje ki gen nanm.	• Pwomosyon • Referans
17	Fanm ansent nan fanmi an suiv omwen 4 sèvis swen gwosès.	• Pwomosyon • Referans
18	Fanm ansent nan fanmi yo dòmi anba moustikè.	• Pwomosyon • Referans
19	Fanm ansent yo gen bon plan pou gwosès ak akouchman.	• Pwomosyon • Referans
20	Fanm ansent akouche nan yon kote ki an sekirite.	• Pwomosyon • Referans
Timoun Yo		
21	Ti Bebe yo nan tete sèlman pandan premye 6 mwa yo.	• Pwomosyon
22	Ti Bebe ki poko gen laj 5 an gen bon eta nitrisyon.	• Distribisyon resous • Sevis dirèk • Referans
23	Ti Bebe yo gentan resevwa tout vaksen ki dwe pou laj 1 an.	• Pwomosyon • Sevis dirèk
24	Timoun yo ap resevwa swen bon kalite e alè.	• Pwomosyon • Referans
25	Timoun yo ap resevwa eksitasyon timoun piti byen bonè.	• Pwomosyon
26	Timoun ki poko gen 5 an dòmi anba moustikè.	• Pwomosyon • Distribisyon resous • Referans
27	Tout timoun ki gen laj lekòl nan fanmi an ale nan lekòl la.	• Pwomosyon • Distribisyon resous • Referans

PRATIK ETAP CHANJMAN

Kolera

Manman fanmi ansevi ak Klowòks chak jou pou trete tout dlo pou kwit manje ak pou bwè, kidonk manm fanmi an pa gen kolera.

Yon fanmi pa konnen yo kapab gen kolera lè yo bwè dlo ki pa pwòp, oswa lè yo mande avèk men yo san lave. Fanmi sa a kwè bòkò nan zòn nan responsab pou bay moun yo kolera.

Manman fanmi an ale nan bouk la pou achte Klowòks, epi li lave chodye yo avèk yon solisyon Klowòks ak dlo.

Manman fanmi an ale nan yon reyinyon kominotè, epi li aprann kijan kolera simaye, epitou li aprann fason pou pa pran maladi a lè li lave men li, trete dlo a avèk Klowòks, sèvi ak yon latrin, elatriye.

Manman an pote nan kay la dlo rivyè pou kwit manje ak pou bwè pou jou a, epitou li trete dlo a avèk Klowòks, paske li te aprann fè sa nan reyinyon kominotè a.

Vaksinasyon

Nan yon rasanble, yon manman aprann kisa vaksinasyon ye, pou kisa vaksen yo enpòtan, epitou kilè li ta dwe mennen tibebe li pran vaksen.

Yon manman pa konnen anyen sou vaksinasyon, ak fason vaksen yo pwoteje tibebe yo kont maladi danjere.

Yon manman mennen tibebe li nan pòs rasanbleman an chak mwa jouk lè tibebe a te pran tout vaksen ki nesesè yo.

Yon manman te vin konnen li ta dwe vaksinen tibebe li, epi tibebe li kapab resevwa vaksen yo nan pòs rasanbleman an chak mwa. Pòs rasanbleman an fèt lwen, kidonk manman an ak patnè a fè aranjman pou pran woulib nan kamyon pè a avèk lòt vwazen ki gen tibebe yo.

Yon manman ale nan pòs rasanbleman an, epi tibebe li te pran vaksen pou premye fwa.

PRATIK ETAP CHANJMAN

Swit

Alètman (bay tibebe tete)

Nouvo manman an eseye bay tibebe li lèt tete lannwit apre vizit Ajan Kore Fanmi a.

Pandan yon vizit nan kay yon jou apre tibebe a fin fèt, Ajan Kore Fanmi zòn nan fè nouvo manman an konnen lèt tete se pi bon manje pou tibebe yo, epi tibebe a ap pi an sante si li bwè lèt tete alaplas lèt anpoud tibebe. Ajan Kore Fanmi a chita avèk manman an, epi li esplike avantaj ki genyen nan bay tibebe bwè lèt tete.

Nouvo manman an pale avèk Ajan Kore Fanmi a sou difikilte li ta genyen si li te dwe bay tibebe a lèt tete, paske li dwe travay nan jaden chak jou pandan anpil èdtan. Ajan Kore Fanmi a ede manman an reflechi sou solisyon ki posib pou difikilte yo.

Nouvo manman an kontinye bay tibebe li lèt tete, epi li pa sèvi ak lèt anpoud bebe a ankò.

Yon fanm ansent ki pa lwen akouche kwè li pi bon pou bay tibebe li lèt anpoud bebe, paske tout vwazen yo te di li sa. Li pa konnen lèt tete pi bon pou tibebe li.

PYÈS TEYAT CHANJMAN KONPÒTMAN NEGOSYE

Premye Kontak

Sèn: Ajan Kore Fanmi a entwodui tèt li, li esplike wòl li, li rankontre manm fanmi an, epi li lave men li. Kounye a, lap fè yon pale a de avèk manman an sou sa ki gen rapò ak tibebe 2 mwa a, Pòl.

AKP: Losita, kijan tibebe ou a ye jodi a?

Losita: Li pa pi mal, mèsì.

AKF: Èske ou te mezire pwa kò Pòl deja? Kisa yo te di ou ki gen rapò ak pwa kò li?

Losita: Yo te mezire pwa kò Pòl pou premye fwa nan mwa sa a, epi pwa kò li te bon.

AKF: Sa se yon bon nouvèl. Nan premye 6 mwa lavi tibebe yo, pwa kò yo ta dwe ogmante vit pandan yap grandi. Èske ou bay tibebe a bwè lèt tete?

Losita: Wi, mwen fè sa.

AKF: Trè byen. Lèt tete se manje ki pi bon pou tibebe yo. Pòl ap grandi byen vit si ou bay li bwè lèt tete regilyèman. Di mwen kijan ou bay tibebe a bwè lèt tete. Konbyen fwa ou bay tibebe a bwè lèt tete? Èske ou bay tibebe a bwè lèt tete lannwit ak pandan lajounen? Depi konbyen tan wap bay Pòl bwè lèt tete?

Losita: Mwen bay Pòl lèt tete kèk fwa pandan lannwit, epi sètènman pandan lajounen toutan li vle. Mwen pa vrèman konnen konbyen tan li bwè lèt tete chak fwa.

AKF: Li bon pou bay tibebe a lèt tete pandan tout lajounen an. Ou ta dwe kite Pòl bwè lèt tete nan chak tete chak fwa lap tete, epi pou li bwè tout lèt ki nan tete a nèt. Sa ap ede ou pwodui kantite maksimòm lèt.

Losita: Wi, anjeneral, mwen fè sa, men map eseye fè sa chak fwa apati kounye a.

AKF: Sonje lèt tete se tout sa Pòl bezwen jouk lè li gen laj 6 mwa. Ou pa bezwen bay li okenn lòt likid oswa manje nan moman sa a. Ki kesyon ou genyen ki gen rapò ak fason pou bay Pòl manje?

PYÈS TEYAT CHANJMAN KONPÒTMAN NEGOSYE

Swit

Losita: Sa ou di a sanble klè, mwen pa gen okenn kesyon.

AKF: Pòl se yon bèl tibebe, epi li sanble an sante. Ou fèt pou fyè pou pitit ou. Kontinye fè bon travay la. Map retounen pou yon lòt vizit nan mwa kap vini an.

Dezyèm Kontak – Yon mwa apre

Sèn: Ajan Kore Fanmi a ap vizite Losita yon mwa apre.

AKF: Bonjou, Losita, kijan Pòl ye jodi a?

Losita: Li pa pi mal, mèsi.

AKF: Èske ou te mennen Pòl nan pòs rasanbleman an pou yo te mezire pwa kò li mwa sa a? Kisa yo te di ou ki gen rapò ak pwa kò li?

Losita: Wi, mwen te mennen li. Pwa kò li te ogmante enpe.

AKF: Sa se yon bon nouvèl. Kijan ou ba li tete a?

Losita: Mwen bay li bwè lèt tete byen. Men ou konnen, li fè cho anpil pou kounye a nan ane a, epi bèlmè mwen te di mwen Pòl bezwen bwè dlo paske li swaf. Kifè mwen te kòmanse ba li yon ti kantite dlo chak jou.

AKF: Mwen konprann. Anpil moun kwè tibebe piti yo bezwen dlo lè li fè cho. Kidonk, sanble ou santi bèlmè ou ba ou presyon enpe pou w ba Pòl ase dlo menmsi ou konnen lèt tete a pi bon, epi se sèl bagay li bezwen pandan premye 6 mwa yo. Ki kalite dlo ou bay Pòl?

Losita: Mwen bay Pòl dlo rivyè, menm jan ak rès nan nou bwè a. Bèlmè mwen gen plis eksperyans nan leve tibebe pase mwen, kidonk mwen panse mwen dwe pran konsèy li.

AKF: Se vre manman ak bèlmè nou yo gen anpil eksperyans nan leve timoun. Èske pa ta gen pwoblèm si mwen te pale avèk ou ak bèlmè ou ansanm?

Losita: OKE, mwen pral rele li. *(Losita ale epi li retounen avèk bèlmè li.)*

PYÈS TEYAT CHANJMAN KONPÒTMAN NEGOSYE

Swit

AKF: (*Ajan Kore Fanmi a, Losita, ak Ilda chita ansanm.*) Mwen te fèk ap di Losita manman yo se moun ki gen chans paske bèlmè yo bay yo konsèy lè yo gen yon tibebe ki fèk fèt. Pran swen yon tibebe se yon gwo rèsponsabilite, epi li bon pou jwenn èd. Losita te di mwen li te kòmanse bay Pòl dlo mwa sa a anplis lèt tete li. Anpil moun panse tibebe yo bezwen dlo pou yo pa swaf pandan mwa chalè yo. Mwen ta renmen fè nou toulède konnen sa mwen te aprann nan fòmasyon mwen ki gen rapò ak fason pou bay tibebe yo manje. Mwen te aprann lèt tete genyen anpil dlo ladan – lèt tete genyen apeprè 80% dlo. Kidonk chak fwa wap bay Pòl lèt tete, ou deja bay li anpil dlo. Kisa ou panse sou sa?

Ilda: Mwen pa t tande sa anvan. Epoutan, mwen panse li ta ka bezwen dlo paske li fè cho anpil.

AKF: Yon lòt rezon ki fè lèt tete pi bon pase pou bay dlo rivyè a, se paske dlo ki nan lèt tete a se yon dlo ki pwòp. Dlo ki nan rivyè a pa pwòp, epi li kapab lakòz dyare. Dyare kapab trè danjere pou tibebe yo.

Losita: Mwen rekonèt sa, mwen sonje ane pase tibebe yon vwazen te mouri avèk dyare ak vomisman.

AKF: Yon lòt bagay pou toujou sonje, sèke tank ou bay Pòl bwè lèt tete, tank wap genyen plis lèt. Si vant Pòl plen avèk dlo, li pap bwè ase lèt tete, epi ou pap pwodui plis lèt. Si sa rive, pwa kò Pòl pap ogmante ase, epi li pap grandi byen.

Losita: Mwen pa te panse sa.

AKF: Ilda, kisa ou panse? Èske ou panse Losita ta kapab bay Pòl dlo sèlman ki nan lèt tete li? Èske ou gen pwoblèm avèk sa?

Ilda: Mwen pa sèten. Lè mwen te yon jèn manman, nou te toujou bay tibebe nou yo bwè dlo li te fè cho.

PYÈS TEYAT CHANJMAN KONPÒTMAN NEGOSYE

Swit

AKF: Wi, mwen konnen, anpil moun panse sa. Men sa mwen te di nou jodi a ap ede Pòl vin pi an sante. (*Ap pale avèk Ilda*) Èske ou ta sipòte Losita, si li te bay Pòl lèt tete sèlman pandan pwochen mwa a oswa pwochen de (2) mwa yo, epi wap wè kijan lap grandi pandan tan sa a? Kijan ou ta santi ou pou sa? (*Ap pale avèk Losita*) Losita, kisa ou panse sou lide sa a?

Ilda: Ebyen, pètèt nou ta kapab eseye sa sèlman pandan kèk mwa.

Losita: Wi, epi nap wè kijan Pòl ap ye.

AKF: OKE, kifè ou te deside bay Pòl lèt tete sèlman, okenn kalite dlo, pandan pwochen 2 mwa yo, epi nap kontwole pwa kò li chak mwa pou asire pwa kò li ogmante, epitou pou asire lap grandi byen. Èske sa kòrèk?

Losita: Wi, sa kòrèk.

Ilda: Wi, sa sonnen OKE.

AKF: Ou pran yon desizyon kap nan avantaj Pòl toutbon. Map tann konsa pou wè oumenm ak Pòl nan lòt pòs rasanbleman an. Nap pale ankò.

SIJÈ PYÈS TEYAT SOU ANKOURAJMAN POU CHANJMAN NAN KONPÒTMAN

Fanmi

PYÈS TEYAT 1

Yon manman ki pa gen mari yon sèl ak plizyè timoun pataje yon kay ansanm ak manman l 'ak gransè li. Pa gen yonn nan medam yo ki gen travay fiks. (Objektif 1)

PYÈS TEYAT 2

Yon jèn fanm yo rete nan menm kay ak timoun piti l 'ak manman l', ki konn ede li ak timoun yo. Fanmi an endijan epi byen souvan yo konn pase tout joune san manje. (Objektif 2)

PYÈS TEYAT 3

Yon fanmi endijan ki gen 5 moun rete nan yon ti kabin 1-chanm ki manke tonbe. Gen twou nan do kay la e dlo koule nan kay la lè lapli-pase. (Objektif 3)

PYÈS TEYAT 4

Paran yon fanmi k ap viv nan yon bouk byen lwen lavil pa gen kat elektoral oswa kat ID. (Objektif 4)

PYÈS TEYAT 5

Yon mari konn bat madanm ak timoun li yo pafwa lè l antre lakay li sou nan mitan lannwit. (Objektif 5)

PYÈS TEYAT 6

Yon manman ki pa gen mari gen yon pitit gason 14 an ki pa ale lekòl. Pandan jounen an ti gason an konn ale nan kay vwazen yo pou mande pou manje paske pa gen ase manje nan kay la. (Objektif 6)

PYÈS TEYAT 7

Yon jenn fi ki andikape epi ki pa ka mache rete avèk paran li yo ak lòt frè ak sè. Paran li kenbe l 'nan kabann nan andedan kay la. Yo pa janm mennen l 'bay wè yon doktè. (Objektif 7)

SIJÈ PYÈS TEYAT SOU ANKOURAJMAN POU CHANJMAN NAN KONPÒTMAN

Swit

PYÈS TEYAT 8

Yon koup ak timoun yo ap viv nan yon kay ki sal anpil. Gen pousyè toupatou epi li sanble timoun yo pa benyen pandan plizyè jou. (Objektif 8)

PYÈS TEYAT 9

Yon fanmi k ap viv sou yon wout aleka pa gen okenn sous dlo pwòp. Yo ranmase dlo lapli epi yo bwè ladan l 'san bouyi, filter oswa pirifye l'. Timoun yo nan fanmi an souvan gen dyare. (Objektif 9)

PYÈS TEYAT 10

Tout manm yon fanmi yo k ap rete andeyò konn twalèt nan jaden dèyè lakay yo. Fanmi an pa gen yon latrin. (Objektif 10)

PYÈS TEYAT 11

Yon fanmi endijan konn jete fatra deyò lakay yo. Fatra a vin ap atire mouch ak chen. (Objektif 11)

PYÈS TEYAT 12

Yon manman ki pa marye ak timoun piti gen fwaye-dife li andedan kay la. Chak fwa li kwit manje, kay la konn plen lafimen. Timoun yo konn gen vye tous souvan. (Objektif 12)

PYÈS TEYAT 13

Yon koup endijan gen 7 timoun. Pandan yon reyinyon kominotè koup la aprann sou metòd planin, men tou de fanm ak nèg yo ezite pou eseye planin. Yo te tandè ke metòd planin yo chè epi pafwa fè moun malad. (Objektif 13)

SIJÈ PYÈS TEYAT SOU ANKOURAJMAN POU CHANJMAN NAN KONPÒTMAN

Swit

PYÈS TEYAT 14

Yon jèn fanm fèk antre an relasyon ak yon nonm nan bouk li. Nonm nan trè janti avè l' epi pafwa bay li lajan oswa manje pou timoun piti li. Fanm lan vin tandè nonm sa a vizite fanm lè li al travay nan lavil la. Kounye a la li vin pè pou li pa atrape yon enfeksyon tankou VIH nan men l'. (Objektif 14)

PYÈS TEYAT 15

Yo dekouvri manman yon fanmi gen dyabèt plizyè mwa pase epi doktè a preskri l' tretman. Manman an pa te swiv tretman an. (Objektif 15)

Fanm yo

PYÈS TEYAT 16

Yon fanm ansent konn manje sèlman yon sèl fwa pa jou paske mesye yo nan kay la k ap travay manje pi fò nan manje a. (Objektif 16)

PYÈS TEYAT 17

Yon fanm ansent pa vle ale nan sant sante a pou vizit anvan akouchman yo, paske sant sante a twò lwen pou li. Li panse vizit yo pa nesesè. Kidonk, tout fanm ansent yo ta dwe ale nan vizit anvan akouchman pou asire yo akouche an sante.

PYÈS TEYAT 18

Yon fanm ansent ta dwe dòmi anba yon moustikè chak lannwit pou li pa gen malarya, men li pa vle paske li fè twò cho. (Objektif 18)

PYÈS TEYAT 19

Yon fanm ansent planifye pou akouche lakay li paske sant sante a twò lwen li, men li ta pi bon pou li ak tibebe a si li te akouche nan sant sante a. (Objektif 19 ak 20)

SIJÈ PYÈS TEYAT SOU ANKOURAJMAN POU CHANJMAN NAN KONPÒTMAN

Swit

Timoun Yo

PYÈS TEYAT 20

Yon fanm ansent planifye pou ba tibebe li lèt anpoud bebe depi lè tibebe a fèt, paske li panse lèt anpoud bebe pi bon pase lèt tete a, menmsi lèt tete a se pi bon manje pou tibebe yo. (Objektif 21)

PYÈS TEYAT 21

Yon manman pa bay timoun katoz 14 mwa li ase pwoteyin (ze, lèt, oswa vyann). Manman an panse li dwe bay ze ak vyann pou gason ak ti gason ki nan fanmi an, epi tibebe a pa bezwen manje sa yo. (Objektif 22)

PYÈS TEYAT 22

Yon manman ta dwe fè vaksinen tibebe li pou pwoteje tibebe a kont maladi danjere, men li pa planifye pou fè vaksinen tibebe a. Manman an gen plan pou mennen tibebe a ba yon doktè-fèy si tibebe a vin malad. (Objektif 23 ak 24)

PYÈS TEYAT 23

Yon manman ki gen tibebe nef (9) mwa li ki gen dyare pa bay tibebe a tete oswa lòt likid, paske manman an pè pou sa pa fè dyare a vin pi grav. Kidonk, yon tibebe ki gen dyare bezwen plis likid pou li pa vin pèdi tout dlo nan kò li. (Objektif 25)

PYÈS TEYAT 24

Nan yon fanmi endijan ki gen anpil pitit, yo konn kite ti bebe a nan yon kwen nan kay la poukò'l pifò la jounen. Pa gen pèsonn moun ki jwe ak ti bebe a, epi pèsonn moun pa janm kenbe tibebe a sof pou ba l manje. (Objektif 26)

SIJÈ PYÈS TEYAT SOU ANKOURAJMAN POU CHANJMAN NAN KONPÒTMAN

Swit

PYÈS TEYAT 25

Yon koup jèn gen 2 timoun piti ki poko gen laj 5 an men yo pa gen okenn moustikè nan kay la. (Objektif 27)

PYÈS TEYAT 26

Nan yon fanmi endijan ki gen plizyè timoun ki pi piti, ti fi pi gran an, ki gen laj 10 an, toujou lakay pou ede ak timoun ki pi piti yo pandan lè lekòl. (Objektif 28)

LIS TOUT SA POU FÈ POU OBSÈVASYON POU ANKOURAJMAN POU CHANJMAN NAN KONPÒTMAN – DEZYÈM KONTAK

Èske Ajan Kore Fanmi a te fè bagay ki endike anba la yo?

- ☐ Salye manman an/fanm ansent la, epi kreye konfyans; fè manman an santi li byen.
- ☐ Mande pou lave men li avèk savon apre li fin rive nan kay la.
- ☐ Poze manman an/fanm ansent lan kesyon sou pratik yap swiv nan moman an, epi koute avèk anpil atansyon nan sa lap di a.
- ☐ Rekonèt difikilte oswa pwoblèm yo, epi chwazi sa ki enpòtan an pou travay sou li.
- ☐ Pataje konesans tounèf, oswa anseye nouvo bon jan fason ki bay bon rezilta.
- ☐ Si gen difikilte, fè yon pale a de sou diferan posiblite, epi ede li chwazi sa li kapab eseye a.
- ☐ Mande manman an oswa fanm ansent lan pou aksepte eseye youn nan posiblite yo, epi ede li dakò.
- ☐ Fè manman an oswa fanm ansent lan sonje konpòtman an, epi ede li gen kontwòl difikilte yo.
- ☐ Chwazi yon dat ak lè pou lòt vizit la.

Site youn oswa plizyè bagay Ajan Kore Fanmi a te fè byen:

Site youn bagay enpòtan ou rekòmande Ajan Kore Fanmi a pou li vin pi bon pandan pwochen vizit nan kay la:

LIS TOUT SA KI POU FÈT POU ANKOURAJE CHANJMAN NAN KONPÒTMAN

- ☐ Toujou sonje 5 etap chanjman yo pandan wap kominike avèk fanmi yo, epitou ede yo adopte konpòtman ki pi bon pou sante yo: 1) Pa Konnen; 2) Konnen; 3) Vle/Dakò; 4) Fè; epi 5) Temwaye.
- ☐ Chèche konnen nan ki etap chanjman manm fanmi yo ye pou ou kapab ede yo fè chak etap kòmsadwa, epitou pou yo toujou adopte konpòtman ki bon pou sante pandan lontan.
- ☐ Sèvi ak aktivite kimache ak etap chanjman yon moun nan ye. Pa egzanp, bay enfòmasyon epi reponn kesyon pou yon moun ki nan etap 1; fè vizit an plis regilye, epitou rekonèt manm fanmi ki bay sipò pou yon moun ki nan etap 5.
- ☐ Ankouraje chanjman nan konpòtman avèk manm fanmi an. Pou fè sa, rekonèt konpòtman ideyal yo ta dwe pratike pou yo kapab rann sante yo ak fason yap viv la pi bon. Ede manm fanmi an fè pwogrè pou yo adopte konpòtman ideyal yo. Pou fè sa, idantifye konpòtman entèmedyè ki se etap nan bon direksyon an.
- ☐ Ankouraje chanjman konpòtman avèk manm fanmi an pandan yon premye vizit. Pou fè sa, swiv etap pou ankourajman chanjman nan konpòtman, tankou: 1) evalye sitiyasyon moun nan; 2) rekonèt konpòtman ideyal la; 3) bay lòt enfòmasyon; epi 4) pwopoze konpòtman ideyal la.
- ☐ Ankouraje chanjman nan konpòtman avèk manm fanmi an pandan yon dezyèm vizit. Pou fè sa, swiv etap ankourajman pou chanjman nan konpòtman, tankou: 1) chèche konnen kijan moun nan ap kontwòl; 2) Si gen difikilte, fè yon pale a de; 3) rekonèt difikilte yo; 4) ede jwenn solisyon; 5) negosye pou rekonèt yon konpòtman entèmedyè; 6) si pa gen difikilte bay felisite; epi 7) fè yon nouvo rekòmandasyon.

NÒT

[illegible]

Modil 3: Fason pou Granmoun Aprann

KONTÈKS

Yon pati enpòtan travay Ajan Kore Fanmi se pou fasilite reyinyon kominote a, pòs rasanbleman yo, gwoup sipò yo, gwoup jèn yo, ak gwoup manman yo. Pandan aktivite sa yo, Ajan Kore Fanmi yo dwe fasilite pale a de ak diskisyon ki bay bon jan rezilta, bay enfòmasyon tounèf, epi montre bon jan fason tounèf.

Pou Ajan Kore Fanmi yo vin fòmatè ak pwofesè ki bay bon jan rezilta, yo dwe pratike prensip pou ede granmoun aprann. Yo dwe sèvi ak plizyè metòd pou pale ak materyèl edikasyon kòmsadwa, epitou yo dwe toujou sèvi ak bon jan fason pou pale.

Nan modil sa a, ou pral diskite sou prensip edikasyon granmoun: montre respè; bay ankourajman; ankouraje moun yo fè konnen eksperyans yo; anseye enfòmasyon ak bon jan fason ki enpòtan; ankouraje de moun pale; angaje moun yo nan pale a de ak nan aprann ant kamarad; kreye opòtinite pou patisipan yo tandè, wè, ak fè, ak panse, gen sansasyon, ak aji; epitou kreye yon anviwònman aprantisaj ki pwoteje ak ki bon pou yo.

Ou pral egzamine tout metòd edikasyon wap sèvi pi souvan pandan travay ou, tankou konsèy, entèvyou, kozri, demonstrasyon, chante, ak teyat oswa pyès teyat. Wap pratike metòd sa yo, epitou wap egzamine plizyè materyèl edikasyon, tankou afich, albòm foto, tablo fèt, echantiyon, kasèt oswa CD, bwochi, tiliv, ak bwat imaj.

OBJEKTIF YO

Nan fen modil la, wap kapab:

- a. Dekri prensip pou ede granmoun aprann ak rezon ki fè yo enpòtan pou Ajan Kore Fanmi yo.
- b. Dekri pedagogi Freire pou fason granmoun aprann, ak rezon ki fè li enpòtan pou Ajan Kore Fanmi yo.
- c. Dekri plizyè metòd edikasyon ak metòd pou pale ki byen mache avèk granmoun yo.
- d. Site divès kalite materyèl edikasyon, epi dekri kijan pou sèvi ak yo yon fason ki bay bon jan rezilta.
- e. Dekri kijan pou fè yon kozri ak yon demonstrasyon pandan aktivite kominotè yo ak sesyon edikasyon yo.
- f. Dekri kouman pou sèvi ak Albòm Jina a pou edike manm kominote a sou entèvansyon Kore Fanmi a.
- g. Idantifye ki mesaj sante ki apwopriye pou ki gwoup moun.

PATI ENPÒTAN YO

- Ajan Kore Fanmi yo dwe fasilite reyinyon kominotè yo, pòs rasanbleman yo, gwoup sipò yo, gwoup jèn yo, ak gwoup manman yo chak mwa. Pandan aktivite sa yo, Ajan Kore Fanmi yo dwe fasilite pale a de ak diskisyon ki bay bon jan rezilta, bay enfòmasyon tounèf, epi montre bon jan fason tou nèt.
- Granmoun yo aprann pi byen lè yo santi yo jwenn respè ak ankourajman, yo kapab fè konnen eksperyans yo ak ajoute sou eksperyans yo; angaje nan pale a de ak nan aprann ant kamarad; jwenn chans pou pratike bon jan fason tounèf yo touswit; jwenn okazyon pou aprann lè yo tandè, wè, ak fè; kapab panse, gen sansasyon, ak aji pandan y ap aprann nan; epitou jwenn yon anviwònman pou aprann ki pwoteje ak ki bon pou yo. Prensip sa yo se prensip ki enpòtan pou ede granmoun aprann.
- Ajan Kore Fanmi yo dwe pratike prensip pou ede granmoun aprann sa yo toutan yo alatèt sesyon edikasyon, kozri, gwoup sipò, ak lòt aktivite.
- Ajan Kore Fanmi yo dwe sèvi ak divès kalite metòd edikasyon ak metòd pou pale pandan yap fè travay yo, tankou konsèy, entèvyou, kozri, demonstrasyon, chante, ak teyat oswa pyès teyat.
- Ajan Kore Fanmi yo sèvi ak plizyè materyèl edikasyon pandan yap fè travay yo, tankou afich, albòm foto, tablo fet, echantiyon, kasèt oswa CD, bwochi, tiliv, ak bwat imaj. Ajan Kore Fanmi yo dwe aprann kijan ak kilè pou yo sèvi ak materyèl sa yo yon fason ki bay bon jan rezilta.

Prensip pou Ede Granmoun Aprann

Malcolm Knowles se te yon edikatè ameriken ki te kwè edikatè ki bay bon jan rezilta yo aji kòm fòmateur aprantisaj lè yo gide kominikasyon ant elèv yo ak pwofesè yo pou devlope konpreyansyon yo, epi pou sipòte aprantisaj yo pandan lontan.

Paulo Freire se te yon aktivis ak edikatè brezilyen ki te kwè edikasyon ta dwe bay elèv yo posiblité pou egzamine kesyon ak pwoblèm yo sou plan kritik nan lavi yo, devlope mwayen pou abòde pwoblèm sa yo, epitou vin gen dwa pou rann kominote ak sosyete yo vin pi bon.

Paulo Freire te kwè anpil sistèm edikasyon tradisyonèl trete elèv yo (granmoun ak timoun yo alafwa) tankou “bato vid” yon pwofesè “plen” avèk konesans.

Parapò ak sistèm edikasyon tradisyonèl yo, Paulo Friere ak Malcom Knowles te kwè elèv yo ak pwofesè yo gen anpil eksperyans nan lavi a menm jan, epitou pwofesè yo ak elèv yo kapab aprann youn nan men lòt. Li te kwè edikasyon ak aprantisaj ta dwe fèt nan yon **pale a de** ant pwofesè yo ak elèv yo, kote yo chak kapab aprann youn nan men lòt. Nan kalite edikasyon sa a, elèv yo se patisipan aktif ki vin gen dwa pou sèvi ak sa yo aprann nan pou rann kominote yo vin pi bon. Se yon sitiyasyon ki diferan nan salklas tradisyonèl yo, kote pwofesè a angaje nan fè **yon sèl moun pale** epi elèv yo ap koute yon fason endiferan.

Lè ou se yon Ajan Kore Fanmi, wap òganize reyinyon kominotè yo, pòs rasanbleman yo, gwoup sipò yo, gwoup jèn yo, ak gwoup manman yo. Pou fè sa, ou dwe se yon pwofesè ak fòmateur ki bay bon jan rezilta. Pou ou vin yon fòmateur ak pwofesè ki bay bon jan rezilta, ou dwe pratike prensip pou ede granmoun aprann Paulo Freire, Malcolm Knowles ak lòt edikatè yo devlope.

Prensip pou Ede Granmoun Aprann

- **Respè** – Granmoun yo dwe santi yo jwenn respè, epitou yo dwe santi yo egalego.
- **Ankourajman** – Granmoun yo bezwen resevwa lwanj, menm pou ti efò yo.
- **Eksperyans** – Granmoun yo aprann pi byen lè yo sèvi ak pwòp konesans ak eksperyans yo.
- **Enterè** – Aprantisaj la dwe satisfè vrè bezwen granmoun yo – pou travay yo ak fanmi yo.
- **Pale a de** – Edikasyon ak aprantisaj dwe ale nan toulède sans yo, pou fòmatè a ak patisipan yo ka fè yon pale a de.
- **Angajman** – Granmoun yo dwe angaje yo avèk dokiman nan pale a de, diskisyon, ak aprantisaj nan men kamarad yo.
- **Aplikasyon** – Moun kap aprann yo dwe kapab aplike konesans yo touswit.

- **Règ 20-40-80** – Anjeneral, moun kap aprann yo sonje 20% sa yo tandè, 40% sa yo tandè ak wè, epi 80% sa yo tandè, wè, ak fè.
- **Panse, santiman, ak aksyon** – Aprantisaj ki bay pi bon rezilta lè li gen pou wè ak panse, santiman (san moun yo santi), ak aksyon (sa kap fèt).
- **Sekirite ak konfò** – Granmoun yo bezwen yo santi yo pwoteje ak alèz pou yo ka patisipe ak aprann. Yo bezwen konnen lòt moun pap pase lide ak kontribisyon yo nan tenten oswa lòt moun pap rabese yo.

Metòd ak Materyèl Edikasyon

Metòd Edikasyon ak Metòd pou Pale

Metòd	Kisa li ye?	Kijan ou fè li?	Nan ki anviwònman ou ta dwe sevi avèk li?	Kèk egzanp sijè
Metòd pou pale ak 1 moun oswa 2 moun ki renmen				
Konsèy / Konselin	Diskisyon prive, youn-a-youn pou ede yon moun pran yon desizyon, oswa pou chanje yon konpòtman	Poze kesyon epi koute bezwen moun nan Bay lòt enfòmasyon. Ankouraje de moun pale. Diskite sou posiblite yo, sou difikilte posib yo, ak sou solisyon yo. Kreye yon plan-daksyon. Fè swivi.	Vizit nan kay Vizit nan sant sante	Fason pou aprann sou alètman ak sou planifikasyon pou kòmanse li Adopsyon yon metòd planin familyal Pratik sèks avèk kapòt apre ou vin konnen yon moun gen VIH
Entèvyou	Diskisyon prive, youn-a-youn pou rasanble enfòmasyon	Poze kesyon epi note repons yo. Poze kesyon ouvè, ankouraje de moun pale, epi jwenn enfòmasyon ki pa manke anyen.	Vizit nan kay Vizit nan sant sante	Fason pou fè sondaj Fason pou fè chanjman nan fòm yo ak nan dokiman yo

Metòd	Kisa li ye?	Kijan ou fè li?	Nan ki anviwònman ou ta dwe sevi avèk li?	Kèk egzanp sijè
Metòd pou gwoup yo				
Kozri	Yon ti diskisyon an gwoup (15 minit) pou entwodui yon nouvo konpòtman ki bon pou sante, epi pou ankouraje moun yo brase lide, ak pou rezoud pwoblèm yo	Entwodui sijè a. Poze kesyon ouvè pou ankouraje de moun pale. Poze kesyon pou gade si moun yo konprann. Diskite sou aksyon ak sou lot etap pou fason patisipan yo ap adopte konpòtman an, epi di lòt moun yo kichòy sou konpòtman an.	Reyinyon klèb Sesyon edikasyon an gwoup Gwoup sipò Pòs rasanbleman	Avantaj ki genyen nan ba tibebe tete Enpòtans swen anvan akouchman Avantaj ki genyen nan itilize planin familyal Enpòtans vaksinasyon
Demonstrasyon	Prezantasyon pratik, yon teknik ak prensip pou fè yon aktivite. Li pèmèt ou montre moun diferan jès pou fè, li ede moun devlope bon jan ladrès.	Montre ak esplike yon bon jan fason oswa teknik. Mande remak ak kesyon patisipan yo. Mande youn oswa plizyè patisipan pou yo demontre.	Pòs rasanbleman Rasanbleman kominotè Reyinyon klèb Sesyon edikasyon an gwoup Vizit nan kay	Alètman (ba tibebe tete) Preparasyon manje pou tibebe ak pou timoun piti Pirifikasyon dlo Itilizasyon moustikè Itilizasyon kapòt
Chante	Yon chante pou ede motive moun yo oswa pou ede yo sonje etap ki nan yon pwosesis	Chante pou patisipan yo. Mande patisipan yo pou chante avèk ou. Mande volontè yo pou chante poukont yo.	Pòs rasanbleman Rasanbleman kominotè Reyinyon klèb Sesyon edikasyon an gwoup Vizit nan kay	Tout sijè yo

Metòd	Kisa li ye?	Kijan ou fè li?	Nan ki anviwònman ou ta dwe sevi avèk li?	Kèk egzanp sijè
Teyat (pyès teyat)	Yon pèfòmans yon sitiyasyon ki asosye avèk yon sijè sou sante	Jwe sèn nan. Mande remak lòt patisipan yo, epi ankouraje de moun pale. Bay lòt enfòmasyon.	Rasanbleman kominotè	Tout sijè yo, sitou sijè ki konsène pwoblèm sosyal oswa ekonomik

Materyèl Teknik

Materyèl edikasyon	Kisa li ye?	Kijan ou itilize li?	Kilè ou itilize li?
Afich	Yon gwo fè papye ki gen imaj ak eslogan ki endike yon mesaj	Montre afich la ba gwoup la pou tout moun kapab wè li. Esplike mesaj ak imaj afich la, poze kesyon, epi ankouraje de moun pale.	Rasanbleman an ti gwoup Afich nan espas piblik Fòmasyon yo
Albòm foto	Plizyè paj, chak gen yon imaj yon sijè sou sante; dèyè chak imaj gen enfòmasyon ak kesyon pou bay moun ki wè albòm nan avèk ou	Entwoudi sijè a, epi esplike kijan ou pral prezante imaj yo ak enfòmasyon yo ba moun nan oswa ba ti gwoup la. Revize albòm yon imaj alafwa. Mande moun nan oswa gwoup la pou refòmasyon enfòmasyon ou te bay yo.	Sesyon pou pale youn-a-youn, pa egzanp, konsèy pandan vizit nan kay yo Diskisyon enfòmèl avèk yon gwoup ki pa gen pi plis pase 6–8 patisipan
Flanelograf	Yon mòso twal kote ou tache imaj	Pandye twal la kote tout moun kapab wè li. Tache imaj yo pou bay espikasyon sou sijè w ap prezante a. Fè yon diskisyon avèk imaj yo.	Sesyon edikasyon an gwoup avèk pa pi plis pase 20 oswa mwens patisipan
Echantiyon	Vrè egzanp yon pwodui, pa egzanp, poud mikwo-nitriman, bokal Nourimanba, sèl reyidratasyon oral, konprime pou pirifye dlo, kapòt, konprime pou pa ansent, elatriye	Pase echantiyon yo nan sal pou tout moun kapab wè ak manyen echantiyon an. Pandan demonstrasyon an, mande tout moun pou yo rasanble pi pre pou yo kapab wè byen.	Vizit nan kay Reyinyon klèb Sesyon edikasyon an gwoup Fòmasyon yo
Kasèt oswa CD	Kasèt oswa CD ki gen mesaj ki anrejistre davans (ki pale oswa chante); kasèt la oswa CD a ka gen dokiman ekri tou	Itilize yon aparèy pòtatif ki jwe kasèt oswa CD ki itilize pil; pote wopalè sipleman, si li nesesè. Jwe mesaj la, epi ankouraje de moun pale sou li.	Sesyon edikasyon oswa mobilizasyon pou gwoup nenpòt dimansyon

Materyèl edikasyon	Kisa li ye?	Kijan ou itilize li?	Kilè ou itilize li?
Depliyon	Yon liv ki pa gen anpil paj ki gen mesaj sou yon sijè	Bay pandan oswa apre yon sesyon konsèy oswa edikasyon pou ede moun yo sonje enfòmasyon ak mesaj yo diskite yo pandan sesyon an. Louvri bwochi a, epi esplike li. Mande moun yo ki kesyon yo genyen sou enfòmasyon yo.	Vizit nan kay Reyinyon an gwoup Sesyon pou bay konsèy Sesyon edikasyon an gwoup Fòmasyon yo
Bwochi	Ti liv ki gen imaj ak enfòmasyon sou yon sijè sou lasante	Bay pandan oswa apre yon sesyon konsèy oswa edikasyon pou ede moun yo sonje enfòmasyon ak mesaj yo diskite yo pandan sesyon an. Louvri tiliv la, epi esplike li paj-pa-paj. Mande moun yo ki kesyon yo genyen sou enfòmasyon yo.	Vizit nan kay Reyinyon an gwoup Sesyon pou bay konsèy Sesyon edikasyon an gwoup Fòmasyon yo
Bwat Imaj	Yon blòk nòt gwo fèy papyè ki gen imaj sou devan ak eksplikasyon yo padèyè	Sèvi ak imaj bwat imaj la ak eksplikasyon yo pou esplike sijè a. Poze kesyon, epi ankouraje de moun pale.	Sesyon pou bay konsèy Reyinyon an gwoup Kozri Fòmasyon yo

Modèl Plan yon Seyans

TEM: IST/SIDA

SIJE: Prevansyon IST

ENTWODIKSYON: Salitasyon/ambyans

POZE PWOBLEM:

- Kijan yo trape maladi sa
- Kijan ou ka prevni li

DEWOULMAN/AKSYON:

- Kesyon pou teste konpreyansyon
- Kisa nou pral fè pou nou pa trape IST
- Kikote nap jwenn kapot
- Demonstrasyon kapot

KLOTI: Ranmase sou lide ki te brase. Bay remesyman epi bay pwochen randevou.

LIS TOUT SA KI DWE FÈT POU EDE GRANMOUN APRANN

- ☐ Sonje prensip pou ede granmoun aprann chak fwa wap fè aktivite edikasyon avèk manm kominote a: respè, ankourajman, eksperyans, enterè, pale a de, angajman, fè l touswit, règ 20-40-80, refleksyon-santiman-aksyon, epi sekirite ak konsolasyon.
- ☐ Sèvi ak edikasyon ak metòd pou pale ki anba la a lè wap edike manm kominote a: konsèy, entèvyou, kozri, demonstrasyon, chante, ak teyat. Ou ka bezwen sèvi ak lòt metòd yo tanzantan tou.
- ☐ Chwazi metòd edikasyon ak metòd pou pale ki mache ak sitiyasyon an. Pa egzanp, sèvi ak konsèy pandan yon vizit nan kay pou ede yon fanm aprann epi planifye pou sèvi ak metòd pou pa ansent. Sèvi ak yon demonstrasyon pandan yon sesyon edikasyon an gwoup pou montre moun yo kijan pou yo trete dlo.
- ☐ Sèvi ak edikasyon ak metòd pou pale ki anba la a lè wap edike manm kominote a: afich, bwat imaj, tablo ki sèvi ak fèt, echantiyon, kasèt oswa CD, bwochi (depliyan), tiliv, albòm imaj.
- ☐ Chwazi materyèl edikasyon ki mache ak sitiyasyon an. Pa egzanp, sèvi ak yon albòm imaj pandan yon vizit nan kay pou montre yon manman kantite ki sifi pou bay pitit 2 zan li manje. Sèvi ak kapòt ak yon modèl pijon pou montre kijan yo pou sèvi ak kapòt pandan yon ti sesyon edikasyon an gwoup.
- ☐ Sèvi ak bon jan fason pou pale lè wap anseye: montre respè, aprann reyalite moun yo ak faktè ki frape konpòtman pou sante yo, koute avèk anpil atansyon, poze kesyon ouvè, epi ankouraje de moun pale.

PYÈS TEYAT 1

Metòd ak sijè: Kozri sou enpòtans vaksinasyon nan yon pòs rasanbleman

Sèn: Yon Ajan Kore Fanmi ap òganize yon pòs rasanbleman pou vaksinen timoun. Gen anpil manman ki vini nan pòs rasanbleman an avèk tibebe yo ak timoun piti. Avèk politès, Ajan Kore Fanmi a mande manman yo pou yo vini toupre pou rasanble pou yo tout kapab wè ak tandè li. Nan yon ton vwa nòmal ak rèspè pou moun yo, li esplike kijan li pral pale sou vaksinasyon timoun piti anvan li kòmanse bay vaksen yo. Lap fè yon kozri avèk manman yo.

Enstriksyon

1. Sèvbi ak enfòmasyon sou vaksinasyon ki anba la a ak orè vaksinasyon fòmatè a bay la pou kreye pyès teyat ou.
2. Ajan Kore Fanmi a ta dwe esplike manman yo bezwen retounen nan pòs rasanbleman yo plizyè fwa pou fè pitit yo pran tout vaksen yo, epitou li ta dwe ankouraje manman yo pou di zanmi ak vwazen yo pou vini nan rasanbleman yo.
3. Ajan Kore Fanmi a ta dwe ede manman yo brase lide pou jwenn fason yo kapab asire yo vini nan pòs rasanbleman yo lè yo bezwen fè sa.
4. Ajoute bon jan fason pou pale ou te pratike pandan fòmasyon sa a nan pyès teyat ou, pa egzanp: poze kesyon ouvè pou ankouraje de moun pale (“Pou kisa vaksen yo enpòtan?” elatriye); poze kesyon pou espplikasyon pou wè si manman yo konprann (“Kisa yon vaksen ye?”, “Kilè ou dwe mennen timoun yo pou vaksinasyon yo?”, elatriye).

Enfòmasyon

- Vaksinasyon (ki rele iminizasyon tou) bay pwoteksyon kont maladi danjere yo. Yon tibebe oswa yon jèn timoun ki vaksinen kòrèkteman kont yon maladi pap gen maladi a. Vaksen yo gratis epi yo bon, epitou yo ede timoun ak granmoun yo rete an sante pandan tout lavi yo.

PYÈS TEYAT 1

Swit

- Yon vaksen se yon pwodwi ki pwoteje timoun ak fanm ansent yo kont maladi grav yo. pwodi sa a gen ladan yon fòm fèb maladi a ki ede kò a devlope pwoteksyon (antikò) kont maladi a.
- Timoun ki pran vaksen proteje kont yon seri maladi grav oswa maladi ki ka touye yo. Lè timoun yo pran vaksen, tout kominote a gen plis pwoteksyon. Maladi yo pa simaye vit, epi granmoun yo ap rete an sante tou.

PYÈS TEYAT 2

Metòd ak sijè: Demonstrasyon lave men nan yon vizit nan kay

Sèn: Pandan yon vizit nan kay, yon Ajan Kore Fanmi wè tout moun ki nan fanmi an chita pou manje san yo pa lave men yo. Li deside fè yon demonstrasyon lave men pou fanmi an. Li gen savon nan valiz li. Li mande fanmi an pou bay yon krich dlo pwòp ak yon bokit pou pran dlo sal la. Li fè yon demonstrasyon, epi li pale avèk fanmi an sou enpòtans lave men.

Enstriksyon

1. Sèvi ak etap pou lave men ki anba la a pandan demonstrasyon ou, epi esplike etap yo byen fò.
2. Ajan Kore Fanmi a ta dwe mande yon manm fanmi pou montre etap yo apre li fin montre etap yo.
3. Ajan Kore Fanmi a ta dwe mande manman an ak papa a si yap pran angajman pou lave men yo, li ta dwe poze kesyon sou difikilte yo, li ta dwe chache konnen solisyon posib yo, epitou li ta dwe mande fanmi an pou bay remake ak poze kesyon yo.
4. Ajoute bon jan fason pou pale ou te pratike pandan fòmasyon sa a nan pyès teyat ou, pa egzanp: poze kesyon ouvè pou ankouraje de moun pale (“Pou kisa li enpòtan pou lave men?” elatriye); poze kesyon pou espikasyon pou wè si fanmi an konprann (“Kilè ou ta dwe lave men ou?” elatriye).

Enfòmasyon

Etap pou lave men

1. Mouye men yo anba dlo tiyo a, oswa mande yon moun pou vide dlo a sou men yo, epi savonnen men yo.
2. Fwote dwèt yo ak anba zong yo.
3. Fwote do men yo.
4. Fwote plamen yo ansanm.
5. Rense men yo.
6. Seche men yo avèk yon sèvyèt pwòp, oswa sekwe yo epi mete yo sèch nan lè a.

PYÈS TEYAT 2

Swit

Lè pou lave men ou

Lave men yo apre ou sòti nan twalèt, anvan ou kwit manje ak anvan ou manje, anvan ak apre ou pran swen tibebe oswa moun ki malad, epitou apre ou sòti nan travay pou antre lakay ou, oswa apre ou te nan kominote a.

PYÈS TEYAT 3

Metòd ak sijè: Demonstrasyon nan yon klèb jè n sou fason pou sèvi ak kapòt

Sèn: Yon Ajan Kore Fanmi ap vizite yon gwoup jèn. Li te òganize vizit la davans. Li chita oswa kanpe avèk jèn yo nan yon sèk pou tout moun ka nan menm nivo a, epitou pou tout moun kapab wè. Li demontre kijan pou sèvi ak yon kapòt, epi answit li fè yon ti diskisyon.

Enstriksyon

1. Ajan Kore Fanmi a ta dwe mande si nenpòt moun ki nan gwoup la kapab esplike etap pou sèvi ak yon kapòt kòrèkteman, epitou li ta dwe mande gwoup la pou yo reponn.
2. Ajan Kore Fanmi a ta dwe sèvi ak etap ki anba la yo pou fè demonstrasyon, epi pou esplike etap yo byen fò.
3. Apre demonstrasyon an, Ajan Kore Fanmi a ta dwe mande youn nan jèn yo pou fè demonstrasyon an tou.
4. Answit, Ajan Kore Fanmi a ta dwe fè yon ti diskisyon sou eksperyans jèn yo avèk kapòt, pou kisa kèk jèn gason pa renmen sèvi ak kapòt, epi kijan jèn ki prezan yo ta kapab ankouraje lòt yo pou sèvi ak kapòt.
5. Ajoute bon jan fason pou pale ou te pratike pandan fòmasyon sa a nan pyès teyat ou, pa egzanp: poze kesyon ouvè pou ankouraje de moun pale (“Pou kisa kèk jèn gason pa renmen sèvi ak kapòt?” elatriye); poze kesyon pou espikasyon pou wè si jèn yo konprann (“Kilè ou ta dwe sèvi ak kapòt?” elatriye).

Enfòmasyon

Etap pou sèvi ak yon kapòt gason

1. Lave men ou.
2. Verifye dat espirasyon ki sou pake a anvan ou sèvi ak kapòt la. (Pa sèvi ak yon kapòt ki gen dat espirasyon li ki pase deja.)
3. Louvri pake a. (Pa sèvi ak dan ou oswa zong ou, paske yo kapab mete yon twou nan kapòt la.)
4. Chache pwent kapòt la, epi kenbe li pou bag la ka defèt tankou yon ti chapo.

PYÈS TEYAT 3

Swit

5. Kenbe anlè a avèk dwèt endèks ou ak dwèt pous ou pandan wap mete kapòt la nan pijon ou, avèk bag la sou deyò. Woule kapòt la desann nan kou pijon ou. Verifye pou asire li antre kòrèkteman.
6. Apre ou fin fè bagay, kenbe kapòt la nan kou kòk la, epi redi pijon ou sòti nan patnè ou. Mete kò w a kote. Pa kite okenn likid tonbe sou patnè ou.
7. Redi kapòt la sòti san ou pa kite likid ki andedan li an tonbe.
8. Mare kapòt la nan yon ne, pou asire dechay la rete nan pwent kapòt la, epi jete li.
9. Jete kapòt la nan fatra yo pral boule oswa antere oswa nan latrin. Pa kite kapòt la rete atè oswa nan nenpòt kote timoun ta ka jwenn li.

PYÈS TEYAT 4

Metòd ak sijè: Kozri sou kolera nan yon vizit nan lekòl

Sèn: Yon Ajan Kore Fanmi ap vizite yon lekòl ki nan yon kominote kote yo te dekouvri anpil ka kolera. Ajan Kore Fanmi a ap mache nan lekòl la, li salye pwofesè a, epi li wè elèv yo ki deja rasanble epi kap tann. Li di pwofesè a mèsaj poutèt li ede li òganize vizit li, li salye elèv yo, epi li swiv etap ki anba la a pou fè yon kozri a.

Enstriksyon

1. Ajan Kore Fanmi a ta dwe espliche kisa kolera ye, epi kijan yo kapab pa pran kolera avèk enfòmasyon ki anba la a.
2. Ajan Kore Fanmi a ta dwe mande elèv yo pou brase lide sou bagay yo kapab fè pou yo pa pran kolera nan lekòl la, ak lakay yo, selon enfòmasyon Ajan Kore Fanmi a te bay.
3. Mete yon chante sou kolera nan pyès teyat la; Ajan Kore Fanmi a kapab montre timoun yo chante a, epi answit li kapab mande yo pou yo chante li.
4. Ajoute bon jan fason pou pale ou te pratike pandan fòmasyon sa a nan pyès teyat ou, pa egzanp: poze kesyon ouvè pou ankouraje de moun pale (“Kisa ou kapab fè lakay ou pou pa kite kolera simaye?” elatriye); poze kesyon pou esplikasyon pou wè si jèn yo te konprann (“Kijan ou kapab konnen youn moun gen kolera?” elatriye).

Enfòmasyon

- Kolera se yon maladi ki lakòz gwo kantite vomisman ak dyare dlo ki sanble avèk dlo diri twoub. Kolera kapab lakòz dezidratasyon grav, ki kapab lakòz yon moun mouri vit si moun nan pa swiv tretman.
- Kolera se yon mikwòb yo jwenn pou pou moun ki enfekte. Kolera kapab simaye vit si li tonbe nan dlo moun sèvi pou bwè oswa pou prepare manje. Mikwòb kolera kapab simaye tou si moun yo mete men yo nan bouch yo apre yo fin manyen yon bagay ki genyen mikwòb kolera sou li.

PYÈS TEYAT 4

Swit

- Yon moun ki gen siy oswa sentòm kolera dwe swiv tretmantouswit avèk sewòm oral (Sewòm Oral) ki fèt avèk dlo trete. Sewòm Oral kapab ranplase dlo ak sèl moun nan pèdi nan dyare ak vomisman, epitou li kapab ede kò a geri.
- Yo ta dwe mennen yon moun ki gen kolera nan sant tretman kolera (CTC) touswit (apre yo fin ba li Sewòm Oral oswa pandan y ap ba li Sewòm Oral).
- Ou kapab pa pran kolera si ou lave men ou souvan avèk savon ak dlo, si ou trete tout dlo (lè ou bouyi dlo a, oswa lè ou trete dlo a avèk klowòks oswa lòt pwodui tretman dlo), si ou lave tout manje avèk dlo trete, epitou si ou kwit manje a byen, si ou sèvi ak latrin, epi si ou jete dechè moun (poupou ak vomisman) kòrèkteman. Pratike ijyèn nan tout sa w ap fè!
- Stigmatizasyon kolera danjere, epi li kapab anpeche moun ki gen kolera jwenn swen yo bezwen pou yo vin refè. Moun ki gen kolera bezwen sipò ak swen nan men fanmi, zanmi, ak vwazen yo.

PYÈS TEYAT 5

Metòd ak sijè: Kozri sou fason pou bay tibebe lèt tete nan yon klèb manman

Sèn: Yon Ajan Kore Fanmi ap vizite yon Klèb Manman. Li te òganize vizit la davans. Li chita oswa kanpe avèk manman yo nan yon sèk pou tout moun ka nan menm nivo a, epitou pou tout moun kapab wè. L ap bay enfòmasyon ki anba la yo sou fason pou bay tibebe lèt tete, epitou li mete manman yo nan yon diskisyon sou fason pou bay tibebe lèt tete.

Enstriksyon

1. Ajan Kore Fanmi a ta dwe esplike pou kisa li enpòtan pou bay tibebe lèt tete, avèk enfòmasyon ki anba la yo.
2. Answit, Ajan Kore Fanmi a ta dwe fè yon diskisyon sou fason pou bay tibebe lèt tete. Pou fè sa, li kapab poze manman yo kesyon sou eksperyans yo, difikilte yo, ak siksè yo. Olye li bay repons dirèk pou eksperyans manman yo, li mande lòt manman yo si yo kapab reponn.
3. Ajoute bon jan fason pou pale ou te pratike pandan fòmasyon sa a nan pyès teyat ou, pa egzanp: poze kesyon ouvè pou ankouraje de moun pale (“Ki difikilte ou genyen, oswa fanm ou konnen, ki te gen difikilte pou bay tibebe yo lèt tete?” elatriye); poze kesyon pou jwenn espikasyon pou wè si manman yo konprann (“Pou kisa li danjere pou bay ti bebe lèt anpoud?” elatriye).

Enfòmasyon

- Lèt tete **poukont li** se pi bon manje ak bwason pou tibebe yo pandan premye 6 mwa yo. Pandan premye 6 mwa yo, tibebe yo pa bezwen okenn lòt manje oswa bwason, pa menm dlo. Lèt tete gen tout vitamin yon tibebe bezwen.
- Lè manman yo bay tibebe yo lèt tete sa ede pwoteje tibebe yo, epitou sa ede pwoteje jèn timoun kont maladi, paske lèt tete gen antikò manman an, ki ede goumen kont maladi yo. Pa gen lòt lèt ki gen antikò oswa pwoteksyon sa yo.

PYÈS TEYAT 5

Swit

- Lè manman yo bay tibebe yo bwè lèt tete, yo pa gen danje pou bay tibebe yo dlo ki pa pwòp, jan yo ta fè sa avèk lèt anpoud bebe. Lèt anpoud ki fèt avèk dlo ki pa pwòp kapab lakòz dyare, ki trè danjere pou tibebe yo.
- Lèt bèt ak lèt anpoud bebe pi difi sil pou tibebe yo dijere pase lèt tete.
- Tank yon manman bay tibebe li bwè lèt tete pi souvan, tank manman an apgenyen plis lèt lan tete. Lè tibebe a ap bwè lèt tete a, tete manman an ankouraje pou bay plis lèt.
- Si yon manman gen pwoblèm pou aprann bay tibebe li lèt tete, li kapab mande èd nan sant sante a, oswa li kapab mande fanm ki eksperyans nan kominote li pou ede li.
- Fanm yo kapab ede youn lòt brase lide pou jwenn solisyon posib pou difikilte yo ta genyen (pa egzanp, kijan yo kapab gen tibebe yo avèk yo pandan y ap travay, elatriye).
- Fason pou sipòte yon manman ki remake li difisil pou bay tibebe lèt tete:
 - Esplike kijan li difisil pou chak manman bay tibebe yo lèt tete okòmansman. Li nòmal pou sa ka bay fwistrasyon, epi manman an ap bezwen fè pratik.
 - Pran pasyans avèk manman an, epi fè li konnen ou la pou ede li.
 - Ankouraje manman an pou chèchesipò manman li oswa sè li yo, oswa ankadreman lòt fanm ki gen eksperyans nan bay tibebe lèt tete.

NÒT

[illegible]

FÒM EVALYASYON

Ki aktivite fòmasyon ou te renmen pi plis? Pou kisa?

Ki aktivite fòmasyon ou te renmen mwens? Pou kisa?

Kisa ou te aprann ki te enpòtan pou sèvi ak yo nan travay ou?

Èske te gen yon bagay ou pa t konprann? Bay egzanp espesyal.

Ki rekòmandasyon ou pou rann fòmasyon sa a vin pi bon? Kisa ou ta chanje?
(Pa egzanp, ki aktivite, imaj ak foto, elatriye, ou ta renmen chanje?)

Ki lòt kòmantè ou genyen?

Mèsi poutèt ou fè evalyasyon sa a.

Modil 4: Mobilizasyon Kominotè

KONTÈKS

Ajan Kore Fanmi yo ede fanmi yo viv an bon sante ak jwenn bon fason pou viv. Li la pou fè edikasyon fanmi yo, ede yo chanje konpòtman, bay yo kek materyèl (tankou moustike), refere yo nan sant sante oswa nan lòt sèvis sosyal, ak akonpaye yo. Ajan Kore Fanmi yo egzekite travay sa yo fè vizit domisiliyè, yo òganize aktivite pou kominote chak mwa, tankou klèb manman, klèb jèn yo, reyinyon vwazinaj, vizit nan lekòl, pòs rasanbleman, ak reyinyon kominotè.

Pandan aktivite nan kominote sa yo, Ajan Kore Fanmi yo dwe edike manm kominote yo sou prekosyon kont maladi, planin, sante fanm, ijyèn pèsònèl ak anviwonman, ak lòt sijè. Yo dwe kore aktivite mobilizasyon kominotè pandan y'ap ede moun yo refelechi sou pwoblèm sante nan fè plan pou rezoud pwoblèm yo, ede yo reyalize aktivite nan entere kominotè a, ankouraje moun yo pale youn ak lòt ak etidye pwoblèm sante ki touché tout kominote a, epi ede manm kominote yo kreye plan pou sa yo bezwen fè, fè demach, ak ede yo nan fè evalyasyon aktivite yo.

Pou yo kapab jwenn bon rezilta nan travay yokominote, Ajan Kore Fanmi yo dwe planifye, òganize, epi dirije reyinyon, epi swiv plan ki te fèt pandan reyinyon yo. Yo dwe sèvi avek bon teknik kominikasyon, tankou montre respè, rekonèt vre pwoblèm fanmi yo, mete zòrèy yo alekout, ankouraje moun yo pale youn ak lòt, ak bay bon jan enfòmasyon.

Nan modil sa a, patisipan yo pral aprann ki jan pou planifye, òganize, ak egzekite aktivite kominotè, tankou kijan pou chwazi epi envite manm kominote, planifye yon ajanda, òganize materyèl, fasilite nan fason ki bay bon rezilta, epi kontinye swiv nan fason ki kòrèk. Patisipan-yo ap aprann tou chenn mobilizasyon kominotè ak kouman yo kapab kore manm kominote a nan ede chache solisyon pou konbat pwoblèm sante nan kominote yo.

OBJEKTIF YO

- a. Defini mobilizasyon kominotè.
- b. Dekri etap nan chenn mobilizasyon kominotè yo, tankou: òganize, analize sitiyaasyon an, kreye yon plan aksyon, poze aksyon, ak evalye aksyon an.
- c. Idantifye wòl Ajan Kore Fanmi yo kapab jwe pou chak etap nan chenn aksyon kominotè a.
- d. Idantifye ki kalite reyinyon ak aktivite kominotè ke Ajan Kore Fanmi yo dwe òganize regilyèman, tankou reyinyon vwazinaj, pòs rasanbleman, klèb manman, klèb jèn, vizit nan lekòl, ak reyinyon kominotè yo.
- e. Idantifye bon jan teknik pou yo oganize reyinyon vwazinaj ak reyinyon klèb.
- f. Dekri objektif jeneral klèb manman yo, klèb jèn, reyinyon vwazinaj, vizit nan lekòl, reyinyon kominotè, ak pòs rasanbleman yo, ak demach ki nesèsè pou reyalize chak kalite aktivite.
- g. Di kijan w ka planifyeyon aktivite kominotè.
- h. Dekri kijan pou fè yon plan aktivite kominotè.
- i. Idantifye etap ki genyen pou fè yon vizit nan lekòl.
- j. Dekri kijan e pouki pou òganize yon reyinyon kominotè.
- k. Dekri zouti Ajan Kore Fanmi yo ka sèvi pandan reyinyon kominotè pou ede idantifye pwoblèm sante, sa ki lakòz yo ak konsekans yo, ak solisyon ki posib, tankou kat jeyografik, pyebwa pwoblèm, ak tablo priyorite.
- l. Fin ranpli rapò aktivite kominotè nan fason ki kòrèk epi avèk presizyon.
- m. Idantifye etap ki genyen pou fè yon vizit nan lekòl.

PATI ENPÒTAN YO

- Mobilizasyon kominotè se lè manm kominote òganize yo pou yo kapab idantifye pwoblèm nan kominote a, analize kòz yo ak konsekans pwoblèm sa yo ak resous ki disponib pou konbat pwoblèm yo, kreye plan pou adrese pwoblèm yo, pran mezi, ak evalye aksyon yo te pran yo.
- Chenn mobilizasyon kominotè a swiv etap sa yo: 1) òganize; 2) analize sitiyasyon an; 3) kreye yon plan; 4) pran mezi; 5) evalye aksyon an.
- Ajan Kore Fanmi yo dwe ede fasilite mobilizasyon kominotè pandan y'ap kore travay kap reyalize yo ta dwe kite lidè kominotè ak lòt manm nan kominote a dirije pou pran desizyon ak plan.
- Ajan Kore Fanmi yo dwe òganize aktivite pou kominote chak mwa, tankou klèb manman, klèb jeèn yo, reyinyon vwazinaj, vizit nan lekòl yo, pòs rasanbleman, ak reyinyon kominotè.
- Ajan Kore Fanmi yo dwe prepare aktivite kominotè davans, fasilite aktivite nan fason ki bay bon rezilta, epi egzekite plan oswa desizyon ki fè pandan aktivite yo.
- Ajan Kore Fanmi yo dwe itilize bon teknik kominikasyon lè y'ap planifye ak egzekite aktivite kominotè yo.
- Aktivite Kominotè yo fè pati chenn mobilizasyon kominotè a. Sitou lè Ajan Kore Fanmi yo ak manm nan kominotè a sèvi ak reyinyon kominotè a pou analize pwoblèm sante, kreye plan, ak evalye aksyon yo.
- Ajan Kore Fanmi yo ka sèvi ak kat kominotè, pyebwa pwoblèm, ak tablo priyorite yo pou ede manm kominotè yo idantifye epi analize pwoblèm sante nan kominote yo.
- Ajan Kore Fanmi yo dwe kreye plan aktivite kominotè chak mwa avèk èd sipèvizè yo.
- Ajan Kore Fanmi yo dwe fè rapò aktivite kominotè chak mwa avèk fòm ki fèt pou sa.

ENTWODIKSYON NAN MOBILIZASYON KOMINOTÈ

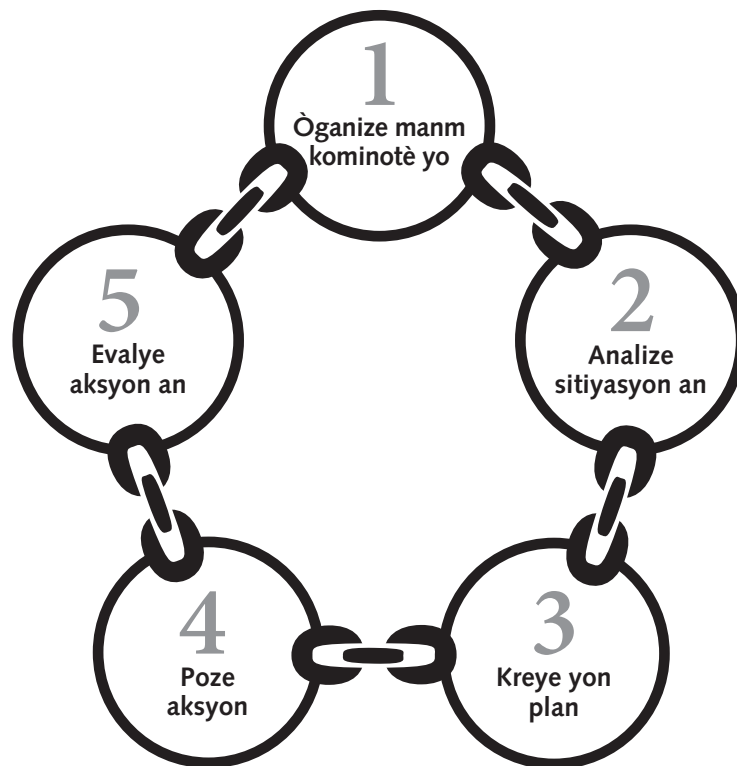
Definisyon Mobilizasyon Kominotè

Mobilizasyon kominotè se lè manm kominotè òganize yo pou idantifye pwoblèm nan kominote a, analize kòz ak konsekans pwoblèm sa yo ak resous ki disponib pou konbat pwoblèm yo, kreye plan pou konbat pwoblèm yo, poze aksyon, ak evalye aksyon yo te pran.

Ou dwe ede fasilite mobilizasyon kominotè la pou w kore selman, se lidè yo ak manm kominote a ki dwe pran desisyon pou rezoud pwoblèm nan kominote.

Chenn Mobilizasyon Kominotè a

- 1. Òganize manm kominotè yo:** Idantifye nan ki fason kominote a deja konbat pwoblèm sante an jeneral. Sèvi ak enfòmasyon sa a pou planifye yon reyinyon lidè kominotè yo ak manm kominotè.
- 2. Analize sitiyasyon an:** Idantifye pwoblèm sante yo nan kominote a, sa ki lakòz pwoblèm yo, ak konsekans pwoblèm yo. Idantifye tou priyorite ak resous ki disponib pou konbat pwoblèm yo.
- 3. Kreye yon plan:** Manm kominotè yo deside ki jan pi bon pou yo konbat pwoblèm yo, idantifye yo, epi kreye yon plan. Ajan Kore Fanmi la ede kominote a deside ki moun ki pral fè kisa, kilè, ak avèk ki resous.
- 4. Poze aksyon:** Manm kominotè mete plan an sou pye.
- 5. Evalye aksyon an:** Manm kominotè travay ansanm pou evalye aksyon an, tankou sa ki te mache, ki sa ki pa t' mache, ak ki lòt bagay bezwen fèt.

Chenn Mobilizasyon Kominotè a

Wòl Ajan Kore Fanmi yo nan Mobilizasyon Kominotè

Li enpòtan pou lidè kominotè ak manm yo mennen aktivite mobilizasyon kominotè yo, olye ke Ajan Kore Fanmi a fè tout bagay pou kò li. Si lidè kominote ak manm mennen aktivite yo, yo pral plis kompran ke se pou yo li ye epi y'ap pran plis aksyon pou konbat pwoblèm yo.

Ajan Kore Fanmi yo kapab:

- Sèvi ak enfòmasyon enpòtan ak egzat sou sante pou edike manm kominotè yo pandan y'ap chache konnen ak analize pwoblèm yo, epi bay yo bon jan konsey sou kesyon sante.
- Bay kek sèvis sante ak distribye kek pwodwi enpòtan nan nan fanmi yo.
- òganize reyinyon, epi pou byen swiv plan yo.

Aktivite Kominotè Yo

Tankou Ajan Kore Fanmi yo, se travay nou pou òganize aktivite kominotè chak mwa. Aktivite kominotè sa yo kapab fè pati chenn mobilizasyon kominotè a. Aktivite kominotè sèvi tankou fowòm pou edike, fè pwomosyon pou dyalòg, ak kore manm kominotè yo.

Responsabilite Chak Mwa pou Ajan Kore Fanmi yo

Ou dwe òganize aktivite sa yo chak mwa. Konbyen fwa ou fè chak kalite aktivite ap varye yon ti jan chak mwa:

- 32 Vizit domisilyè
- 2 Pòs rasanbleman
- 2 Reyinyon klèb manman
- 2 Reyinyon klèb jèn
- 6 Reyinyon vwazinaj
- 2 Vizit nan lekòl
- 1 Reyinyon kominotè

Ou pral deside sou ki sijè w ap konsantre nan aktivite kominotè yo avèk èd sipèvizè ou nan kòmansman chak mwa. Men kèk sijè:

- Planin
- Bay tete
- Nitrisyon ak devlopman timoun
- Vaksen
- Maladi dyare
- MST yo/VIH-SIDA
- Pwoteksyon timoun
- Ki jan pou preparesewòm oral
- Enpòtans ak sèvi ak latrin
- Pwòpte kò ak pwòpte kote nou viv
- Bon jan fason pou manje ki bon pou lasante
- Dlo
- Dwa moun

Klèb Manman yo

Kisa li ye

Yon klèb manman se yon klèb ki gen yon gwoup 10–15 manman nan kominote a kap reyini chak mwa pandan 30 minit konsa.

Poukisa nou fè l

Yon klèb manman reyini manman nan kominote a epi li bay edikasyon ak sipò, pou yo veye pwoblèm sante manman yo ak travay konbat pwoblèm sa yo pou lontan. Manm klèb yo pral pataje konesans yo bay yo avek lòt manm nan kominote a.

Kouman pou Òganize yon Klèb Manman

Anvan

- Pou premye reyinyon an, chwazi 10-15 manman model ki gen bon pratik ijyèn epi ki byen pran swen tèt li avek piti li. Envite yo fè pati klèb la.
- Chwazi yon sijè epi prepare l ak tout materyèl ou pral bezwen pou fè li.

Pandan

- Chwazi yon moun pran nòt ak bay yon rezime nan reyinyon kap vini.
- Pale sou sijè ou te prepare a epi ankouraje dyalòg.
- Poze manman kesyon pou we si yo komprann.

Mande manm klèb yo pataje konesans yo avek lòt moun nan kominote a. Apre

- Bay moun yo randevou pou yon lòt rankont.
- Remesye yo.
- Fè rapò rankont nan.

Klèb jèn yo

Kisa li ye

Yon Klèb jèn se yon gwoup de 10-15 jèn kap reyini chak mwa pou debat yon pwoblèm.

Poukisa nou fè l

Yon klèb jèn reyini jèn nan kominote a epi li bay edikasyon ak sipò, yon jan pou yo veye pwoblèm sante jèn yo pandan yap travay pou konbat pwoblèm sa yo nèt. Manm klèb yo pral pataje konesans yo bay yo avek lòt manm nan kominote.

Kouman pou Òganize yon Klèb Jèn

Anvan

- Chwazi 10–15 jèn yo ki se lidè ak ki gen bon pratik sante. Envite yo fè pati klèb la.
- Chwazi yon sijè epi prepare enfòmasyon ak materyèl ou pral pataje yo.

Pandan

- Chwazi yon moun pran nòt ak bay yon rezime nan reyinyon kap vini.
- Pale sou sijè ou te prepare a epi ankouraje dyalòg.
- Mande manm klèb yo ede edike lòt jèn parèy yo nan kominote a sou sijè a.

Aprè

- Bay moun yo randevou pou yon lòt rankont.
- Remesye yo.
- Fè rapò rankont nan.

Reyinyon vwazinaj yo

Kisa li ye

Reyinyon vwazinaj se yon reyinyon yo fè avek vwazinaj ki pa ta dwe depase 15 moun.

Poukisa nou fè l

Reyinyon vwazinaj sèvi pou òganize manm kominotè pou boule ak pwoblèm sante nan kominote a.

Kouman pou Òganize yon Reyinyon vwazinaj

Anvan

- Prepare enfòmasyon sou pwoblèm ki bezwen solisyon.
- Envite tout moun ki abite nan zòn nan. Si gen plis pase 15 moun, separe reyinyon an an de gwoup pou fasilite kompreyansyon ak patisipasyon tout moun.

Pandan

- Pale de pwoblèm nan epi bay enfòmasyon ou te prepare a.
- Kreye yon plan avèk vwazen yo pou eseye rezoud pwoblèm lan.
- Bay chak vwazen yo responsabilite pou egzekite kèk pati nan plan an.

Aprè

- Pase wè moun ki nan katye a epi fè plan avek yo. Bay moun randevou pou yon lòt reyinyon si pwoblèm nan pa jwenn solisyon.
- Remesye yo.
- Fè rapò rankont lan.

Vizit nan lekòl yo

Kisa li ye

Vizit nan lekòl se yon vizit ke yo oganize nan lekòl pou bay yon sèvis ou fè edikasyon.

Poukisa nou fè l

Vizit nan lekòl sèvi pou bay ranfò nan aktivite pwomosyon pou moun ka chanje konpòtman. Vizit lekòl

Kouman pou Òganize yon Vizit Nan Lekòl

Avan

- Fè yon lis lekòl yo
- Kontakte direktè/direktris lekòl la
- Mande direktè a fè elèv yo sonje pote Kat Vaksinasyon yo si w pral fè vaksen
- Chwazi yon sijè
- Prepare sijè a
- Prepare materyèl la

Pandan

- Eksplike objektif la
- Prezante sijè a
- Gade si yo konprann

Aprè

- Bay direktè/direktris lekòl la randevou pou yon lòt vizit
- Remesye yo
- Fè rapò vizit la

Pòs Rasanbleman yo

Kisa li ye Se yon nan mwayen pwogram vaksinasyon ministè sante piblik genyen pou ofri kek sèvis sante nan kominote yo.

Poukisa nou fè l

Pou vaksinen timoun ki poko gen 5 an, fanm ansent, ak fanm ki nan laj pou fè piti, epi pou kontwòle eta nitrisyonel timoun yo.

Kouman pou Òganize yon Pòs Rasanbleman

Anvan

- Fè vizit domisiliyè pou sansibilize fanmi yo sou enpotans pòs rasanbleman
- Reyini avek lidè zòn yo pou chache sipo yo nan reyalizasyon pòs rasambleman yo
- Chache yon lokal pou reyalize pos la
- Chache patisipasyon moun nan kominote a nan bay chez ak tab
- Prepare yon sijè sou vaksen oswa yon lot sijè
- Prepare materyel yo tankou: tèmos, vaksèn, bwat sekirte, santimèt, riban pou mezire bra timoun yo, plim, fomilè rapò vaksèn, elatriye
- Fè pase mesaj la nan megafon nan lègliz, nan gage, epi nan jou mache

Pandan

- Vini a lè
- Mete disiplin
- Fè edikasyon
- Fè kontwòl nitrisyonel
- Fè anregistreman
- Fè vaksen selon bon jan prensip
- Byèn gere fatra yo
- Ba moun yo randevou

Aprè

- Fè rapò pòs la
- Ramase tout materyèl
- Remete materyèl tankou tab oubyen chez yo te prete ou

Reyinyon Kominotè

Kisa li ye

Reyinyon kominotè se yon reyinyon yo fè avek lidè nan zon nan. Wap pale de pwoblèm ki nan kominote a.

Poukisa nou fè l

Reyinyon Kominotè fèt pou poze yon pwoblèm ki nan kominote a pou eseye jwenn yon solisyon.

Kouman pou Òganize yon Reyinyon Kominotè

Anvan reyinyon an

- Krete yon lis lidè yo nan zòn travay la.
- Kòmanse bati relasyon ak lidè sa yo chak okazyon ou genyen.
- Envite lidè ak manm kominotè enfliyan yo nan reyinyon kominotè a avèk yon lèt fòmèl epi pase lakay yo oumenm pou fè yo sonje de reyinyon an.
- Pa envite plis ke 25 moun si li posib.
- Chwazi yon kote ki gen ase espas ak ki pwòp ak konfòtab.
- Chwazi yon dat ak tan ki kòrèk.
- Prepare sijè reyinyon an, enfòmasyon teknik, ak materyèl yo.

Pandan reyinyon an

- Rive alè epi respektè lè kòmansman ak lè pou fini. Yon reyinyon kominotè pa dwe dire plis ke 2 èdtan.
- Remèsye manm kominotè yo pou prezans yo.
- Bay objektif nan reyinyon an yo.
- Chwazi yon moderatè. Dirije diskisyon an epi konsantre sou chèche jwenn solisyon.
- Sèvi ak bon jan mwayen pou pale.
- Chwazi yon moun pou ede w mennen diskisyon.

Lan fen reyinyon an

- Poze kesyon pou wè si yo te konprann epi rezime pwensipal nou te diskite yo pou asire ke tout moun te konprann.
- Fòk nou sèten ke tout enfòmasyon ranmase ak anrejistre epi fè demach sou yo.
- Fòk nou sèten ke gen yon plan kouman nap konnen nou fè tout sa nou deside fè apre reyinyon an.
- Remèsye tout moun pou patisipasyon yo.
- Chwazi yon dat pou yon lòt reyinyon si sa nesesè.

Vizit nan Lekòl

Youn nan responsabilite ou tankou Ajan Kore Fanmi se pou vizite lekòl yo regilyèman pou prezante sijè sante tankou ijyèn oswa nitrisyon pou elèv yo. Ou gen dwa vizite lekòl yo tou akòz yon sitiyasyon ijan tankou epidemi kolera a, oswa yon evènman espesyal tankou kanpay vaksinasyon oswa Semèn Timoun nan.

Ou dwe vizite tout lekòl ki nan zòn ou regilyèman. Sipèvizè w ap detèmine konbyen fwa ou pral vizite chak lekòl, ak vizit sa yo ap fè pati nan plan aktivite chak mwa ou

Etap pou Vizit nan Lekòl

Avan Vizit la

- 1. Fè yon lis lekòl yo** nan zòn ou a ke ou responsab pou yo.
- 2. Kontakte direktè/direktris lekòl la** omwen 1 semèn davans pou mete yon dat ak yon lè pou vizit la. Ou ta dwe bay direktè lekòl la oswa enfimyè lekòl la enfòmasyon pou kontakte ou premye fwa nou rankontre ak ankouraje yo rele lè timoun yo malad pou ede gide sijè pi enpòtan pou vizit.
- 3. Mande direktè a fè elèv yo sonje pote Kat Vaksinasyon yo** nan lekòl la nan jou vizit la si li se yon vizit kanpay vaksinasyon.
- 4. Eksplike objektif vizit yo** bay Direktè a.
- 5. Chwazi yon sijè** pou diskite depi davans. Sa a ka fè an kolaborasyon ak yon enfimyè lekòl la si gen youn prezan. Sipèvizè a tou kapab pwopoze yon sijè espesyal ki bezwen adrese nan ka yon sitiyasyon ijans tankou yon epidemi kolera oswa lawoujòl.
- 6. Prepare sijè w ap prezante nan vizit la.** Sijè sa a ka prezante tankou yon demonstrasyon, chan, prezantasyon, oswa diskisyon. Sèvi ak enfòmasyon ki soti nan Liv Patisipan an, gwo fèy papyè, oswa lòt dokiman lè w ap prepare prezantasyon ou.

- 7. Prepare okenn materyèl** ki nesèsè pou vizit la (echantiyon sewòm oral pou yon demonstrasyon ak Diskisyon sou kolera, materyèl vaksinasyon pou yon vizit kanpay vaksinasyon, elatriye).

Pandan Vizit la

- 8. Prezante sijè** ou te prepare a (chante, demonstrasyon, elatriye). Prezantasyon w a ta dwe dire apeprè 15–30 minit. Nan lekòl nan provens yo nou fasil gen 5–6 klas ke ou pral vizite apa, konsa planifye pou pase jiska 3 èdtan nan chak lekòl.
- 9. Gade si yo konprann.** Poze elèv yo kesyon pou ou kapab asire ou ke yo te konprann sijè a. Ou kapab mande elèv yo rezime enfòmasyon, oswa mande yon elèv fè yon demonstrasyon. Si sa nesèsè, **atire atansyon sou enpòtans** ki genyen nan kenbe kat vaksinasyon oswa lòt dokiman enpòtan yo nan yon kote ki an sekirite.

KOUMAN POU ÒGANIZE YON REYINYON EFIKAS (KI BAY BON REZILTA)

Anvan Reyinyon An

- ☐ Defini yon objektif byen klè pou reyinyon an.
- ☐ Asire w ke objektif la repon avek atant patisipan yo.
- ☐ Chwazi yon kote ak lè ki bon pou moun yo.
- ☐ Envite moun yo alavans e di yo ki kote ak ki lè reyinyon an ap fèt.
- ☐ Prepare prezantasyon ou ak materyèl yo alavans.
- ☐ Rive byen bonè e prepare sal (espas) reyinyon an.

Pandan Reyinyon An

- ☐ Kòmanse reyinyon an a lè e respektè tan li dwe fini a.
- ☐ Fè gwoup la bay kek prensip yo dwe respektè pou reyinyon an byen pase. Pale dousman epi byen klè.
- ☐ Sèvi ak bon jan teknik kominikasyon, tankou montre respè, kompran reyalite sitiyasyon gwoup la, ankouraje moun lè y' ap pale ak poze kesyon, epi ankouraje dyalòg.
- ☐ Ankouraje tout moun yo patisipe nan reyinyon an.
- ☐ Chache fè kek aktivite ki nesèsè epi chwazi ki moun ki pral fè yo.
- ☐ Lage reyinyon an a lè.
- ☐ Remèsye moun yo pou patisipasyon yo ak tan yo.
- ☐ Fikse yon dat ak yon lè pou lòt reyinyon kap swiv si sa a nesèsè.

Aprè Reyinyon An

- ☐ Kontinye fè aktivite selon plan ki te fèt pandan reyinyon an.

KOUMAN POU ÒGANIZE YON REYINYON EFIKAS (KI BAY BON REZILTA)

Swit

Bon Jan Mwayen Pou Nou Pale

- ☐ Montre respè pou moun.
- ☐ Bay eksplikasyon nan yon langaj ki klè, senp.
- ☐ Poze kesyon pou nou ka sèten ke moun yo konprann.
- ☐ Evite poze kesyon ki fenmen pou ankouraje dyalòg.
- ☐ Byen konnen reyalyte ak pwoblem gwoup ki an fas ou.
- ☐ Ankouraje moun yo pataje eksperyans yo ak res gwoup la.
- ☐ Montre moun kap pale a ke w ap koute l, epi montre yo ke ou konprann.
- ☐ Gade moun kap pale a nan je, fè jes pou montre ke ou konprann li.
- ☐ Bay bon jan enfomasyon sou nitrisyon, vaksen, sante fanm, elatriye.
- ☐ Enfomasyon wap bay yo kapab chanje tout depan gwoup ki anfas ou a.
- ☐ Pa kite yon sèl moun pale. Pinga fè moun yo obsevasyon malonèt, joure, oswa enpoze lide ou yo sou moun.
- ☐ Wap sèlman yon gid, men pa yon otorite.
- ☐ Fòk nou respekte koutim nou jwenn nan kominote a.
- ☐ Se pou ou onèt sou sa ou kapab fè epi sa ou pa ka fè.

ÒGANIZE YON AKTIVITE KOMINOTÈ

Kesyon pou Poze sou Òganize Yon Aktivite Kominotè

- ☐ Pouki nou fè aktivite sa a?
- ☐ Pouki sijè sa a konsekan, epi kòman w ap ka atire ak kenbe enterè kominote a?
- ☐ Kijan ou pral deside ki kote ak ki lè pou fè aktivite sa a?
- ☐ Ki materyèl ak lòt resous w ap bezwen pou prepare aktivite sa a?
- ☐ Kòman yo pral separe travay ant manm kominotè k ap patisipe?
- ☐ Ki sa chak manm kominotè pral fè pou prepare aktivite sa a?
- ☐ Kijan ou pral anrejistre enfòmasyon yo ranmase pandan aktivite sa a?
- ☐ Kijan ou pral rapòte enfòmasyon sou aktivite sa a bay sipèvizè ou a?

NÒT REYINYON YO

Chak fwa ou egzekite yon aktivite kominotè, yon moun ki prezan ta dwe pran nòt e kenbe yo nan yon kote ki an sekirite pou ou kapab gade nòt yo ankò anvan pwochen aktivite a. Nòt yo dwe gen sa anba a yo ladan l':

- ☐ Non oswa kantite moun ki prezan
- ☐ Dat aktivite
- ☐ Ajanda
- ☐ Sijè prezantasyon oswa egzibisyon
- ☐ Kòmantè oswa kritik nan gwoup la
- ☐ Desizyon nou pran

Reyinyon Kominotè Yo

Youn nan aktivite kominotè ke ou dwe òganize se reyinyon kominotè. Rezon pou fè reyinyon kominotè se pou ede manm kominotè reflechi sou yon pwoblèm kap pase nan kominote a.

Ajan Kore Fanmi yo bezwen konnen ki fason pou yo òganize reyinyon kominotè epi sèvi ak divès kalite zouti, tankou kat jeyografik, pyebwa pwoblèm, ak tablo priyorite, pou ede manm kominotè analize ak konbat pwoblèm sante.

Idantifye Resous

Nan premye reyinyon kominotè, ou ka dirije yon brase lide, menm jan nou te fè isit la, pou ede manm kominotè idantifye resous ki nan kominote yo ki te kapab sèvi pou konbat pwoblèm sante nan kominote a.

Men kèk kalite resous:

- Klinik yo
- Òganizasyon kominotè yo
- Legliz yo
- Lekòl yo
- Pwogram sipò sosyal yo
- Òganizasyon ki pa pou gouvènman yo
- Lidè kominotè yo

Analiz Sitiyasyon

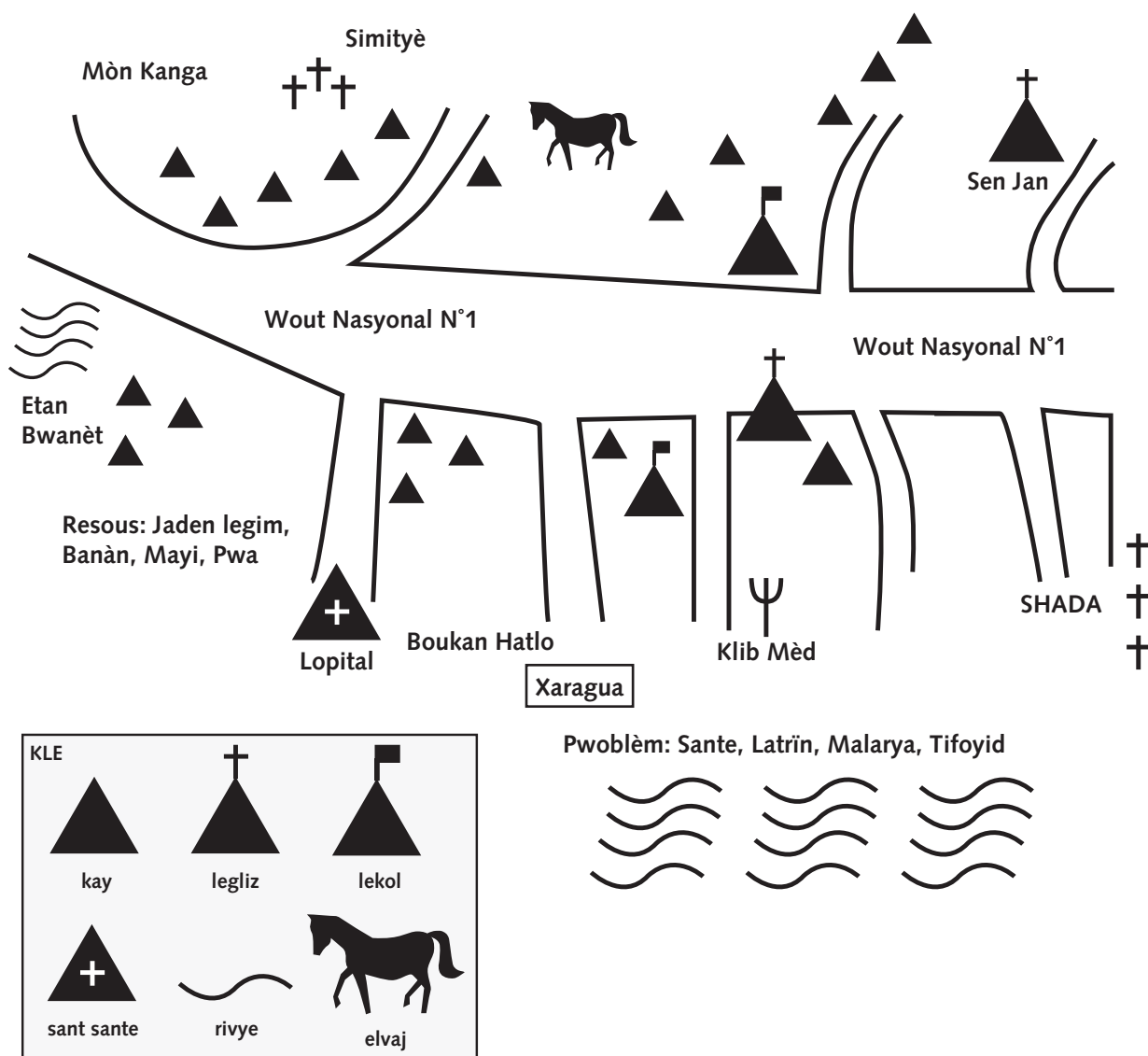
2yèm etap chenn mobilizasyon kominotè se analize sitiyasyon an. Pou fè sa, ou dwe travay ak manm kominotè yo pou idantifye:

- Pwoblèm sante ki pi ijan yo nan kominote a
- Kòz ak konsekans chak pwoblèm
- Resous Kominotè ki te kapab sèvi pou konbat pwoblèm sante
- Plan ki kapab bon pou konbat pwoblèm sa yo

Kat Kominotè a

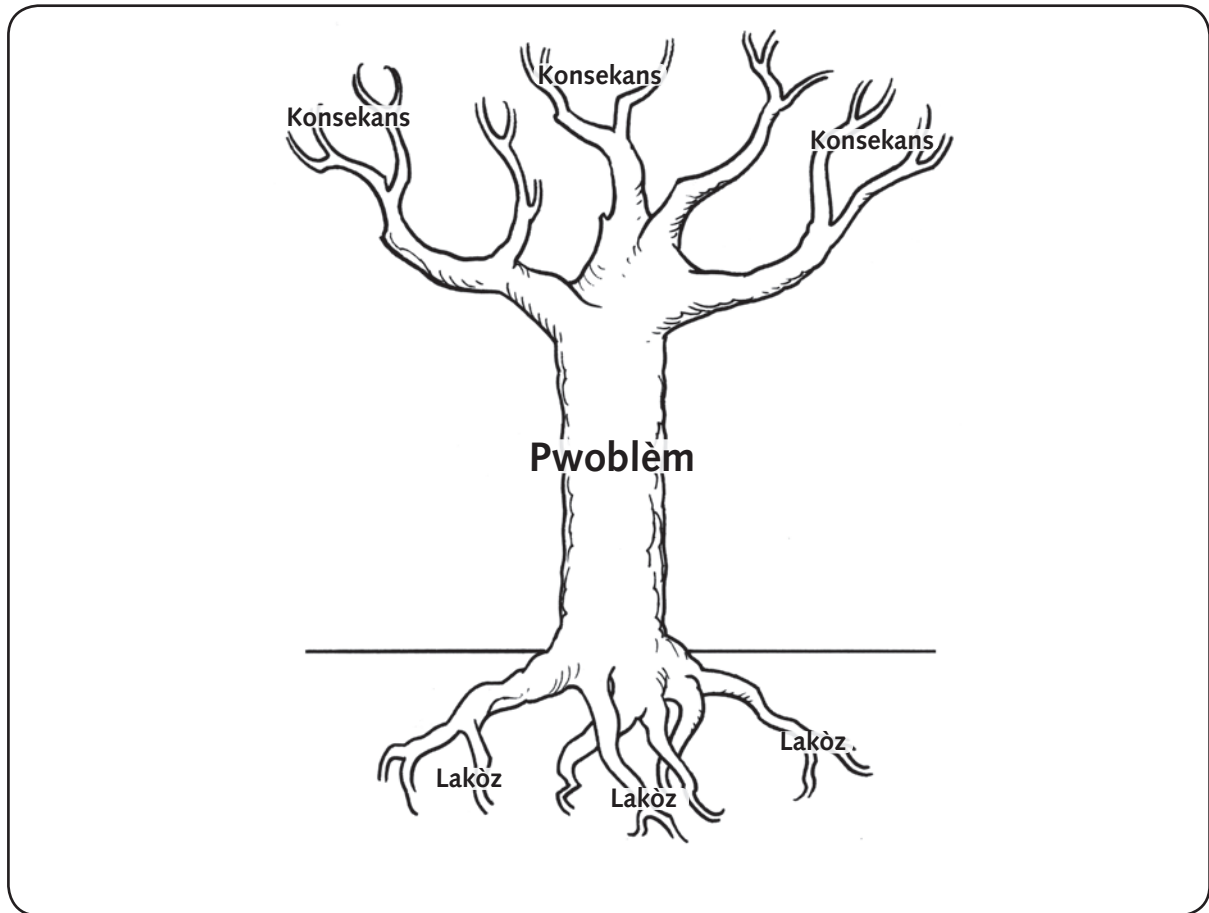
Manm kominotè yo kapab kreye yon kat kominotè pou idantifye anviwonman ak resous. Manm kominotè yo kapab sèvi ak kat Kore Fanmi a tou pou jwenn plis resous.

Imaj yon Kominote nan zòn klinik Sen Pòl

Tablo priyorite pou detèmine ki pwoblèm, solisyon, ak resous ki pi enpòtan.

Pyebwa pwoblèm

Manm kominotè yo kapab sèvi ak yon pyebwa pwoblèm pou analize yon pwoblèm patikilye, lakòz li ak konsekans.

Pou fè yon pyebwa pwoblèm:

Trase yon pyebwa sou yon gwo fèy papye. Bay pyebwa a yon ti bout tij laj, plizyè rasin, ak plizyè branch long.

Ekri pwoblèm sante nan nan mitan tij pyebwa a.

Mande manm kominotè yo site kèk kòz pwoblèm nan. Ekri kòz la anba oswa akote youn nan rasin pyebwa yo.

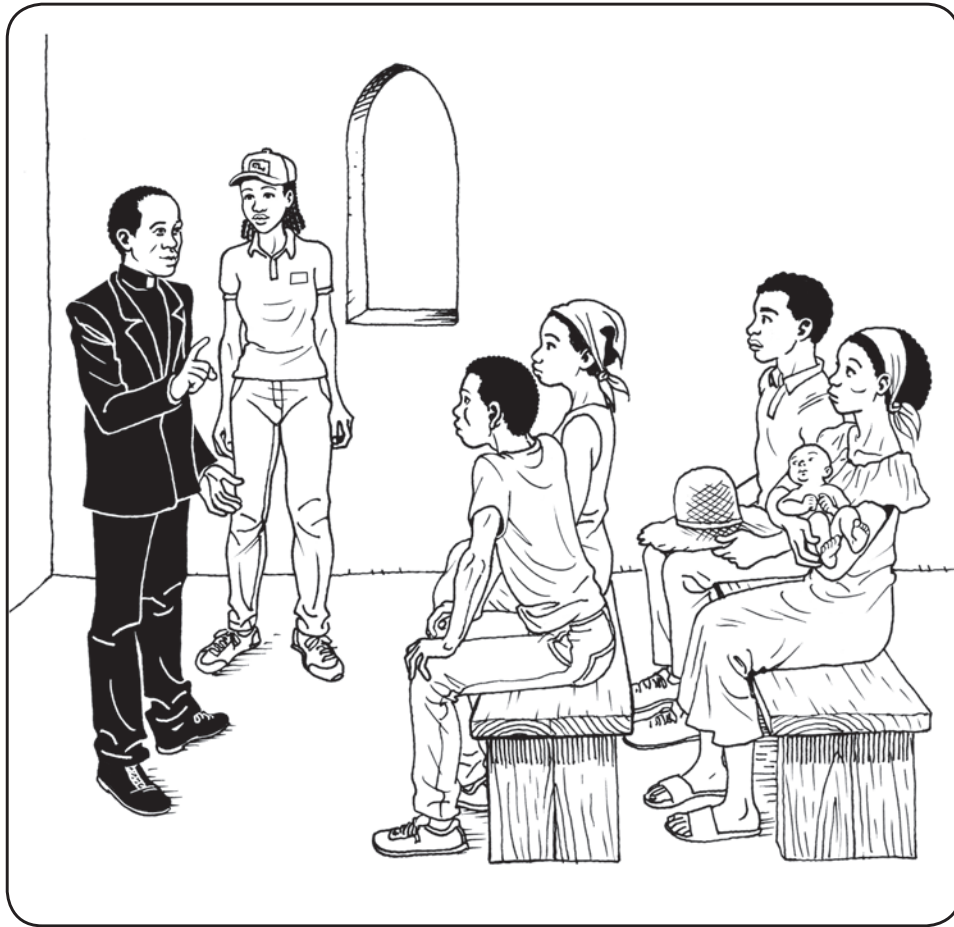
Mande manm kominotè yo site yon konsekans posib pou pwoblèm nan. Ekri chak konsekans sou yon branch pyebwa a.

Tablo priyorite

Aprè manm kominote a fin idantifye pwoblèm sante yo, yo ka sèvi ak yon tablo priyorite pou yon etap final nan analiz sitiyasyon pou deside ki pwoblèm pou okipe an premye.

ISTWA MOBILIZASYON KOMINOTÈ

Sezon lapli a gentan kòmanse. Nan yon ti kominote andeyò nan Plato Santral, plizyè fanmi yo vin malad avèk malarya. Apre mès nan dimanch, kèk nan manm kominotè yo ale kote pè a, y'ale eksplike l pwoblèm malarya a. Pè a, pale ak Ajan Kore Fanmi la ak kèk lòt lidè kominotè yo epi yo deside òganize yon reyinyon kominotè menm lannwit la.

Nan reyinyon an, pè a, mande si gen dlo dòmi nan zòn nan, piske moustik kale nan dlo dòmi. Youn moun ki gen madanm li malad ak malarya eksplike ke gen yon gwo pas dlo tou pre lakay li. Li eksplike ke yo te bay tè a ane pase a pou yo plante men yo pat travay li, ak lè lapli tonbe dlo rete la. Ajan Kore Fanmi a, ki te fèk kòmanse travay nan zòn nan mande si fanmi yo konn sèvi ak moustikè nan nwit. Moun yo di li ke yo te tande ap pale de sèvi avèk moustikè pou anpeche malarya men yo pè ke moustikè yo koute twò chè epi yo pa konnen ki kote yo ka jwenn yo.

ISTWA MOBILIZASYON KOMINOTÈ

Swit

Pè a, mènmen yon diskisyon sou jan yo ka konbat pwoblèm malarya a. Li mande Ajan Kore Fanmi la kouman manm kominote a kapab jwenn moustikè e Ajan Kore Fanmi la pwomèt moustikè pou fanmi yo semèn prochèn, epi edike yo sou kouman pou sèvi ak yo. Kèk volantè nan kominotè a deside netwaye ma dlo yo.

Nan denmen maten, volontè yo netwaye zòn nan pou ke dlo pa ap dòmi la ankò. Pandan menm semèn nan, Ajan Kore Fanmi la vizite chak fanmi yo, ba yo moustikè, ak montre yo kouman yo sèvi ak moustikè yo.

Nan lòt mwa a, Ajan Kore Fanmi yo konseye lidè kominotè òganize yon lòt reyinyon kominotè pou wè si nenpòt lòt fanmi yo vin malad ak malarya. Nan reyinyon an, manm kominotè yo fè konnen ke pwoblèm yo te rezoud, pa gen nouvo ka malarya nan kominote a. Fanmi yo rapòte ke yo toujou ap sèvi ak moustikè yo. Yo toujou kontinye netwaye zòn yo pou anpeche marengwen kale.

Kesyon yo

- Ak ki pwoblèm sante kominotè a te fè fas?
- Ki sa ki lakòz pwoblèm santé a?
- Ki resous kominote a genyen pou ede yo konbat pwoblèm santé sa a?
- Ki plan manm kominotè kreye pou konbat pwoblèm santé sa a?
- Ki aksyon manm kominotè pran pou konbat pwoblèm santé sa a?
- Ki jan manm kominotè yo evalye siksè aksyon yo?
- Ki wòl Ajan Kore Fanmi la jwe nan istwa sa a?

ISTWA KOLERA

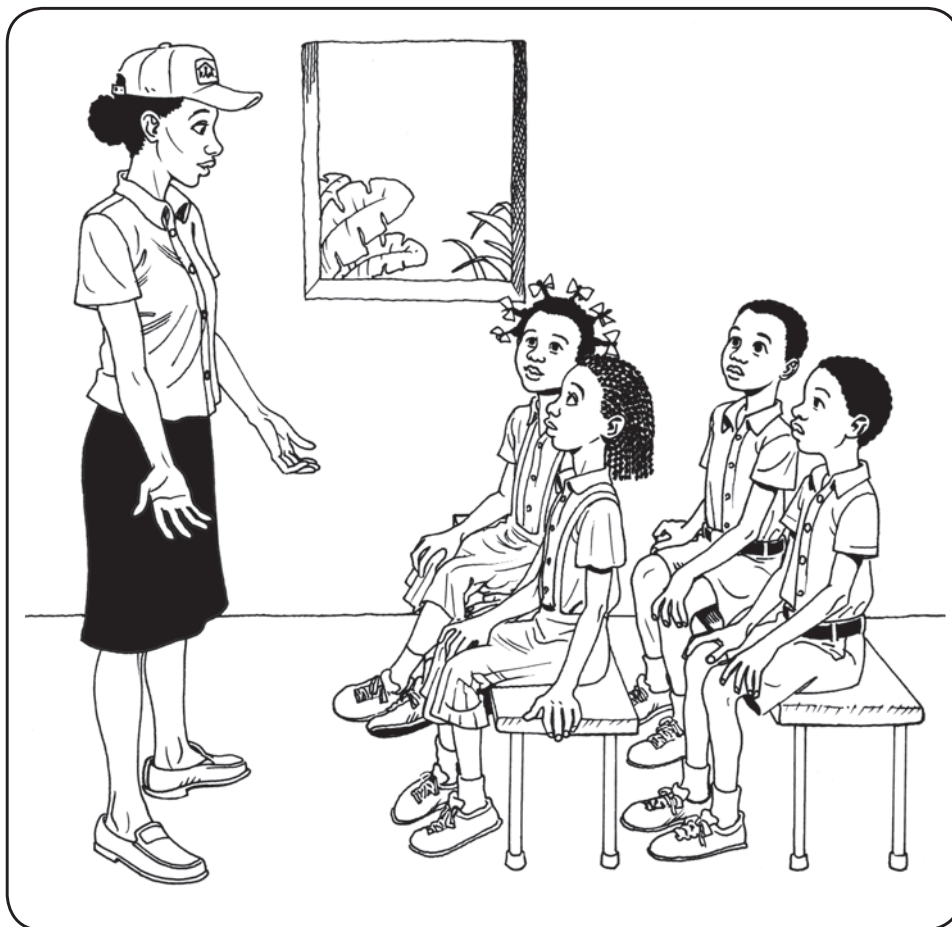
Nan yon kominote andeyò, aleka, ak malere nan Plato Santral, kèk semèn apre sezon lapli a kòmanse plizyè moun vin malad anpil ak vomisman grav, ak dyare dlo. Manm kominote a konnen ke kolera te gaye toupatou an Ayiti, epi yo pè petèt kolera te rive nan kominote yo finalman. Menm si moun ki te malad yo te refè, gen kèk moun ki pè ale tou pre kay moun ki te malad yo. Lòt moun panse ke yo ta dwe kontakte kazek la, oswa petèt Ajan Kore Fanmi zòn nan ki rete pi devan nan menm wout la menm e ke yo te voye vin travay nan kominote a tou denyeman la.

Kesyon

- Ki sa lidè kominotè ak manm kominotè yo ka fè nan istwa sa a pou etap chenn mobilizasyon kominotè ke yo te ba-w a?
- Pou etap chenn mobilizasyon kominotè ke yo te ba-w a, ki sa ta dwe wòl Ajan Kore Fanmi a nan istwa sa a? Kisa Ajan Kore Fanmi a ta dwe fè?

ISTWA VIZIT NAN LEKÒL

Chantale se yon nouvo ajan kore fanmi. Nimewo ka maladi kolera ap monte nan mwa ki sot pase yo nan zòn kote Chantale travay. Pandan reyinyon chak mwa la, sipèvizè Chantale la ba li fè vizit nan lekòl nan zòn li pandan pwochen mwa pou pale osijè prevansyon kolera.

Aprè rankont lan, Chantale apwoche ou epi mande èd pou planifye vizit nan lekòl yo. Ki konsèy ou pral ba li?

ISTWA VIZIT NAN LEKÒL

Swit

Kesyon

- Kisa li ta dwe fè avan lè pou planifye vizit nan lekòl la?
(Kontakte Direktè lekòl la, chwazi yon dat ak yon lè, deside ki jan li pral prezante sijè a, prepare prezantasyon an, ranmase epi prepare materyèl, elatriye.)
- Kisa li ta dwe fè pandan vizit nan lekòl la pou asire ke li efikas?
(Pale nan nivo timoun yo, sèvi ak mo timoun yo konprann, atire atansyon timoun yo pa poze kesyon ak sèvi yon chan, istwa, oswa foto, tcheke konpreyansyon timoun yo pa poze yo keksyon sou sijè a, elatriye.)
- Kisa li ta dwe fè apre chak vizit nan lekòl la?
(Di timoun yo, pwofesè, ak direktè yo mèsi, rezime sa timoun ta dwe fè avèk enfòmasyon an, elatriye.)
- A ki difikilte li ta ka fè fas pandan l ap planifye ak òganize vizit nan lekòl la? Ki konsèy ou ta ba li sou difililte yo?
(Repons yo ap varye.)

Responsabilite Ajan Kore Fanmi Yo

Pakè Fondanatal La

Ajan Kore Fanmi yo pral:

- Edike fanmi yo ak fè pwomosyon pou konpòtman sante.
- Separe pwodwi esansyèl nan fason ki chita sou nivo feblès fanmi yo (vaksen, vitamin pou fanm ansent, moustikè, savon, pwodui pou pirifye dlo, elatriye).
- Veye fanmi yo dèyè sèvis sante, nitrisyon, dlo /sanitasyon, ak edikasyon. Kontwòle jan yo sèvi ak sèvis sa yo (vizit nan sant sante, rejim medikal, elatriye).

Entèvansyon Ajan Kore Fanmi yo

- **Travay avèk chak fanmi**– Se poto mitan travay Ajan Kore Fanmi yo, malgre l’ap bay sèvis tou nan kominote a.
- **Egzekite vizit domisilyè** – Sa yo se pati ki pi enpòtan nan travay ou, pou okipe bezwen chak moun, repete mesaj ki pi enpòtan, distribye pwodwi, refere nan kek sèvis, rete an kontak ak moun ki pi frajil yo, gade si yo fe pwogrè, epi kouri pran yo an chaj si nesèsè.
- **Òganize reyinyon vwazinaj yo** –pou sevi k koutim manm nan kominote yo ki konn rasanble nan vwasinaj pou pwofite f avèk koutim sosyal nou jwenn nan kominote a kek seyans edikasyon tou ; reyinyon pa dwe fèt avek pi plis ke 8-10 fanmi pou ke mesaj la ka pi byen pase ak pou ke tout moun ka patisipe; reyinyon yo fèt omwen chak 2 mwa, chak mwa si li posib; nou kapab separe pwodwi pandan reyinyon yo tou.
- **Òganize pòs rasanbleman**– pou fè edikasyon moun yo, kontwòle eta nitrisyon timoun yo, bay fanm ak timoun yo vaksen, distribye pwodwi nitrisyon, sipleman vitamin A ak fè, ak fòtifyan. Ajan Kore Fanmi yo ap òganize pòs rasanbleman 3 oswa 4 fwa pa mwa ansanm ak lòt Ajan Kore Fanmi k ap travay nan menm zòn yo, epi pran kontak ak moun ki pat vin nan randevou.

- **Òganize klèb manman yo** – pou fè edikasyon fanm ansent ak manman yo sou zafè sante pandan nap ede yo fè fas ak kek barye sosyal ki konn ampeche yo prann desizyon ki pi bon pou yo, ak distribye sipleman, vitamin, ak fòtifikan. Ajan Kore Fanmi yo ta dwe Òganize 2-4 klèb manman pa mwa, epi tout manman yo dwe patisipe 1 fwa pa mwa.
- **Òganize klèb jèn (Adolesan) yo** – pou pèmèt jèn yo pale de pwoblèm yo, kombat malady yo pran nan fè bagay yo, fasilite aktivite tankou spò ak aktivite kiltirèl, ede chèche pou aktivite sosyal, edikatif ak ekonomik; 1 pa mwa pou timoun 100 fanmi Ajan Kore Fanmi a yo.
- **Egzekite vizit nan lekòl yo** – pou kolabore avèk pwofesè, vizite timoun fanmi yo responsab pou yo, òganize aktivite pou edikasyon, trete moun ki gen vè, ak bay yo vitamin.

Lòt aktivite

- Fè rapò
- Prepare kalandriye regilye yo ak plan travay
- Rankontre ak sipèvizè chak mwa
- Toujou patisipe nan fòmasyon ak nan seyans edikasyon

Zouti Ajan Kore Fanmi

- Kat idantite travay
- Yon padsi ak chapo ki gen mak inisyativ Ajan Kore Fanmi etanpe sou li
- Sakdo
- Gid travay
- Materyèl edikatif
- Fòm pou rapòte yo

NÒT

[illegible]

FÒM EVALYASYON

Ki aktivite fòmasyon ou te renmen pi plis? Pou kisa?

Ki aktivite fòmasyon ou te renmen mwens? Pou kisa?

Kisa ou te aprann ki te enpòtan pou sèvi ak yo nan travay ou?

Èske te gen yon bagay ou pa t konprann? Bay egzanp espesyal.

Fason pou Pale, pou Chanje Konpòtman, ak Fason pou Ede Granmoun Aprann

Ki rekòmandasyon ou pou rann fòmasyon sa a vin pi bon? Kisa ou ta chanje?
(Pa egzanp, ki aktivite, imaj ak foto, elatriye, ou ta renmen chanje?)

Ki lòt kòmantè ou genyen?

Mèsi poutèt ou fè evalyasyon sa a.